

בס"ד

יארצייטן פון צדיקים

שבת פרשת קרח תשפ"ו

פון כ"ט סיון - ביז ה' תמוז

לעילו נשמת אבי מורי הרה"ח רבי משה אפרים
ב"ר ארי' ע"ה - כ"ד טבת תשע"א

ולעילו נשמת אמי מורתי שפרה יענטא בת הרה"ח
ר' משה יהודה ע"ה - ו' אדר תשפ"ה

צו באקומען די יארצייטן יעדן טאג,
ביטע שיקט א מעסעדזש מיט אייער אימעיל צו דעם נומער 907-9119 (646)

זונטאג – כ"ט סיון

הרה"ק רבי ברוך ב"ר יצחק זי"ע, (ראבינאוויטש), **מיאמפאלי יאסי**.

מאנטאג – ל' סיון

הגה"ק רבי שלמה יעקב יוסף ב"ר יהודה אהרן זי"ע, (קלוגער), **בעל מהרש"ק, המגיד מבראד**.

"הנקרא **ר' שלמה קלוגער**"

דינסטאג – א' תמוז

הרה"ק רבי קלונימוס קלמן ב"ר אהרן הלוי זי"ע, (עפשטיין), **בעל מאור ושמש, אב"ד קראקא**.

הרה"ק רבי שלמה ב"ר מאיר נתן זי"ע, (הלברשטאם), **בעל עטרת שלמה, ראש שושלת באבוב**.

"הנקרא **ר' שלמה מבאבוב הראשון**"

מיטוואך – ב' תמוז

הרה"ק רבי אברהם ב"ר מרדכי זי"ע, (טוואַרסקי), **בעל מגן אברהם, המגיד מטריסק**.

דאנערשטאג – ג' תמוז

הרה"ק רבי ברוך יהודה ב"ר יואל זי"ע, (שניצלער), **אב"ד דערעטשקע**.

"הנקרא בפי כל **ר' ברוכ'ל דערעטשקער**"

פרייטאג – ד' תמוז

הגה"ק רבי פנחס ב"ר צבי הירש הלוי זי"ע, (איש הורוויץ), **בעל הפלאה, מפרנקפורט**.

שבת קודש – ה' תמוז

הרה"ק רבי ישכר דוב בעריש ב"ר שמואל זאנוויל זי"ע, (בראוואר/בעער), **אב"ד איסטריק**.

לזכות להצלחה

חיים אליעזר בן שפרה יענטא וכל משפחתו.

שמואל בן שפרה יענטא וכל משפחתו.

צבי בן שפרה יענטא וכל משפחתו.

מאיר ברוך בן שרה בריינדל ליבא וכל משפחתו.

לעילו נשמת אבי מורי הרה"ח ר' משה אפרים ב"ר ארי' ע"ה. - כ"ד טבת תשע"א.

לעילו נשמת אמי מורתי שפרה יענטא בת הרה"ח ר' משה יהודה ע"ה. - ו' אדר תשפ"ה.

יארצייט כ"ט סיון

הרה"ק רבי ברוך ב"ר יצחק זי"ע
(ראבינאוויטש), מיאמפאלי יאסי

ער איז געבוירן אין שטאט מעזיבוז, **חודש כסלו בשנת תקע"ב**.

צו זיין טאטע הרה"ק **רבי יצחק מיאמפאלי** זי"ע,
בן הרה"ק **רבי יוסף יונגרלייב ראש שושלת יאמפאלי** זי"ע,
בן הרה"ק **רבי יחיאל מיכל המגיד מזלאטשוב** זי"ע,
בן הרה"ק **רבי יצחק מדרוהוביטש** זי"ע.

און צו זיין מאמע **הרבנית הצדקת מרת חנה חיה** ע"ה,
בת הרה"ק **רבי ברוך ממעזיבוז** זי"ע,
בן הרה"ק **רבי יחיאל מיכל אשכנזי** זי"ע הנקרא **דער דייטשעל**,
חתן הרה"ק **הבעש"ט הקדוש** זי"ע.

ביים ברית האט מען דעם קינד געגעבן דעם נאמען נאך זיין זיידע הרה"ק **רבי ברוך ממעזיבוז** זי"ע.

ער איז געווען א איש קדוש מאוד, און פון די צדיקים מפורסמים בדורו, ער איז געווען א בקי וחריף נפלא בתורת הנגלה והנסתר, דער צדיק וקדוש האט עוסק געווען בתורה ועבודת השם יומם ולילה מיט אן התמדה רבה, זיין עבודת הקודש איז געווען מיט א דביקות און התלהבות דקדושה, און דער צדיק איז געווען דבוק בשם כל ימיו מיט א דביקות נפלאה, ער איז געווען מפורסם אלס א בעל מופת נפלא און א גרויסע פועל ישועות בקרב הארץ, אלע צדיקים בדורו האבן דעם צדיק גאר שטארק מכבד געווען און מפליא געווען זיין גדלות בתורה און זיין געוואלדיגע קדושה מיט וואס דער צדיק האט זיך געפירט.

ער האט חתונה געהאט מיט **הרבנית הצדקת מרת מלכה חיה** ע"ה,
בת הגה"ק **רבי שמואל הלוי הורוויץ מוואחניווקא** זי"ע, וואס איז געווען די רבי פונעם **הייליגען רוזינער** זי"ע,
נכד הגה"ק **רבי שבתי' שעפטיל בעל ווי העמודים אב"ד פאזנא** זי"ע,
בן הגה"ק **רבי ישעי' הלוי הורוויץ בעל השל"ה הקדוש** זי"ע.

דער זיידע הרה"ק רבי יוסף מיאמפאלי זי"ע איז געקומען בשנת תקע"ב, נאך די ימים נוראים צום מחותן הרה"ק רבי ברוך'ל ממעזיבוז זי"ע, און רבי ברוכ'ל האט מקבל געווען דעם מחותן מיט א מוראדיגע אהבה, דאן האט רבי ברוכ'ל ממעזיבוז געבעטן דעם מחותן, אז ער ברויך דורך רעדן עפעס גאר וויכטיג מיטן מחותן, און ער ווייל מיט אים ארויסגיין אין וואלד, כדי קיינער זאל נישט הערן וואס זיי רעדן.

זענען די צוויי צדיקים ארויס אין וואלד, אבער דער איידעם הרה"ק רבי יצחק זי"ע דער טאטע פונעם צדיק רבי ברוך'ל מיאפאלי זי"ע, איז שטילערהייט נאך געגאנגען די צוויי צדיקים, און ווען זיי זענען אנגעקומען אין וואלד, האט רבי ברוכ'ל געפרעגט, "מ**חותן לעבן האט איר געזען וואס עס האט זיך אפגעטון די יאר ראש השנה און יום הקדוש אויבן אין הימל**".

האט דער מחותן רבי יוסף געענטפערט, יא איך האב געזען, אז עס איז ליידער דא א גרויסע קטרוג אויף כלל ישראל, האט ער געפרעגט, מחותן לעבן וואס האט איר געטון, האט רבי יוסף געזאגט, וואס האב איך געקענט טון איך האב אלעס פראבירט, אבער איך האב דעם מקטרוג נישט געקענט שטיל מאכן, האט רבי ברוכ'ל געזאגט, אז ער האט אויך פראבירט אלעס, אבער גארנישט האט נישט געהאלפן.

האט רבי ברוך'ל געזאגט פארן מחותן, עס איז נישט דא קיין עצה, נאר אז די צוויי צדיקים איך און די זאלן זיך מקבל זיין צו פארלאזן די וועלט, און מיט דעם וועט מען מכפר זיין אויף די וועלט און מציל זיין דעם דור, און תיכף האט דער רבי ברוך'ל מקבל געווען אויף זיך צו זיין די קרבן ציבור און מכפר זיין אויף די וועלט, אבער דער מחותן רבי יוסף האט געזאגט, אז ער ברויך ישוב הדעת בעפאר ער איז זיך דאס מקבל, האט דער הייליגער רבי ברוך'ל א שריי געגעבן, **כלל ישראל איז אין א סכנה און די וויילסט ישוב הדעת**.

וועו דער איידעם רבי יצחק האט דאס געהערט, איז ער ארויס געקומען פון באהעלטעניש, און זייער געווייגט, אז די צוויי צדיקים דארפן פארלאזן די וועלט, אבער דער שווער רבי ברוך'ל און די טאטע האבן אים אנגעווארענט, אז ער זאל דאס נישט דערציילן

פאר קיינעם, דער צדיק רבי יוסף מיאמפאלי זי"ע איז גלייך אהיים אין זיך געגרייט צו פארלאזן די וועלט, און טאקע כ"ד טבת בשנת תקע"ב איז דער צדיק נפטר געווארן.

דערנאך האט דער צדיק רבי ברוך ממעזיבוז צוזאמען גערופען זיינע תלמידים, און מודיע געווען, אז ער גייט פארלאזן די וועלט, און געזאגט, אז די טאכטער הצדקת חנה חי' וועט בקרוב האבן א קינד, און געזאגט בזה"ל, "**וועמען עס וועט באנק טוהן וואס האט אים פארלוירען, זאל גיין צו דעם קינד וואס וועט געבוירען וועלן ביי מיין טאכטער, וועט ער איהם האבין**", און נאך האט דער צדיק רבי ברוך'ל געזאגט, "**וועמען עס וועט באנק טוהן וואס האט קיין מאהל מיין צורה ניט גיזעהן, זאל געהן צו דעם קינד, וועט ער זעהן מיין צורה**".

און טאקע ח"י כסלו איז דער צדיק רבי ברוכ'ל ממעזיבוז זי"ע נסתלק געווארן, און די קטרוג איז אפגעטון געווארן פון כלל ישראל, און 30 טאג פון די פטירה, איז געבוירן געווארן א בן זכר צו דעם טאכטער חנה חי' ע"ה, און מען האט דעם קינד א נאמען געגעבן נאכן זיידן רבי ברוך' ממזיבוז זי"ע, און די קינד איז געווען דער צדיק **רבי ברוך מיאמפאלי** זי"ע.

ווערט דערציילט, אז דער צדיק וקדוש רבי ברוך מיאמפאלי זי"ע ווען עס איז פארגעקומען די רדיפות אויף די אידן אין רוסלאנד, איז דער צדיק געפארן קיין גאליציע, און ער איז דורך געפארן דעם שטאט פרעמישלאן, און דער צדיק הרה"ק רבי מאיר'ל מפרמישלאן זי"ע האט מרגיש געווען אז דער צדיק קומט, איז ער ארויס מקבל פנים זיין דעם צדיק.

און אזוי ווי דער וואגן איז אנגעקומען, איז רבי מאיר'ל ארויף אויפן וואגען און ארום געגומען דעם צדיק און געזאגט בזה"ל, "**מאיר ציטערט ער זאל זיך נישט אפ בריען פון בעל שמ'סקי מגיד'סקי**" (מיינענדיג מיט דעם א אייניקל סיי פונעם הייליגען בעש"ט הקדוש זי"ע, און אויך א אייניקל פון דעם הייליגען מגיד מזלאטשוב זי"ע), און דער צדיק רבי מאיר'ל זי"ע האט געזאגט, אז ער זעהט ווי פון איין זייט פונעם צדיק גייט מיט דער בעש"ט הקדוש זי"ע, און פון איין זייט גייט דער זיידע הרה"ק המגיד מזלאטשוב זי"ע.

רבי מאיר'ל האט דעם גרויסן גאסט איינגעלאדנט אויף שבת קודש, און אוועק געגעבן זיין פלאץ פאר דעם צדיק רבי ברוך מיאמפאלי זי"ע און רבי מאיר'ל איז געזעצן אין די זייט ווי א פשוטע חסיד, צופרי ביי קריאת התורה האט רבי מאיר'ל אוועק געגעבן זיין עליה פארן צדיק מיאמפאלי און האט אויסגערופן, "**יעמוד (אין זיבען מאל געזאגט) "מורה מורינו" הרב רבי ברוך בן מורה מורינו הרב רבי יצחק**".

נאך די עליה האט רבי מאיר'ל געגעבן פאר רבי ברוכ'ל, א קריגל אויל און א וויקל שניר, און געזאגט, דיין רעבעצין וועט בקרוב האבן א בן זכר וואס וועט פארשיינען די וועלט מיט זיין קדושה, און מען זאל באשמירן דעם קינד מיט די אויל און איינוויקלען דעם קינד אין דעם וויקל שניר, און ער וועט בעזרת השם מאריך ימים זיין.

כך הוה עס איז זיי געבוירן געווארן דעם הייליגען קינד הרה"ק **רבי אליעזר חיים ראבינאוויטש** זי"ע וואס איז געווען דאס ערשטע רב אין אמעריקע און געווען א קדוש א פועל ישועות און א בעל מופת עצום, עס ווערט דערציילט אז דער הייליגער דברי חיים מצאנז זי"ע האט געזאגט, פאר דעם זוהן רבי אליעזר חיים זי"ע, **אז ער האט אין זיך א ניצוץ פון די נשמה פון דוד בן ישי ע"ה.**

גאנץ אנפאנג האט דער צדיק הרה"ק רבי ברוך מיאמפאלי זי"ע געווואוינט אין שטאט **מעז'יבוז**, אבער שפעטער איז ער אריבער קיין **יאמפאלי** ווי ער האט געפירט זיין עדה קדושה ביז צו זיין הסתלקות.

בעפאר ער האט אן געגומען דאס רבנות אין שטאט יאמפאלי, איז דער צדיק קודם געקומען צום שטאט און געזאגט אז ער וועט נישט נעמען דאס רבנות, נאר אויב ער וועט קודם ארויפגיין צום ביה"ח, און ער האט געלאזט רופען די חברה קדישא און מען איז ארויף אויפן ביה"ח, און וועט מען איז אנגעקומען צום ביה"ח, איז ער ארויף צו א געוויסער פלאץ אונעם ביה"ח, וואס איז געווען העכער ווי דעם גאנצן ביה"ח.

דארט ליגען צוויי צדיקים איינס איז איינע פון די תלמידי בעש"ט זי"ע, און דער צווייטער איז הגה"ק רבי צבי חסיד זי"ע א תלמיד פון הרה"ק רבי

חיים מקראסנא זי"ע, וואס איז געווען א תלמיד פון הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב בעל קדושת לוי זי"ע, און די צוויי צדיקים זענען געלעגן איינס נעבן דעם אנדערן אן קיין פלאץ צווישן די צוויי קברים.

אבער וועו רבי ברוכ'ל איז אנגעקומען צום דעם מקום וו׳ די צוויי צדיקים זענען געלעגן, האט ער געווויזן פאר די חברה קדישא, אז עס איז דא א שיינעם פלאץ צווישן די צוויי צדיקים און דארט וויל ער ליגן לאחר מאה ועשרים, און געבעטן אז מען זאל דאס פארשרייבן אונעם פנקס הקהלה, און מען האט אים דאס מבטיח געווען.

וועו דער צדיק איז ארויס פונעם ביה"ח מיט די חברה קדישא, האט ער זיי געזאגט, אז ער איז מלא נחת און געזאגט בזה"ל, "**עס איז א פרייליכע בית החיים**", און דאן האט ער אן גענומען דאס רבנות אונעם שטאט יאמפאלי, אבער וו׳ פארוואונדערט זענען די חברה קדישא געווארן, וועו דעם קומענדיגען טאג וועו זיי זענען ארויף צום מקום אונעם ביה"ח, איז קיין פלאץ נישט געווען צווישן די צוויי צדיקים, אבער לפלא וועו דער צדיק איז נסתלק געווארן האט מען געפינען א שיינעם פלאץ צווישן די צוויי צדיקים און דארט איז ער באערדיגט געווארן.

אונעם פנקס פונעם שטאט יאמפאלי איז פארשריבן, אז איינמאל האבן זיך צוזאמען געגומען די צוררי היהודים פון שטאט יאמפאלי, און אלע ארומיגע שטעט, און אפגעמאכט א דאטום וועו זיי וועלן זיך אלע צוזאמען נעמען און באפאלן דעם שטאט יאמפאלי, און ח"ו אויסהרג'נען אלע אידן און איינמאל פאר אלעמאל פטור ווערן פון די אידן רח"ל, די גוים האבן דאס געהאלטן בסוד אז קיינער זאל נישט וויסן, און אזוי וועלן די אידן נישט זיין גרייט, און זיי וועלן קענען גרינג פטור ווערן פון זיי.

אבער ברחמי השי"ת איז מען געוואויר געווארן דערפון צוויי טאג בעפאר, און מען האט דאס חוקר געווען און מען האט געזען אז עס איז אמת, אז די גוים גרייטן זיך רח"ל צו אויסהרג'נען אלע אידן פונעם שטאט, זענען די אנשי העיר געלאפן צום רב הרה"ק רבי ברוך מיאמפאלי זי"ע, און געפרעגט וואס מען זאל טון, צו זאל די גאנצע שטאט אנטלויפען און זיך ראטעווען, האט דער צדיק געזאגט, "**איך בין גוזר דאס קיין שום איד זאל נישט אוועק פון דער שטאט, און איך בין מבטיח אז קיין שום רשע פון די צוררי יהודים וועט נישט איבער טרעטען די ערד פון יאמפאלי**", נאר מען דארף מעורר זיין רחמי שמים.

דאס איז געווען א מאנטאג, און די טאג וואס די גוים האבן זיך געגרייט צו איבער פאלן די אידן איז אויס געקומען מיטוואך, האט דער צדיק געהייסן, אז מען זאל אויסרופען אז מארגען דינסטאג וועט זיין א יום תענית ציבור, און יעדער זאל קומען צו זיין ביהמ"ד, און מען וועט צוזאמען מעורר זיין רחמי שמים, און עס וועט קומען די ישועה בעזר השי"ת.

די גאנצע שטאט איז טאקע געקומען צומארגנס אין שוהל און מען האט איינגעריסן ביים גרויסן באשעפער, אז זיי זאלן געראטעוועט ווערן, און דער צדיק האט געדאוונט פארן עמוד, און מעריב האט דער צדיק געהייסן אז מען זאל דאוונען דעם נוסח וואס מען דאוונט ליל שביעי של פסח.

די גאנצער שטאט איז געווען אין א פחד וואס עס וועט זיין די קומענדיגע טאג, צופרי איז איינע פון די אידן ארויס זעהן צו די גוים קומען, און ער קומט צוריק זאגן אז ער זעהט א מחנה פון טויזנטער גוים וואס קומען מיט א רציחה צום שטאט, וועו מען איז דאס געקומען פארציילן פארן צדיק, האט ער איבער געזאגט די זעלבע וועו פון צוויי טאג צוריק, "**איך בין גוזר דאס קיין שום איד זאל נישט אוועק פון דער שטאט, און איך בין מבטיח אז קיין שום רשע פון די צוררי יהודים וועט נישט איבער טרעטען די ערד פון יאמפאלי**".

וועו די גוים זענען שוין געווען נעבן דעם שטאט, און זיי האבן ארום גענומען דעם שטאט אז קיינער זאל נישט קענען אנטלויפן, האט זיך אראפ געלאזט א האגל און א שרעקליכע רעגן עס איז ממש געפאלן גרויסע שטיינער פון הימל, א גרויסע חלק פון די גוים וואס זענען דארט געווען אינדרויסן פון שטאט, זענען גלייך ג'הרג'ט געווארן אויפן פלאץ, און אפילו די וואס האבן פראבירט צו אנטלויפן, האבן זיך צעטרעטען איינער דעם אנדערן פון גרויס פחד, און עס איז נישט געבליבן פון זיי קיין שריד ופליט, און פון דעם איז געפאלן א גרויסע פחד אויף די אלע שטעט ארום יאמפאלי, און די גוים האבן זיך געפארכט פון די

אידן, און ב"ה פון דאן האבן די אידן געלעבט ווייטער רואיג.

אונעם ספר שיח אליעזר ברענגט ער, אז דעם טאג פון זיין פטירה איז דער צדיק געווען אין א געוואלדיגע דביקות און ער האט מכוון געווען יחודים, אבער ער איז נישט נפטר געווארן, האט זיך דער צדיק אנגערופען פאר די וואס זענען דארט געשטאנען, "**איך בין זיכער אז מיין ר' אליעזר'ל (רבי אליעזר חיים מיאמפאלי זי"ע) לאזט מיך נישט נסתלק ווערן**", און דאן האט דער צדיק אויפגעהויבן דעם קישן און געטראפן א קמיע, און דער צדיק האט געזאגט, דאס איז די ארבעט פון מיין זוהן רבי אליעזר און פארדעם קען איך נישט נסתלק ווערן.

אזוי ווי ער האט ארויס גענומען דעם קמיע האט ער ווייטער מכוון געווען די יחודים און דאן איז דער צדיק נסתלק געווארן **ערב ראש חודש תמוז כ"ט סיון בשנת תרי"ט**, און מען האט אים באערדיגט אויפן פלאץ וואס ער האט אויסגעקליבן ווען ער איז געווארן רב אין שטאט.

אונעם ספר משנה לחם ברענגט ער אראפ, אז טויזנטער אידן זענען געקומען באגלייטן דעם צדיק ביים לוי, און יעדער האט געזען **א עמוד של אש וואס האט ארום גענומען דעם מיטה פונעם צדיק ביים לוי**.

נסתלק לגנזי מרומים **כ"ט סיון בשנת תרי"ט**, ומנחתו כבוד איז אינעם ביה"ח אין שטאט **יאמפאלי**.

זכותו הגדול יגן עלינו
ועל כל ישראל אמן.

מעשיות

ווי באקאנט אז אין די צייטן פונעם צדיק רבי ברוך מיאמפאלי זי"ע, האט געקאכט די שרעקליכע גזירה פון די קאנטאניסטן, וואס האבן ליידער פארכאפט אידישע קינדער צו די מיליטער, און זייער אסאך אידישע קינדער זענען נעבעך קיינמאל נישט צוריק געקומען אהיים, דער צדיק וקדוש רבי ברוך מיאמפאלי זי"ע האט זיך אוועקגעגעבן מיט א מסירת נפש, צו ראטעווען הונדערטער אידישע קינדער און גערעטעווועט הנדערטער קינדער פון אנקומען אין די מיליטער.

די שטאט יאמפאלי איז געווען אויפן וועג ווי מען האט דורך געפירט די קינדער, פלעגט דער צדיק ארומלויפן צו עשירים און צוזאמען געשטעלט גאר גרויסע סכומים צו אויסלייזן קינדער פון די מיליטער, און טאקע דורך זיין מסירת נפש איז דער צדיק צום סוף אנגעקומען צום שטאט יאסי, ווייל וען די רוסישע רעגירונג איז געווער געווארן וואס דער צדיק טוט מיטן געבן שוחד צו באפרייען אידישע קינדער פון די מיליטער, איז דער צדיק אינמיטן די נאכט אנטלאפן פון שטאט יאמפאלי.

האבן די חסידים דערציילט, אז די וועג פון יאמפאלי קיין יאסי פלעגט נעמען גאנצעטע טעג מיט א פרעד און וואגן, האט אבער די וועג גענומען פארן צדיק רבי ברוך עטליכע שעה, וואס דאס האט געמיזט זיין מיט קפיצת הדרך, און וען דער צדיק איז אנגעקומען קיין יאסי, האט מען געזעהן אויף די פערד, אז זיי זענען נישט געווען אויסגעמיטשעט און טריקען פון שווייס א זאך וואס איז קעגן די נאטור, און דארט אין יאסי האט דער צדיק געפונען מנוחה, און האט דארט אויפשגעטעלט זיין געהויבענען הויף אומגעשטערט.

• • •

דער צדיק וקדוש רבי מאיר הורוויץ בעל אמרי נועם מדזיקוב זי"ע, האט אמאל גערעדט איבער די עבודת התפילה פונעם צדיק וקדוש רבי ברוך מיאמפאלי זי"ע, און ער האט דערציילט, אז די דאוונענען פונעם צדיק רבי ברוך איז געווען מיט א געוואלדיגע התעוררות און דביקות און מיט א געוואלדיגע כוונה און מיט א זיס קול, אזוי ווי ער האט געהאט מקובל פונעם זיידן דער הייליגער זלאטשובער מגיד זי"ע, וואס דער הייליגער בעש"ט האט מעיד געווען אויפן מגיד מזלאטשוב, "**אז זיין דאוונענען בלאזט דורך אלע הימלען**".

דער צדיק רבי ברוך מיאמפאלי זי"ע פלעגט כסדר זאגן בזה"ל, "**אז א איד דאוונט צום גרויסן באשעפער מיט אן אמת'ן התלהבות און מען פארגעסט פון די גוף, ווערן אלע דינים בטל און די ישועה קומט אראפ גלייך**", און די אידן פונעם גאנצען געגנט פלעגן קומען מיט האלטן זיין הייליגע עבודה ווי ער זאגט קדושה און שמע ישראל מיט א געוואלדיגע דביקות וואס האט מעורר געווען יעדן צו תשובה און תיקון המעשים.

• • •

אין שטאט יאסי וועז דער הייליגער צדיק רבי ברוך מיאמפאלי זי"ע האט דארט געוואוינט, האט דארט געוואוינט א ארימער קצב, איין טאג זענען אלע זיינע קינדער געווארן רח"ל אנגעשטעקט מיט א ביטערע מחלה, און זיי זענען געווען אין א סכנה, דער איד איז גלייך אריינגעלאפן צום צדיק רבי ברוך מיט ביטערע בכיות, און ער האט געבעטן דעם צדיק זאל אויספויעלן א רפואה פאר זיינע קינדער.

דער צדיק רבי ברוך האט געכאפט דעם חומש, און ער האט דאס אויפגעמאכט ביים פרשת בחקותי און געזאגט, "**אין די תורה שטייט וַהֲסִרֹתִי מַחֲלָה מִקִּרְבֶּךָּ, אויב א איד ארבעט שווער און ערליך צו ברענגען כשר פלייש פאר אידן לכבוד שבת קודש, קומט אים אז די תורה זאל מגין זיין אויף זיינע קינדער**", און דער צדיק רבי ברוך האט אים געהייסן אהיים גיין, און געבן פאר די קינדער צו עסן פון די שבת'דיגע מאכלים וואס מען האט געהאט צוגעגרייט אין שטוב פונעם צדיק לכבוד שבת, און נאך יענעם שבת זענען אלע קינדער פלוצלונג געזונט געווארן, און האט איבערגעלאזט די דאקטורים אין יאסי ערשטוינט, און עס האט געברענגט א גרויסע קידוש השם.

• • •

מען דערצייט, אז וועז דער צדיק רבי ברוך מיאמפאלי זי"ע האט געוואוינט אין שטאט יאסי, איז איין נאכט אריינגעקומען א גנב אין שטוב פונעם צדיק, און האט אנגעהובן איינפאקן דאס ביסל זילבערנע און גאלדענע כלים פונעם צדיק'ס שטוב, אינמיטן האט זיך דער צדיק ערוועקט און דערזעהן דעם גנב, דער גנב האט זיך דערשראקן און אנגעהויבט ציטערן, נישט וויסענדיג וואס דער צדיק גייט טון מיט אים, אבער דער צדיק איז צוגעגאנגען צו דעם איד, און האט אים ארומגענומען מיט ליבשאפט און געזאגט מיט א איידלען קול.

"**מיין טייערע ברודער, איך בין מפקיר מיטן גאנצען הארץ די אלע חפצים וואס די האסט געגנומען, כדי די זאלסט ח"ו נישט נכשל ווערן מיט דעם איסר פון גניבה, אבער נאר דעם איינעם כלי בעט איך דיר געב מיר צוריק, ווייל דאס באלאנגט פאר א אלמנה וואס האט דאס מיר געגעבן אלס א פיקדון, און איך וויל נישט די זאלסט ח"ו באקומען א עונש פארן מצער זיין אן אלמנה**".

דער איד איז אזוי נתרגש געווארן פון די אומגלויבליכע מידת פונעם צדיק, אז ער האט גלייך צוריק געגעבן אלעס פאר צדיק, און ער האט אנגעהויבן ווייענען מיט טרערן און געבעטן מחילה פונעם צדיק, און ער איז געווארן א אמת'ע בעל תשובה און געווען שפעטער פון די געהויבענע חסידים אין שטאט יאסי, און א גאר שטארק מקורב געווארן צום צדיק רבי ברוך, דאס האט דער צדיק אויפגעטון מיט זיין גרויסן כוח צו מחזיר בתשובה זיין א איד מיט זיין ליבשאפט.

• • •

אזוי ווי אסאך פון די צדיקי הודר, האט אויך דער צדיק וקדוש רבי ברוך מיאמפאלי זי"ע אסאך געליטן פון די מתנגדים צום דרך החסידות, אין שטאט יאמפאלי האט געוואוינט א איד א גרויסע מתנגד צום דרך החסידות, וואס האט כסדר מצער געווען די חסידים און געריידט און חוזק געמאכט פונעם צדיק רבי ברוך'ל זי"ע, די חסידים האבן כסדר געליטן פון דעם איד און געטראגן א שווער הארץ אויף דעם איד.

איין טאג האט זיך די רעדל איבערגעדרייט פאר דעם איד, און ער האט פארלוירן זיין פרנסה און געווארן א גרויסער בעל חוב, ביז די רעגירונג האט זיך גענומען איבער דעם איד און אים געוואלט איינזעצן אין תפיסה, וועז דער צדיק רבי ברוך'ל האט דאס געהערט, האט ער גלייך געריפן זיינע גבאים, און זיי געהייסן נעמען א גרויסע סכום געלט פון די פדיונות, און מען זאל דאס אריבער שיקן פאר דעם איד, אן דעם וואס ער זאל וויסן פון ווי דאס געלט קומט, כדי מען זאל אים ראטעווען פון אנקומען אין תפיסה.

די חסידים האבן זיך שטארק געווואונדערט אויפן צדיק, און זיי האבן געזאגט פארן צדיק, "רבי, דער איד איז דאך א שונא פארן רבין, ער רעדט דאך כסדר אויפן רבין און אויף אלע צדיקי הדור, פארוואס וויל די רבי אים העלפן", האט דער צדיק געזאגט מיט זיין גרויס עניוות, "**מיין פאטער רבי יצחק פלעגט זאגן בשם זיין גרויסן טאטן רבי יוסף, אז מיר זענען קינדער פון דעם זלאטשובער מגיד, וועמענס גאנצע עבודה איז געווען בלויז מלמד זכות זיין אויף אידישע קינדער**".

"**אויב א איד געפינט זיך אין א צרה, קוקט מען נישט וואס ער רעדט אדער וואס ער טוט, א אידישע נשמה ליידט, מוז מען רחמנות האבן אויף אים**", דער איד איז צום סוף געוואר געווארן וועד עס האט אים געראטעוועט, און פון דאן האט ער זיך איבער געדרייט און געווארן פון די גרויסע חסידים פונעם הייליגען צדיק רבי ברוך מיאמפאלי זי"ע, אבער דאס איז באמת געווען די געוואלדיגע אהבת ישראל און די געוואלדיגע רחמנות פונעם צדיק, אז ער האט באמת נישט געקוקט אויף גארנישט, וועו עס איז געקומען צו ראטעווען א אנדערן איד.

• • •

אין די יארן וועו דער צדיק רבי ברוך מיאמפאלי זי"ע האט געוואוינט אין שטאט יאמפאלי, פלעגן אסאך ארימע אידן אריבער שמוגלען אימליגאלע סחורה איבער די גרענעצן און מיט דעם געהאט פרנסה, אבער די שטראף וועו מען האט געכאפט איינעם שמוגלען סחורה איז געווען ביטער, די רעגירונג האבן כסדר געלאקערט אויף די סוחרים וואס שמוגלען סחורה, און די שטראף האט זיך אסאך געענדיגט מיט יארן תפיסה.

איין פרייטאג צונאכטס אינמיטן די געהויבענע טיש ביים צדיק רבי ברוך'ל זי"ע, האט דער צדיק אראפגעלייגט זיין קאפ אויפן טיש פאר א לענגערע צייט, וועו דער צדיק האט אויפגעהויבן זיין קאפ, האט מען געזעהן אז די אויגן זענען געווען רויט פון געוויין, דער עולם האט נישט פארשטאנען וואס דא איז פארגעקומען, דאן האט זיך דער צדיק אויסגעדרייט צו די חסידים און געזאגט, "**אידן, לאמיר זינגען דעם רבוש"ע'ס ניגון מיט א שמחה, ווייל די שמחה פון שבת קודש קען צוברעכן אלע אייזערנע קייטן**".

שפעטער ביים סוף פונעם טיש, זענען אנגעקומען צוויי אידישע סוחרים אינגאנצן דערשראקן, און זיי האבן דערציילט, אז יעצט אינמיטן די נאכט זענען אנגעקומען ביי זיי אין שטוב א גרופע שווערע באוואפענטע רוסישע זעלנער מיט הינט, די הינט האבן נישט אויפגעהערט בילן, וויבאלד די צוויי האבן געהאט א גרויסע סומע פון אומליגאלע סחורה וואס זיי האבן נאר וואס דורך געפירט ביי די גרענעץ, זיי האבן נישט געוויסט וואס זיי זאלן טון, און האבן שוין געזעהן זייער סוף, אז מען גייט זיי דא כאפן מיט די סחורה און ח"ו באשטראפן.

אבער פלוצלונג האט זיך אראפגעלאזט א שוועכער נעפל ביים טייך נעבן יאמפאלי, און די זעלנער זענען געווארן בלינד ממש, און זיי זענען דורכגעגאנגען די פלאץ פון די אידן און האבן גארנישט באמערקט, און אזוי זענען די צוויי געראטעוועט געווארן פון א זיכערער שטראף, און די חסידים האבן אויסגערעכנט, אז דאס איז געשעהן פונקט יענע צייט וואס דער צדיק האט אראפגעלייגט זיין קאפ און ביטערלעך געוויינט מיט טרערן אינמיטן טיש, און דערנאך געהייסן זינגען דעם ניגון מיט א שמחה, און דורך דעם האט דער צדיק ממתק געווען די דינים פון די צוויי אומגליקליכע אידן.

• • •

די חסידים אין רומעניע און אוקריינע האבן דערציילט, אז אין די לעצטע טעג בחייו פונעם צדיק רבי ברוך מיאמפאלי זי"ע, איז דער צדיק געווען זייער שוואך, אבער דער צדיק האט פארלאנגט, מען זאל אריינברענגען צו אים אלע קוויטלעך וואס אידן האבן געשיקט, אבער דער גבאי זעענדיג אז די רבי איז אזוי שוואך, האט ער פראבירט צו באהאלטן א קוויטל וואס איז געקומען פון א אלמנה, וואס האט ליידער נישט קיין עסן אין שטוב פאר אירע קינדער.

אבער פלוצלונג דרייט זיך דער צדיק אויס צום גבאי'ן און זאגט, "**וואס באהאלטסטו, מיינסטו אז מיין כוח ליגט אין מיינע פיזישע אויגן, ברענג מיר שוין דאס קוויטל**", וועו דער צדיק האט געליינט דעם קוויטל פון די אלמנה, האט ער מיט זיין גרויס אהבת ישראל אויסגעבראכן אין א געוויין און געזאגט, "**רבונו של עולם, דו ווייסט אז מיין גאנץ לעבן האב איך עוסק געווען אין איין זאך, מילץ יושר זיין אויף דיין הייליג פאלק, איך זאג צו, אז וועו עס וועט קומען צו מיין קבר און צינדן א ליכט פאר מיין נשמה מיט אן אמת'ער הארץ און מיט א אמונה, וועל איך נישט רוען אין גן עדן ביז איך וועל פועל'ן פאר אים א ישועה**".

די הבטחה פונעם צדיק איז געווען א שם דבר צווישן די אידן פון שטאט יאסי און גאנץ רומעניה, און פאר יארן לאנג זענען טויזענטער אידן געקומען זיך משתטח זיין ביים ציון פון דעם צדיק מיאמפאלי א גאנץ יאר, ובפרט אינעם טאג פונעם יארצייט כ"ט סיון, וויסענדיג אז דער צדיק וועט איינהאלטן זיין הבטחה, און טויזענטער אידן האבן געזעהן גרויסע ישועות למעלה מדרך הטבע ביים ציון קדשו פונעם צדיק.

יארצייט ל' סיון

הגה"ק רבי שלמה יעקב יוסף ב"ר יהודה אהרן זי"ע
(קלוגער)
בעל מהרש"ק, המגיד מבראד
"הנקרא ר' שלמה קלוגער"

ער איז געבוירן אין שטאט קומרוב, **חודש חשון בשנת תקמ"ו**.

צו זיין טאטע הגה"ק **רבי יהודה אהרן אב"ד קומרוב** זי"ע.
וואס איז געווען באוויסט **אלס א צדיק און א בעל מקובל**, און מען האט געזאגט אז דער צדיק האט שטענדיג געגעסן **חולין בטהרה**.
בן הגה"ק **רבי יצחק אייזיק** זי"ע, חבר נאמן פון הגה"ק **בעל תבואות שור** זי"ע.

און צו זיין מאמע **הרבנית הצדקת מרת גיטל** ע"ה, בת הגה"ק **רבי יוסף אב"ד ביאלא** זי"ע,
חתן הגה"ק **רבי יוסף בעל כוכבי יעקב אב"ד לוצקא** זי"ע.

ליידער ווען דער גאון **איז געווען 13 יאר אלט**, **איז זיין טאטע זי"ע נפטר געווארן**, און ביי **די 15 האט ער אויך פארלוירען זיין מאמע ע"ה**, אין געווען יונגערהייט א קאלעכיגער יתום.

ער איז געווען א איש אלוקים קדוש ונורא מאוד, אויך איז ער געווען מפורסם אלס א גאון הגאונים, א בקי נפלא בש"ס ופוסקים און בד' חלקי שולחן ערוך בעל פה, רבן של כל בני הגולה, דער גאון רבי שלמה קלוגער זי"ע איז געווען מפורסם אלס א חכם מחוכם און אלס א בעל כשרון נפלא און מיט א מורא'דיגע קלארע מוח, דער גאון האט געקענט שרייבן די שווערסטע תשובות עמוק עמוק, בשעת א מענטש האט געדארפט צו אים איבער אנדערע ענינים, אויך איז ער געווען א בעל דרשן נפלא מאוד, ער האט מיט זיינע וואונדערליכע ווערטער מעורר געווען אידישע קינדער צו לערנען תורה און תיקן המעשים ורבים השיב מעון, אויך איז ער געווען מפורסם אלס א בעל מופת עצום און א גרויסע פועל ישועות.

ער האט שוין געשריבען חידושי תורה ביי די 6 יאר אלט, ער האט מחבר געווען איבער 150 חיבורים אין אלע מקצועות פון די תורה, און די תשובות ציילען זיך אין די טויזנטער, עס איז געווען צדיקים וואס האבן געזאגט, אז דער צדיק האט מחבר געווען אין זיין לעבן אזוי פיל ספרים כמנין "**שלמ"ה**", און צדיקים האבן מעיד געווען אויפן גאון, "**אז כשמו כן הוא, חכמת שלמה המלך ע"ה**".

גאר אסאך גדולים בדורו האבן זיך געוואנדען צו דעם גאון מיט גאר שווערע שאלות, ובפרט איז ער געווען מפורסם מיט זיין געוואלדיגע תשובות לגבי עגונות, מען זאגט אז ער האט איבער טויזענט עגונות מתיר געווען בחייו.

ער איז געווען דער ראש המדברים ביי יעדע פלאץ, אסאך פון די גאונים און צדיקים האבן געזאגט אויף אים, אז ער איז געווען דער רשכבה"ג און א אדם גדול בענקים בדורו, ספעציעל נאכדעם וואס די גרויסע גאונים בדורו זענען נסתלק געווארן ובתוכם הגה"ק החתם סופר מפרשבורג זי"ע און הגה"ק בעל ישועות יעקב מלעמבערג זי"ע, און הגה"ק בעל חמדת שלמה מווארשא זי"ע.

ער איז געווען גאר שטארק בידידות מיט די גדולים בדורו ובתוכם.

הרה"ק **רבי מאיר בעל מרגניתא דר' מאיר מפרמישלאן** זי"ע,
הגה"ק **רבי אפרים זלמן מרגליות בעל מטה אפרים מבראד** זי"ע,
הגה"ק **רבי נחמיה שליט אב"ד סאסוב** זי"ע.

ער האט חתונה געהאט מיט **הרבנית הצדקת מרת ליבא מאליא** ע"ה,
בת **הנגיד הר"ר חיים מראווא** ז"ל.

נאך די חתונה האט דער גאון געוואוינט נעבן זיין שווער אין שטאט ראווא, און דארט איז דער גאון געזעצען און געהארעוועט אויף תורה מיט א געוואלדיגע התמדה צוזאמען מיט זיינע צוויי שוואגערס הגה"ק **רבי צבי הירש העללער אב"ד ור"מ אונגוואר בעל טיב גיטין** זיע, און הגה"ק **רבי מרדכי מארדוש** זי"ע, און די דריי גאונים האבן 18 שעה פונעם טאג עוסק געווען אין פלפולים און געוואקסן אין תורה.

דער גאון האט זיך נישט געוואלט מפרנס זיין פון לימוד התורה, איז ער אריין אין מסחר מיט איינע פון זיינע שוואגערס.

דערציילט הגה"צ ר' רפאל זילבער אב"ד פריימאן זי"ע, בשם זיין רבי הגה"ק מראדומישלא זי"ע, אז איינמאל איז א פרוי אריין געקומען אין געשעפט עפעס קויפן, **און דער גאון איז ארויס געלאפן פונעם געשעפט**, וועו זיין רעבעצין האט אים געפרעגט פארוואס ער איז ארויס געלאפן, האט דער גאון געזאגט, **אז ער האט חושש געווען אויף איסור יחוד**, דאן האט די רעבעצין געזען אז מסחר איז פאר דעם גאון נישט קיין עסק.

און דאן האט דער גאון מסכים געווען צו נעמען דעם עול הרבנות, און בשנת תק"ע איז ער געווארן רב אין שטאט **קוליקוב**, א יאר נאכדעם איז אים געבוירן געווארן זיין זוהן ר' חיים יהודה ז"ל וואס איז ליידער אוועק גאר יונג.

בשנת תקע"ג איז ער געווארן רב אין שטאט **יוזעפוף** און דארט איז דער גאון געווען פאר בערך 7 יאר, אבער אפילו זייענדיג א רב אין שטאט, האט דער גאון באמת נישט געוואלט קיין רבנות, ווייל דאס נעמט אוועק צייט פון עוסק זיין בתורה.

בשנת תק"פ האט מען דעם גאון אויף געמומען אלס **ראב"ד ומו"ץ אונעם גרויסן שטאט בראדי**, ווי עס האט געדינט אלס רב הגה"ק **רבי אפרים זלמן מרגליות בעל מטה אפרים מבראד** זי"ע, דערציילט מען אז וועו דער גאון רבי שלמה קלוגער האט געראדט אין לערנען מיט דעם גרויסן גאון רבי אפרים זלמן זי"ע, איז ר' אפרים זלמן ארויס פון התפעלות און נתפעל געווארן פון זיין גדלות, אז ער האט זיך דאן אויסגעדריקט אויף רבי שלמה קלוגער בזה"ל, "**ער איז א ספר תורה ממש**", און ער האט געשריבן אויף דעם גאון רבי שלמה קלוגער בזה"ל, "**סיני ועוקר הרים, שלמה שמו ושלימה משנתו**".

אויך האט זיך דער הייליגער דברי חיים מצאנז זי"ע אויסגעדריקט אויפן גאון בזה"ל "**גאון הדור המגיד**".

הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זי"ע האט זיך אמאל אויס געדריקט אויפן גאון רבי שלמה קלוגער בזה"ל, "**זיין תורה שיינט אין הימל**".

הרה"ק רבי מאיר מפרעמישלאן זי"ע האט אמאל געזאגט בזה"ל, "**אין מתיבתא דרקיעא פסק'נט מען ווי רבי שלמה קלוגער**".

אויך איז דער גאון געווארן דער ריש מתיבתא פונעם ישיבה און אויך דער מגיד מישרים פונעם שטאט.

הגה"ק רבי דוב בעריש וויידפעלד בעל דובב מישרים מטשעבין זי"ע האט דערציילט, אז דער גאון רבי אפרים זלמן מרגליות בעל מטה אפרים מבראד זי"ע האט געזאגט, אז וועו עס קומט אים אריין א מחשבה **אז ער איז א עושר און א גאון**, דאן גייט ער אריבער **צום מארק פלאץ**, און דארט זעהט ער, **אז ער איז בכלל נישט קיין גרויסע עושר**, און וועו ער באגעגענט זיך מיט הגה"ק **רבי שלמה קלוגער** זי"ע זעהט ער אויף זיך, **אז ער איז בכלל נישט אזא גרויסער תלמיד חכם**.

א יאר נאכדעם וואס ער האט זיך געצויגען קיין בראדי, איז זיין רעבעצין ל"ע נפטר געווארן, האט דער גאון דאן חתונה געהאט בזיווג שני מיט **הרבנית הצדקת מרת פריידא** ע"ה, בת הגה"ק רבי **אריה מרגליות** זי"ע פון שטאט **דובנא**, און פון דעם זיווג איז פארן גאון געבוירן געווארן זיין זוהן הגה"ק **רבי אברהם בנימין קלוגער בעל שערי בנימין** זי"ע.

דארט אין בראדי איז דער גאון באוויסט געווארן אלס דער פוסק הדור, הונדערטער שאלות זענען צו דעם גאון געקומען און ער האט אויף יעדע פון זיי געענטפערט מיט קלארע פסקים, אויך האט ער דארט אין בראדי מקדיש געווען צייט יעדן טאג צו שרייבן זיינע חידושים, און פון זיין גדלות בתורה האט ארויסגעשטארצט זיין געוואלדיגע ענווה.

ביים עוסק זיין מיט די היתר עגונות האט מען אים כסדר געוואלט באצאלן געלט דערפאר, אבער דער גאון איז געווען א "**שונא בצע**", ער פאר זיך האט געלעבט אין דחקות, אבער פאר אנדערע האט ער אסאך עוסק געווען אין צדקה וחסד.

ער האט זיך גאר אסאך מסגף געווען, ער פלעגט מקפיד זיין נישט צו שלאפען מער ווי א שעה אויף איינמאל, נאך א שעה איז ער אויף געשטאנען און עוסק געווען אין תורה, און אויב

האט ער געברויכט נאך אביסל שלאף האט ער דאס צעטיילט, און אסאך נעכט איז ער נאר געשלאפן דעם איינעם שעה.

ער פלעגט יעדן טאג אויס זאגן גאנץ תהילים און געזאגט **אז דאס איז די בעסטע סגולה צו קענען לערנען און פארשטיין די תורה הקדושה און אויך קענען מחשבות זרות**, ער האט געהייסן אז מען זאל אים נאך די 120 יאר באהאלטן אין זיין טלית, ווייל די טלית וועט מעיד זיין אויף אים בעולם העליון, **אז ער האט קיינמאל נישט געהאט קיין מחשבות זרות בשעת'ן דאוונען.**

אויך איז דער גאון געווען א גרויסע לוחם מלחמת השם און א גודר גדר ועומד בפרץ, טאמער האט ער זיך דערוויסט אז מען וויל משנה זיין סיי וואס פון וואס מען האט מקבל געווען פון די פריערדיגע דורות, האט דער גאון לוחם געווען דערקענען מיט א מסירת נפש ממש.

אויך האט ער לוחם געווען מיט א מסירת נפש קענען די משכילים וואס האבן מחדש געווען נייע מנהגים און פראבירט מיט דעם אראפ צו פירן כלל ישראל פון אידישען וועג, האט זיך דער גאון ארויסגעשטעלט מיטן גאנצן כח און מעורר געווען ערליכע אידן אז מען זאל פון זיי אוועק שטיין.

אויך ווען עס איז ארויס געקומען די שאלה **לגבי די מאשין מצות אים פסח**, האט דער גאון דאס גע'אסר'ט און מיטן גאון זענען געשטאנען די צדיקים בדורו, ובתוכם **דער הייליגער דברי חיים מצאנז** זי"ע, און **דער הייליגער חידושי הרי"ם מגור** זי"ע.

און מיט די אלע גרויסע זאכן איז ער געווען א עניו מאוד, וואס גדולים בדורו האבן געזאגט, "**אז דאס עניוות איז געווען העכער פון דעם שכל אנושי**", ער האט זיך דערווייטערט פון יעדן טראפ כבוד, ער פלעגט נישט האבן קיין גבאים אדער באגלייטער, און ער האט באפוילען אז מען זאל אים נישט מספיד זיין מיט קיין שבחים, און אויך זאל מען אויפן מצבה נישט שרייבן קיין שבחים.

איינמאל איז דער גאון קראנק געווארן אויפן מאגן, און ווען ער איז געגאנגען צום דאקטאר, האט אים דער דאקטאר געפרעגט וואסערע שווערע זאך ער האט געגעסן וואס האט אים געברענגט דעם קראנקייט, האט דער גאון געזאגט, אז ער האט געגעסן הערינג, האט דער דאקטאר געזאגט זיכער דאס האט דיך געשאדט.

האט דער גאון געזאגט, אז ער איז זיכער אז דאס האט נישט געברענגט די קראנקייט, האט דער דאקטאר געפרעגט וואס דער גאון האלט האט געברענגט דעם קראנקייט, האט דער גאון מרוב עניוות געזאגט, **אז זיינע עוונות ופשעים זענען די גורם פאר זיין קראנקייט**, אזוי ווי עס שטייט, **כִּי דַ' הוֹגָה עַל רֹב פְּשָׁעֶיהָ, יָכוֹל עַל מַגָּן**, וואס מיינט אויב האט מען ווייטאג אויפן מאגן, **קומט דאס פון עבירות.**

ער האט איבער געלאזט זיין זוהן הגה"ק **רבי אברהם בנימין קלוגער בעל שערי בנימין** זי"ע.

אויך האט ער איבער געלאזט גאר אסאך ספרים פון זיינע חידושים און שו"ת און דברי תורה.
ספר החיים, חידושים על שו"ע או"ח,
ספר עין דמעה,
ספר אבל יחיד,
ספר אבל משה,
ספר שנות חיים,
תקנות מהרש"ק,
ספר קהלת יעקב,
ספר האלף לך שלמה.

נסתלק לגנזי מרומים **ביום שבת קודש פרשת קרח א' דראש חודש תמוז ל' סיון בשנת תרכ"ט**, ומנוחתו כבוד איז אין ביה"ח אין שטאט **בראד.**

זכותו הגדול יגן עלינו
ועל כל ישראל אמן.

מעשיות

הרב פאדווא זי"ע פון לאנדאן האט דערציילט, אז אמאל האט ער שפאצירט אין די שטאט וויען, אלץ בחור צוזאמען מיט זיין ברודער, פארנט פון זיי ארויפציר, האט שפאצירט א אלטע איד מיט זיין וויב, זאגט דער ברודער פאר הרב פאדווא, **זעסט דעם יוד דארט, ער האט א ברכה פון ר' מאיר'ל מפרמישלאן זי"ע**, און בשעת ווען ער האט דאס געזאגט, דרייט זיך אויס דער איד, וואס איז געווען

אפגערוקט א האלבע גאס, און זאגט, **הא, עטץ רעטס פון מיר, כ'וועל ענק דערציילן די מעשה.**

איך בין געווען א הויז בחור ביים בראדער מגיד הגה"ק **רבי שלמה קלוגער** זי"ע, ר"ש קלוגער האט געהאט א מנהג ערב שבת אליין צו מאכן די פיש, איין ערב שבת קודש איז דער גאון רבי שלמה געווען זייער פארנומען, האט ער געבעטן איך זאל מאכן די פיש, און גלייכצייטיג אנגעווארנט **איך זאל אכט געבן אויפן גאל, ווייל אויב עס פלאנצט דער גאל ווערט די גאנצע פיש ביטער.**

איך האב טאקע געמאכט די פיש כדת וכראוי, פארציילט דער געוועזענע הויז בחור, אבער פאר ר' שלמה קלוגער האט זיך געדאכט, אז כ'האב יא געפלאצט די גאל, האט ער מיר געגעבן א פסק, למעשה נאכדעם וואס דער גאון האט נאכאמאל בודק געווען די פיש, האט זיך ארויס געשטעלט אז די גאל האט נישט געפלאצט, האט ער מיר מפייס געווען, און אלס הכרת הטוב און צו בעטן מחילה **האט דער גאון מיר אנגעוואונטשן ארוכות ימים.**

לימים בין איך געווען ביי ר' מאיר'ל מפרמישלאן זי"ע, און ווי נאר כ'בין איריין געקומען, רופט זיך אן ר' מאיר'ל, **איך זעה אז די האסט א ברכה פונעם בראדער מגיד פאר ארוכות ימים, אבער מאיר'ל וועט דאס ממתיק זיין, ארוכות ימים, מיט א גוטע שמועה, א גוטע ריאה, און א זיווג ראשון**, און דער איד דער זקן ענדיגט צו, **און דאס איז מיין ערשטע ווייב.**

האט הרב פאדווא אויס געפירט, דאס אז ער האט א גוטע ריאה, האב איך געזען **ווייל ער האט נישט געטראגן קיין אויגן גלעזער**, און א גוטע שמועה האב איך אויך געזעהן, **ווייל פון א האלבע גאס אוועק האט ער מיר געהערט רעדן צו מיין ברודער.**

• • •

דער גאון רבי שלמה קלוגער זי"ע, האט אסאך לוחם געווען קעגן די מתחדשים, איינע פון די זאכן וואס די מתחדשים האבן איינגעפירט איז געווען, אז א מת ווען מען האט אים געפירט צום קבורה, האט מען דאס געטון אויף א וואגן, און דער גאון האט ארויסגעגעבן א פסק הלכה, אז מען ברויך דאס טון אזוי ווי די מנהג איז, אז מען זאל יא טראגן מיט די הענט, און דער גאון האט גע'פסק'נט, **אז אויב וועט מען טראגן א מת נישט מיט די הענט, זאל מען דעם מת נישט ברענגן לקבר ישראל נאר מען זאל אים לייגן צווישן גוים.**

איז געווען א גרויסע מלחמה צווישן דעם גאון אין די משכילים, די משכילים האבן דאס אריינגעטראגן אין געריכט, און מען האט געווארט אז די געריכט זאל ארויס געבן א פסק דין, איז מען געקומען פרעגן דעם גאון, אז ווילאנג מען ווארט אויף די פסק דין, וואס זאל מען טון אויב איינער שטארבט, און מען האט אים יא געטראגן אויף א וואגן, **זאל מען אים באגראבן אין די אידישע ביה"ח אדער נישט.**

האט דער גאון געזאגט, **איך בין ענק מבטיח, אז ביז דער שופט וועט נישט ארויסגעבן זיין פסק, וועט קיינער אין די שטאט בראד נישט שטארבן**, און כך הוה פאר **דריי חדשים** איז קיינער אין דעם שטאט בראד נישט געשטארבן, **אפילו א נפל אויך נישט.**

ביים משפט איז דארט געווען דער גרויסער גאון רבי שלמה קלוגער, און דער שופט דריידט זיך אויס צום גאון און פרעגט אים, וואס איז די סיבה און מקור פון תנ"ך לגבי דעם וואס דער גאון האלט אז מען דארף טראגן א מת מיט די האנט, גלייך האט דער גאון געזאגט, עס שטייט דאך אין פרשת ויחי ביי יעקב אבינו, "**וַיִּשְׂאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת יַעֲקֹב אֲבִיהֶם**", זעהט מען אז יעקב אבינו האט מען שוין געטראגן מיט די הענט, און דער שופט האט אנגענומען די טענה פונעם גאון און געהייסן, אז מען זאל זיך ווייטער טאקע אזוי פירן און טראגן די מתים צום קבורה נאר מיט די הענט.

• • •

עס איז אמאל געקומען א איד פון די שטאט בראד צו הרה"ק רבי אברהם דער טריסקער מגיד זי"ע, האט אים דער צדיק געפרעגט, האט איר געקענט אייער רב, דער גאון רבי שלמה קלוגער, האט דער איד געענטפערט מיט שטוינונג, וואס דען, האב איך דען נישט געקענט אונזער רב, זיין נאמען איז דאך געווען מפורסם איבער די גאנצע וועלט.

האט דער הייליגער טריסקער מגיד געזאגט, אמת טאקע רבי שלמה קלוגער איז געווען באקאנט איבער די וועלט מיט זיין געוואלדיגע

גאונות און חריפות און אלס פוסק הדור, **אבער פון זיין גרויס קדושה ווייסט מען נישט אין די וועלט**, לאמיר אייך דערציילן א מעשה וואס האט פאסירט, וועו איך בין געווען אין שטאט בראד, און דער הייליגער טריסקער מגיד האט דערציילט ווי פאלגענד.

זייענדיג אמאל אין בראד זענען אין איין טאג פאר געקומען צוויי ברית'ן, ביי איין ברית האט מען מיך מכבד געווען מיט סנדקאות, און ביים אנדערן ברית איז געווען דער רב רבי שלמה קלוגער סנדק, ביידע ברית'ן זענען פאר געקומען אין דער זעלבע שוהל און די זעלבע צייט, די ערשטע ברית האט געברויכט פארקומען די ברית ווי דער רב איז געווען סנדק, און דערנאך האט געברויכט פארקומען די ברית ווי איך בין געווען סנדק.

די גבאים האבן אבער געוואלט אז מען זאל קודם מאכן דעם ברית ווי איך בין געווען סנדק, און די סיבה איז געווען, ווייל דער טאטע פונעם אנדערן קינד איז געווען א חולה מסוכן ל"ע, און זיינע מינוט'ן זענען געווען געציילטע ר"ל, און די משפחה האט געוואלט ווארטן מיטן ברית ביז נאך די יציאת נשמה, כדי מען זאל דעם קינד קענען א נאמען געבן נאכן טאטן.

דער גאון רבי שלמה קלוגער האט געהאט איינגעפריט ביי זיך אין ביהמ"ד, אז אלע ברית'ן זאלן דורכגעפריט ווערן ביי זיך אין ביהמ"ד די זעלבע צייט, אום 9 אזייגער אינדערפרי, און וועו עס איז געווארן 9 אזייגער און דער שמש איז נישט געקומען רופן דעם רב צום ברית, איז דער רב איין געגאנגען אין שוהל זיך אינטערסירן פארוואס מען פירט נישט דורך דעם ברית אין די באשטימטע צייט, ווייל דער גאון האט נישט געוויסט אז די טאטע איז ליידער קראנק.

וועו דער רב איז אנגעקומען אין שוהל, און איז געוואויר געווארן די סיבה פארוואס מען מאכט נאכנישט דעם ברית, און אז די משפחה וויל אפלייגן דעם ברית ביז נאך די יציאת נשמה פון דעם אבי הבן, האט דער גאון מיך אנגעכאפט ביי די האנט און זיך אנגערופם צו מיר, "**טריסקער מגיד קומט לאמיר אריבער גיין אין שטוב פונעם בעל ברית, און לאמיר זאפארט מאכן דעם ברית**".

דערציילט דער הייליגער טריסקער מגיד זי"ע, מיר זענען ביידע אנגעקומען אין שטוב און געטראפן פיל מענטשן שטייען ארום דעם בעט פונעם גוסס'דיגן אבי הבן, און עס ברענען ליכט ארום דעם גוסס, האט דער גאון רבי שלמה געהייסן אויסלעשן די ליכט און ברענגען דעם קינד, דער גאון האט זיך אראפגעזעצט אויפן כסא של אליהו, און מען האט דעם קינד געלייגט אויף זיין שויס, און דער מוהל האט גענומען דעם מעסערל אין האנט און זיך געגרייט צו מאכן דעם ברית.

פלוצלונג האט זיך דערזעהן א שיני לטובה אונעם מצב פון די אבי הבן, און זיין פנים האט באקומען א לעבעדיגע פארב, און מען האט געזען ווי ער קומט צו זיך, און זיין מצב ווערט בעסער און בעסער, רבי שלמה האט געהייסן ווארטן עטליכע מינוט ביז דער חולה איז צוריק געקומען צו זיין באוואוסטזיין, און ער האט אויפגעעפנט זיינע אויגן און זיך אויפגעזעצט אויפן בעט, און דער טאטע האט געבעטן וואסער זיך צו וואשן די הענט, און דאן האט מען געמאכט דעם ברית און דער טאטע האט געמאכט אליין דעם ברכה "**להכניסו בבריתו של אברהם אבינו**".

ארויס גייענדיג פון שטוב נאכן ברית, האט מיך דער גאון רבי שלמה אנגעכאפט ביי די הענט, און געזאגט מיט עניוות, "**טריסקער מגיד איר זאלט נישט מיינען אז איך האב דא געפראוועט א מופת, בכלל נישט**", נאר איך האב געטראכט אזוי.

אליהו הנביא קומט דאך צו יעדע ברית מילה צו אויסהיילן דעם רך הנימול, האב איך געטראכט, אז מען זאל תיכף מאכן דעם ברית, טאקע אין שטוב ווי דער קראנקער טאטע ליגט, און וועו אליהו הנביא וועט קומען אויסהיילן די קינד, וועט ער שוין אינאיינוועגס אויסהיילן אויך דעם טאטן, איבעריג צו זאגן אז דער טאטע איז דערנאך פולקאם געזונט געווארן, און ער האט נאך געלעבט אסאך יארן, האט דער טריסקער מגיד אויס געפירט, אצינד פארשטייט איר שוין פארוואס איך האב אייך געפרעגט צו איר האט געקענט אייער רב.

• • •

הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זי"ע האט זייער משתוקק געווען זיך צו טרעפן מיט דעם גאון רבי

שלמה קלוגער זי"ע, וועו די ביידע זענען געווען אין שטאט לבוב, האט רבי מאיר מפרמישלאן זי"ע געשיקט דעם גבאי צו פרעגן פון דעם גאון, אז ער זאל פסק'נען וועו עס דארף על פי הלכה קומען צו וועם, האט דער גאון געזאגט, **אז על פי דינא ברויך רבי מאיר קומען צו אים**, רבי מאיר האט זיך נישט פארזוימט נאר גלייך אריבער צו דעם גאון.

האט דער גאון געזאגט די מקור פון דעם דין וואס ער האט געזאגט, אז רבי מאיר ברויך קומען צו אים, איז פון רש"י פרשת יתרו אויפן פסוק **וַיִּשְׁתַּחוּ וַיִּשַּׁק לוֹ**, פרעגט דארט רש"י הקדוש, וועו האט זיך געביקט צו וועם.

אבער וועו די פסוק זאגט וויייטער **וַיִּשְׁאֲלוּ אִישׁ לְרֵעֵהוּ**, וועם רופט דער פסוק "**איש**" דאס איז **משה רבינו**, וויייל דער פסוק זאגט **וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָיו מְאֹד מִכֹּל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה**, זעהט מען אז משה רבינו איז געגאנגען מקבל פנים זיין די שוועו, אזוי אויך דא **דארף דער צדיק הדור קומען צום קלענערן צדי**ק, דאס איז געווען די חכמה און עניוות פון דעם גאון.

• • •

דער זוהן פונעם גאון הגה"ק רבי אברהם בנימין זי"ע דערציילט, אז איינמאל איז דער צדיק וקדוש רבי מאיר מפרמישלאן זי"ע געקומען צום טאטן רבי שלמה קלוגער זי"ע באזיכן, און דער טאטע האט געהייסן אנגרייטן א סעודה לכבוד דעם גרויסן גאסט, און די צוויי צדיקים האבן געגעסן פון איין שיסל.

אינמיטן האט רבי מאיר'ל געגומען זיין טאבאק פישקע אין אריין געגאסטן טאביק אונעם שיסל, און די צוויי צדיקים האבן וויייטער געגעסן, און הרה"ק רבי מאיר'ל זי"ע האט מכבד געווען דעם זוהן רבי אברהם בנימין, ער זאל אויך טוען זיין פון די מאכל, אבער ער האט נישט געוואלט עסן דערפון, און רבי אברהם בנימין האט כל ימיו חרטה געהאט פארוואס ער האט נישט טוען געווען פון דעם מאכל.

• • •

אויך דערציילט דער זוהן הגה"ק רבי אברהם בנימין זי"ע, לגבי דאס חביבות פונעם טאטן צו זיין תלמיד הגה"ק רבי נחמיה שליט אב"ד סאסוב זי"ע, אז וועו דער טאטע רבי שלמה קלוגער זי"ע האט געברויכט אוועק פארן פונעם שטאט בראדי, פלעגט ער בעטן דעם תלמיד רבי נחמיה זי"ע צו קומען ממלא מקום זיין אונעם שטאט ביז ער קומט צוריק, אז עס זאל זיין איינעם וועם מען קען פרעגן שאלות.

דערציילט רבי אברהם בנימין זי"ע, אז איין מאל וועו דער טאטע איז אוועק געפארן אינמיטן די ווינטער, איז דער גאון רבי נחמיה געקומען ממלא מקום זיין אלס מו"ץ אין שטאט בראדי, איז דאן אויס געקומען עשרה בטבת וואס איז אויס געפאלן ערב שבת קודש, און דער גאון רבי נחמיה איז איין געשטאנען ביי זיי אין שטוב.

שבת אויפדערנאכט ביים סעודה האט דעם גאון רבי נחמיה געכאפט א געפערליכע חולשה מחמת די תענית פון פרייטאג, האט מען געגעבן פארן גאון א בעט אונעם זעלבן שטוב ווי דעם רבי אברהם בנימין כדי ער זאל זיך קענען אביסל צולייגען און קומען צו די כוחות.

אינמיטן די נאכט שבת קודש האט זיך רבי אברהם בנימין דערוועקט, און צו זיין וואונדער זעהט ער דעם גאון רבי נחמיה שטיין מיט איין פיס אויף דער ערד און איין פיס אויף דעם בעט, כדי ער זאל נישט איינשלאפן, און איז עוסק בתורה מיט א געוואלדיגע התמדה.

• • •

דער גאון וצדיק רבי שלמה קלוגער זי"ע איז געווען מפורסם מיט זיין געוואלדיגע קדושה און צדקות, יו"ט פורים פלעגן די גבירים פון שטאט ברענגען משלוח מנות און אויך א שיינע מתנה פארן גרויסע גאון וצדיק, איז דארט אין שטאט בראד געווען א גביר, וואס פלעגט יעדעס יאר ברענגען געלט פארן רב לכבוד פורים, **אבער איין יאר האט דער איד געברענגט פארן רב 5 מאל אזויפיל ווי יעדעס יאר**.

אבער דער גאון האט געגומען פונעם געלט דאס זעלבע ווי יעדעס יאר, און דאס איבעריגע געלט האט ער צוריק געשיקט צום גביר, וועו ער האט געזען ווי די בני בית וואונדערן זיך פארוואס ער שיקט צוריק דאס איבעריגע געלט פארן גביר.

האט דער גאון זיי געזאגט, דער גביר שיקט מיר שוין פאר יארן יעדעס יאר דאס זעלבע סכום, איז פארוואס האט ער מיר דאס יאר געשיקט

אזויפיל מער, נאר מיז זיין אז ער האט עפעס א דין תורה, און ער ווייסט דאך אז איך נעם נישט קיין שוחד, און דערפאר האט ער דאס געשיקט אלס א מתנה אויף פורים, און דערפאר וויל איך דאס געלט נישט נעמען.

לפלא ווי חז"ל זאגן דאך "**חכם עדיף מנביא**", אפאר וואכן נאך פורים, איז דער גביר געקומען צום גאון, און ער האט געבעטן פונעם רב א טובה, וויבאלד ער האט עפעס א משקה וואס ריפט זיך "**ראם**", און ער ברויך האבן א הכשר אויף דעם פאר פסח, און דער גביר האט געהאפט אז דער גאון וועט אים געבן א הכשר אויף דעם.

אבער דער גאון האט גאר גוט געוויסט אז דאס איז נישט אויס געהאלטן, און ער האט דערפאר נישט געגעבן קיין הכשר, און דאן האט מען געזען פארוואס דער גאון האט צוריק געשיקט דעם איבעריגע געלט פאר גביר, ווייל אויב די תורה זאגט, "**כִּי הַשֹּׁחַד יְעַוֵּר עֵינֵי חֲכָמִים וְיסַלֵּף דִּבְרֵי צַדִּיקִם**", דארף מען גלייבן אין דעם.

• • •

איבער די געוואלדיגע חכמה און פקחות פונעם גאון רבי שלמה קלוגער זי"ע, ווערט דערציילט, ווי באקאנט האט דער גאון אסאך לוחם געווען קעגן די משכילים אין זיין דור, איינמאל האט א משכיל געוואלט חוזק מאכן פונעם גאון, האט ער געפרעגט פונעם גאון, פארוואס איז דער גאון אזוי מעריך מיט זיינע דרשות, **שלמה המלך ע"ה** זאגט דאך אין משלי, "**דברי חכמים בנחת נשמעים**", וואס לכאורה וואלטן מענטשן מער אויסגעהערט וואס דער גאון זאגט מער בקיצור.

האט דער גאון וקדוש רבי שלמה קלוגער געזאגט פאר משכיל, שלמה המלך ע"ה האט גערעדט אין זיינע צייטן צו מענטשן וואס זענען געווען חכמים "**דברי חכמים**", דערפאר האט ער געקענט רעדן בקיצור, און זיי האבן טאקע פארשטאנען וואס ער זאגט, אבער איך ברויך דאך רעדן צו אזאנע אידן ווי דיר, ברויך איך רעדן מיט א געוואלדיגע אריכות, און אפשר אזוי ווען כאטש עפעס אריין גיין.

• • •

ווי באקאנט האבן זיך אין שטאט בראד ליידער ארומגעדרייט אסאך פון די משכילים וואס האבן פראבירט צו פארדרייען דעם קאפ פון אידן און זיי אראפ פירן פונעם ריכטיגען וועג, אויך מיטן גרויסן גאון רבי שלמה קלוגער זי"ע האבן די משכילים געפירט א מלחמה, אבער דער גאון מיט זיין גרויס קלוגשאפט האט די אלע משכילים אוועק געמאכט, און מיט זיין גרויסן כוח געראטעוועט א גרויסע חלק פון כלל ישראל.

איינמאל האט א משכיל געפרעגט פונעם גאון מיט א חוזק, די גמרא זאגט דאך, אז יעדער מענטש האט א לעבן וואס איז פאר אים אנגעצייכנט פון הימל, אויב אזוי, פארוואס זאגט די תורה "**ונשמרתם מאוד לנפשותיכם**", אויב איז דאס לעבן פארשריבן פון הימל, וועט דער מענטש לעבן, און אויב נישט וועט ער דאך סיי ווי נישט לעבן, דער גאון האט אנגעקוקט דעם משכיל, און פארשטאנען, אז ער וויל דא נאר חוזק מאכן פון די תורה הקדושה, האט דער גאון געטפערט מיט גרויסע חכמה, דיין קשיא איז טאקע א גוטע קשיא, אבער די תירוץ אויף די קשיא שטייט שוין קלאר דורך שלמה המלך ע"ה אין קהלת.

ווייל עס שטייט (קהלת פרק ב' פסוק י"ד) "**הֶחָכָם עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ וְהַכְּסִיל בַּחֹשֶׁךְ הוֹלֵךְ**", און שלמה המלך ע"ה איז דא מרמז פאר אונז, אז דער חכם וואס האט עיניו בראשו, דער גייט פארמעלעך און היט זיך און קוקט ווי ער טרעט, אבער דער כסיל דער נארישער מענטש, דער גייט אין די טונקעלקייט און היט זיך נישט, זעהט מען דאך אז ביידע שטארבן צום סוף, אויב אזוי וואס איז די חילוק צווישן דעם חכם, און דעם כסיל.

האט דער גאון רבי שלמה קלוגער געזאגט פארן משכיל מיט זיין גאנצע שארפקייט, דער חילוק איז, **דער חכם לעבט זיין גאנץ לעבן ווי א מענטש, און דאן ווערט דער חכם נפטר ווי א מענטש אין זיין צייט**, אבער דער כסיל דער נארישער מענטש, **וויל ער היט זיך נישט, שטארבט ער פריער ווי זיין צייט צוליב זיין נארישקייט, קומט אויס אז ער שטארבט נישט אלס א מענטש, נאר ער ענדיגט זיין לעבן ווי א בהמה וואס פאלט אריין אין א גרוב, וויל ער קוקט דאך נישט ווי ער גייט**, פארשטייט זיך אז דער משכיל האט גאר גוט פארשטאנען, וואס דער גאון האט געטפערט, און גלייך אוועק געגאנגען.

• • •

דער גאון רבי שלמה קלוגער זי"ע איז געווען באוויסט אלס א גאר קלוגע און פארשטענדליכע

מענטש, און דערפאר זענען אסאך אידן געקומען צום גאון פאר א עצה אדער צו פארגלייכן צווישן צוויי זייטן וועו עס האט זיך געמאכט א מחלוקה אדער סיי וואס.

איין טאג איז געקומען א פארפאלק צום גאון, און דערציילט פארן גאון, אז שוין יארן לאנג פון שווערע מחלוקת ווילן זיי זיך גט'ן, דער גאון דער הייליגער מהרש"ק האט פראבירט אלע וועגן צום מאכן שלום צווישן זיי, אבער די צוויי האבן זיך גע'עקשנ'ט און זיך נישט געלאזט איבער רעדן, וועו דער גאון האט געזעהן, אז עס איז נישט דא קיין ברירה, האט ער באפוילן פארן סופר צו שרייבן א גט, אבער פלוצלונג אינמיטן שרייבן דעם גט, האט זיך דער גאון זייער צעלאכט אויפן קול.

עס איז געווען א גרויסע וואונדער פאר די פארפאלק און פאר אלע ארומיגע, אז דער גרויסער גאון זאל אזוי לאכן אינמיטן אזא טרויעריגע זאך וויא גט, וועו דער גאון האט געזעהן די וואונדער ביים עולם האט ער געזאגט מיט גרויס חכמה, "**איך שמייכל, ווייל איך קוק אויף אייך ביידע, איר זענט שוין חתונה געהאט צוואנציג יאר, און אלע יארן האט איר זיך געקריגט, און קיינמאל נישט מסכים געווען אויף קיין שום זאך אויף די וועלט, יעצט איז דאס ערשטע מאל, וואס איר זענט ביידע אויפן זעלבן מיינונג הונדערט פראצענט, אז איר ווילט ביידע דעם גט, און וועו איך זעה אזא שלימות און תמימות צווישן אייך, קען איך מיך נישט איינהאלטן פון שמייכלען**".

די וועלט פונעם גאון וואס איז געזאגט געווארן מיט חכמה און מיט א אמת'דיגקייט, האט שטארק געווירקט אויף די פארפאלק, און זיי האבן אנגעהויבן קוקן איינער אויפן אנדערן, און די כעס פון די אלע יארן איז פלוצלונג נעלם געווארן, ווייל זיי האבן איינגעזעהן די נארישקייט פון זיך שטענדיג קריגען, און אנשטאט פארענדיגן דעם גט, זענען זיי אהיים בשלום ושלווה, דאס איז געווען דעם גרויסן כח און די געוואלדיגע חכמה פונעם גאון וקדוש רבי שלמה קלוגער זי"ע, אז ער האט מיט זיינע אמת'ע וועלט געקענט ברענגען שלום אפילו נאכן זיך קריגען צוואנציג יאר.

• • •

א סוחר א עושר האט אמאל פארלוירן א בייטל מיט 300 רובל אין די מארק פלאץ, שפעטער איז געקומען א ארימאן, און האט געברענגט דעם בייטל פארן עושר מיט דאס גאנצע געלט, אבער דער עושר, אנשטאט באלוינען דעם ארימאן פארן צוריק ברענגען דעם בייטל, אפילו עס האט נישט געהאט קיין סימן, האט ער אנגעהויבן שרייען אויפן ארימאן, **איך האב געהאט אינעם בייטל אויך א טייערע דיימאנט שטיין, און איך וויל די זאלסט מיר דאס שוין צוריק געבן**, אבער דער ארימאן האט געזאגט, איך בין א ערליכער מענטש און איך האב דיר צוריק געגעבן דאס בייטל אזוי ווי איך האב עס געפינען.

די דין תורה איז אנגעקומען צום גאון וקדוש רבי שלמה קלוגער זי"ע, און דער גאון האט מיט זיין חכמה גלייך פארשטאנען, אז דער עושר זאגט דא ליגענט און איז פשוט א כפוי טובה און וויל סך הכל ארויספרעסן נאך געלט פונעם ארימאן, און זיך נאך ארויסדרייען פון געבן א אפצאל פארן ארימאן פארן צריק ברענגען דעם בייטל.

האט דער גאון מיט גרויס חכמה געזאגט פארן עושר, "**דו בוסט דאך א ערליכער איד, און מיר גלויבן דיר אז דו האסט פארלוירן א בייטל מיט 300 רובל און א טייערע דיימאנט שטיין, אבער מצד שני איז דער ארימאן אויך א ערליכער איד און א באגלייבטע איד, און אויב ער וואלט געוואלט גנב'נען, וואלט ער דאך נישט געברויכט צוריק ברענגען דעם בייטל, נאר דאס געהאלטן פאר זיך, נאר וואס דען, די בייטל וואס ער האט געטראפן איז בכלל נישט דיינס, און עס האט דאך נישט קיין סימן, באלאנגט דאס דאך פאר ווער עס האט דאס געטראפן, און די דער עושר זאלסט גיין זיכן ווייטער דיין בייטל**".

אזוי ווי דער עושר האט געהערט וואס דער גאון זאגט דא, האט ער געזעהן זיין בראך, אז ער גייט פארלירן אפילו די 300 רובל, ווייל דער גאון איז דאך געערעכט מיט זיין טענה, האט ער גלייך מודה געווען, אז באמת האט ער נאר געהאט 300 רובל אין זיין בייטל, און דער גאון האט אים געהייסן געבן א שיינע סכום געלט פאר ארימאן פארן צוריק ברענגען דעם בייטל און פארן אים פארשעמען, דאס איז געווען די געוואלדיגע חכמה און ישרות פונעם גאון, און ער האט מיט זיין חכמה מסדר געווען יעדע זאך מיט א שלום.

יארצייט א' תמוז

הרה"ק רבי קלונימוס קלמן ב"ר אהרן הלוי זי"ע,
(עפשטיין)
בעל מאור ושמש, אב"ד קראקא

ער איז געבוירן אין שטאט ניישטאט, **בשנת תקי"א**.

צו זיין טאטע הרה"ק **רבי אהרן הלוי עפשטיין** זי"ע.

און צו זיין מאמע **הצדקת מרת צילקא** ע"ה,
מגזע הגה"ק **בעל החינוך** זי"ע,
ומגזע הגה"ק **רבינו זרחיה בעל המאור השגות על הרי"ף** זי"ע.

ער איז געווען א איש אלוקים קדוש ונורא מאוד, בוצינא קדישא און א צדיק מפורסם בדורו, ער איז געווען א אדם הענקים און א גדול ובקי נפלא בתורה, ער איז געווען א בעל מקובל נורא מאוד און א עניו מאוד, דער צדיק האט באמת נישט געהאלטן פון זיך גארנישט, ער איז געווען מפורסם אלס א מופת הדור, און א גרויסע פועל ישועות בקרב הארץ, טויזענטער אידן זענען געקומען זיך מסתופף זיין בצלו, און מיט האלטן זיין עבודת הקדוש, זיין עבודת הקדוש איז געווען מיט א אש קודש און א געוואלדיגע דביקות בשם.

דער טאטע פונעם הייליגען מאור ושמש זי"ע איז געווען א גאר ערליכער און א איש תמים מאוד און א עובד השם נפלא, ער איז געווען א **בעקער** און נישט געהאט קיין געלט צו שיקן זיין זוהן קלמיש'ל לערנען ביי א מלמד, דערפאר פלעגט דער קליינער זון קלמן **זייענדיג 7 יאר אלט**, ארויס העלפן דעם טאטן מיט פרנסה, און ארום געגאנגען אונעם מארק **פארקויפן די בייגעלער פונעם טאטן'ס בעקעריי**.

עס איז געווען אינמיטן ווינטער, און דער קינד קלמיש'ל האט געגדיגט פארקויפן די בייגלס, איז דער קינד אריין אין ביהמ"ד זיך אביסל אנווארמען, און זיצענדיג אין ביהמ"ד האט ער זיך צוגעהערט ווי די תלמידי חכמים זענען זיך מפלפל אין לערנען, און דער קינד האט זייער הנאה געהאט פון די תורה וואס ער האט דארט געהערט, האט דער קליינער קלמיש'ל מחליט געווען, אז יעדן טאג נאכדעם וואס ער האט געענדיגט פארקויפן אלע בייגלס, איז ער אריין אין שוהל און מיט געהאלטן דאס לערנען פון די תלמידי חכמים פונעם שוהל.

צווישן די לומדים איז געווען א גרויסער עושר א תלמיד חכם, וואס האט אין אכט געגומען דעם קליינעם קלמיש'ל, וואס זיצט יעדן טאג לאנגע שעות, און הערט זיך צו צו די פלפולים, האט ער דעם קינד געפרעגט וועך ער איז און וועך עס איז זיין מלמד, האט דער קינד געזאגט, אז ער גייט נישט אין חדר, נאר ער פארקויפט בייגעלעך פאר זיין טאטן, וואס איז דער בעקער פונעם שטאט.

האט אים דער עושר געפרעגט, אויב ער פארשטייט די פלפולים וואס מען זאגט דא אין שוהל, האט דער קליינער קלמיש'ל נאכגעזאגט דעם גאנצן פלפול ווארט ביי ווארט, דאן האט דער עושר געזען, אז דער קינד איז א חריף, איז דער עושר אריבער צום טאטן רבי אהרן, און אים אנגעטראגען א געשעפט, איך האב א טאכטער בערך 6 יאר אלט, אויב בוסטו מסכים צו שליסן שידוך מיט מיין טאכטער צו דיין זוהן קלמן, וועל איך צאלן פאר א מלמד וואס זאל מיט דעם קינד לערנען, און אזוי וועט דער קינד אויסוואקסן א תלמיד חכם, און פארן קינד נעם איך מיך אינטער צו געבן א גאר שיינע נדן אלס חתן ביי די חתונה.

דער טאטע רבי אהרן האט פאר דעם עושר געזאגט, אז ער איז מסכים אויפצוגעבן אויף דעם אז דער קינד זאל אים ארויסהעלפן אין פרנסה, און ער איז מסכים צו דעם געשעפט, נאר כדי זיין זוהן זאל וואקסן אין תורה.

וועך דער קינד איז געווארן בר מצוה האט מען אויך געמאכט די חתונה, און דער שווער האט דעם איידעם אויסגעהאלטן מיט וואס עס האט זיך אויסגעפעילט, און פון דעם קינד קלמיש'ל איז אויסגעוואקסן דער הייליגער מאור ושמש זי"ע.

ער האט חתונה געהאט מיט **הרבנית הצדקת מרת מילכה ראדל** ע"ה, בת **הנגיד רבי מרדכי גוטלאד** זי"ע, וואס האט דעם צדיק וקדוש אויסגעהאלטן נאך פון די 7 יאר.

נאך די חתונה האט דער הייליגער מאור ושמש געדאוועט אינעם **ביהמ"ד הרמ"א אין שטאט קראקא**.

איין טאג איז דער הייליגער רבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע געקומען קיין קראקא, דארט אין שטאט האבן דאן געוואוינט אסאך מתנגדים, האט

דער הייליגער רבי אלימלך געדאוועט אונעם ביהמ"ד פונעם **הייליגען מגלה עמוקות** זי"ע, און ווי פארשטענדליך זענען גאר ווייניג מענטשן געקומען דאוועט מיטן רבי ר' אלימלך, ווייל רוב שטאט זענען געווען מתנגדים.

אבער יענעם טאג ווען דער הייליגער מאור ושמש האט געוואלט גיין דאוועטן, איז געווען רגליו מוליכות אותו צום ביהמ"ד פונעם הייליגען מגלה עמוקות, און תיכף ווען ער איז אריינגעקומען אין ביהמ"ד, האט ער געזען דעם צדיק רבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע, און גלייך איז געווען נפשו קשורה בנפשו, און דער מאור ושמש האט זיך גלייך מדבק געווען אונעם הייליגען נועם אלימלך זי"ע.

ער איז געווען דבוק אין די צדיקי הדור ובתוכם.

הרה"ק **רבי אלימלך מליזענסק** זי"ע,
הרה"ק **רבי זושא מאניפולי** זי"ע,
הרה"ק **החוזה מלובלין** זי"ע,
הרה"ק **המגיד מזלאטשוב** זי"ע,
הרה"ק **הקדושת לוי מבארדיטשוב** זי"ע,
הרה"ק **רבי מרדכי מנעשכיז** זי"ע,
הרה"ק **רבי מנחם מענדל מרימנוב** זי"ע,
הרה"ק **בעל עבודת ישראל המגיד מקוזניץ** זי"ע.

זיין רבו מובהק איז געווען דער הייליגער **רבי אלימלך מליזענסק** זי"ע, עס איז דא אפאר באקאנטע נסחאות ווי אזוי ער איז נתקרב געווארן שוין פון זיין יוגענט צום הייליגען רבי אלימלך מליזענסק זי"ע, צו דאס איז דורך דעם ברודער פונעם נועם אלימלך **רבי ר' זושא מאניפולי** זי"ע אדער דורך הרה"ק **בעל הקדושת לוי מברדיטשוב** זי"ע.

נאך די חתונה האט ער געבעטן רשות פון זיין שווער, צו גיין זיך מסתופף זיין בצלו פונעם הייליגען נועם אלימלך זי"ע, אנפאנג האט דער שווער וואס איז אויך נישט געווען קיין חסיד געפרעגט פונעם איידעם, **פארוואס ברויכסטו מבטל תורה זיין מיטן גיין צום רבין, די קענסט דאך דא עוסק זיין בתורה.**

אבער ווען זיין רעבעצין האט געזען ווי שטארק דער מאן וויל גיין צו זיין רבין, האט זי אים געזאגט, אז אויב דאס וועט אים העלפן אין זיין עבודת השם, זאל ער גיין אפילו אן רשות פון זיין שווער, דאן איז דער מאור ושמש געפארן צו רבי ר' אלימלך זי"ע קיין ליזענסק.

ווען ער איז דארט אנגעקומען, האט אים רבי ר' אלימלך זי"ע געפרעגט, **ווער ביזטו, און פון ווי קומסטו, און וואס ווילסטו דא אויפטון**, האט ער געענטפערט, **איך הייס קלונימוס קלמן פון קראקא, און איך בין אהער געקומען אז דער רבי זאל מיט מיר לערנען תורה**, האט רבי ר' אלימלך געזאגט, איך לערן נישט מיט קיין תלמידים, און דאן האט זיך דער הייליגער רבי אלימלך שטארק פארטראכט, און ווען דער רבי אלימלך האט זיך אויפגעכאפט, האט ער נאכאמאל איבער געפרעגט דאס זעלבע, און דער רבי קלמן האט געענטפערט דאס זעלבע.

דאן האט רבי ר' אלימלך געזאגט, **אויב ווילסטו קענסטו דא בלייבן אלץ משרת**, און דער הייליגער מאור ושמש האט צו דעם מסכים געווען, און דארט געבליבן, און דארט האט דער מאור ושמש גאר אסאך געלערנט פון זיין גרויסן רבין רבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע.

נאכדעם וואס ער איז געווען ביים הייליגען רבי ר' אלימלך זי"ע, ווען ער איז צוריק אנגעקומען אהיים, האט ער מבער געווען אלע זיינע חידושי תורה וואס ער האט ביז דאן געשריבן, און ער האט געזאגט, אז זייט ער איז געווען ביי זיין רבין אין ליזענסק, קען ער שוין נאר מחדש זיין חידושי תורה לאמיתה של תורה, און דערפאר האט ער מבער געווען די אלטע חידושי תורה פון בעפאר.

מען דערציילט, אז דאס חביבות וואס זיין רבי דער רבי ר' אלימלך האט געהאט צו זיין תלמיד דער הייליגער מאור ושמש, איז נישט צום באשרייבן, ער האט אייביג געהאט דער דין קדימה איבער זיינע אלע אנדערע חבירים, און איינמאל זענען געווען דריי גרויסע תלמידים ביים הייליגען רבי אלימלך, און געריידט, ווער פון זיי וועט האבן די זכי' אריינצוגיין צום רבין דער ערשטער, דאס איז געווען הרה"ק רבי שלמה מקשאנוב זי"ע, הרה"ק רבי ראובן הלוי הורוויץ בעל דודאים בשדה זי"ע און רבינו בעל מאור ושמש זי"ע.

ווען דער הייליגער רבי ר' אלימלך זי"ע האט געהערט ווי די דריי תלמידים זענען זיך מתווכח

וועך עס וועט אריינקומען דאס ערשטע, איז דער רבי ארויס אין געזאגט פאר די דריי תלמידים, אז די וואָרט "**קשר**" באטרעפט זייערע נעמען, און "**ק**" איז דאך דאס ערשטע, און דערפאר וועט **קלמן** אריינקומען דאס ערשטע.

בשנת תקמ"ה איז ער בצוואות פון זיין רבי דער הייליגער רבי ר' אלימלך זי"ע, אריבער קיין **קראקא**, און דארט אנגעהויבן מפיץ זיין דעם דרך החסידות, אבער דארט זענען נאך דאן געווען אסאך מתנגדים צום דרך החסידות, איז דארט געווען א שטארקע התנגדות קעגן דעם מאור ושמש עד כדי כך, אז דאס בי"ד פון הגה"ק רבי יצחק סג"ל לאנדא מקראקא זי"ע האט ארויסגעגעבן א חרם אויפן מאור ושמש, אז ער זאל נישט פארשפרייטן דעם תורת החסידות.

אבער שפעטער וועך דער דרך החסידות איז געווארן מער פארשפרייט אין גאליציה, האט מען דאן אנגעהויבן זעהן דעם גדלות און קדושה פון דעם מאור ושמש, און דאן האבן זיך טויזענטער אידן מדבק געווען אין דעם צדיק.

בשנת תקמ"ז וועך דער הייליגער רבי ר' אלימלך זי"ע איז נסתלק געווארן, האט זיך דער הייליגער מאור ושמש זי"ע מדבק געווען אונעם הייליגען **חוזה מלובלין** זי"ע, און זיך פאריפן אלס א תלמיד מובהק פונעם חוזה מלובלין זי"ע, און אויך פון הרה"ק **רבי מנחם מענדל מרימנוב** זי"ע, און דאן איז דער הייליגער מאור ושמש זי"ע געווארן מפורסם מיט זיין גדלות און קדושה, אויך איז ער דאן געווארן באוויסט אלס א גרויסע בעל מופת.

דער צדיק האט זיך זיין גאנץ לעבן גאר שטארק געקאכט אונעם הייליגען שבת, און דעם גאנצן שבת איז דער צדיק געווען און א דביקות און התלהבות דקדושה, ער האט דעם גאנצן וואך מקפיד געווען נישט צו עסן קיין **פיש**, און געזאגט, **אז דאס מאכל איז א הייליג מאכל נאר פאר שבת קודש**, און ער האט אליין מעיד געווען, אז עס איז ביי אים קיינמאל נישט געשען, **אז ער זאל נישט האבן קיין פיש אויף שבת קודש**.

דער הייליגער חוזה מלובלין זי"ע האט געזאגט אויף זיין תלמיד דער מאור ושמש זי"ע, **אז ער איז איינע פון זיינע דריי תלמידים וואס פארגעסט נישט פונעם פחד ד' אפילו אויף איין רגע אונעם טאג**.

דער הייליגער דברי חיים מצאנז זי"ע האט געזאגט, אז ער האט געקענט **דריי צדיקים**, וואס זענען געווען **בבחינת אדם הראשון קודם החטא**, און דאס איז געווען.

הרה"ק **בעל זרע קודש מראפשיץ** זי"ע,
הרה"ק **רבי מאיר הלוי בעל אור לשמים מאפטא** זי"ע,
הרה"ק **בעל מאור ושמש מקראקא** זי"ע.

הרה"ק רבי ארי' לייב ליפשיץ בעל ארי' דבי עילאי מבריגל זי"ע האט געזאגט, **אז דער הייליגער מאור ושמש האט געהאט א כח, ארויס צו נעמען דעם נשמה פון א גוף פון א איד, און דאס אויסוואשען און מאכן דעם מענטש פאר א בריה חדשה**.

דער הייליגער מאור ושמש זי"ע האט אמאל מסביר געווען פאר די תלמידים, וואס עס מיינט אמת'ע ענייות, אויב א מענטש איז זיך באמת מבטל אין הארץ אינגאנצען, און ער גלייבט באמת אז ער פארמאגט נישט גארנישט, נישט קיין תורה נישט קיין יראה נישט קיין חכמה און תבונה, דאס מיינט ענייות באמת.

אבער אויב אין הארץ האלט ער נאך אז ער איז עפעס וועדט, נאר ער וויל מקיים זיין וואס חז"ל זאגן, "מאוד מאוד הוי שפל רוח", און דערפאר זאגט ער פאר אנדערע וואס ווילן אים מכבד זיין, אז מה אני ומה חיי', דאס איז אויך חשוב, אבער דאס איז נישט ענייות באמת, ווייל דער הארץ און דער מויל ברויכן זיין גלייך.

דעם ספר מאור ושמש האט דער זוהן הרה"ק רבי אהרן זי"ע אנגעהויבן שרייבן נאך בחייו פונעם הייליגען טאטן, אבער געדריקט איז עס געווארן שפעטער נאכן פטירה פונעם צדיק, צדיקים האבן געזאגט, **אז דער ספר איז אויף חסידות, אזוי ווי שולחן ערוך איז אויף הלכה**.

רוב צדיקי הדור האבן גאר שטארק מפליא געווען אינעם גדלות פונעם ספר מאור ושמש, און האבן געזאגט **אז דער ספר איז א סגולה און א שמירה צו האבן אין שטוב**, און צדיקים האבן מעיד געווען, **אז א איד וואס האט דעם ספר מאור ושמש אין שטוב, איז אזוי ווי ער האט א ספר תורה אין שטוב, און דאס איז א גרויסע שמירה פאר א אידישע שטוב**.

הרה"ק רבי אברהם שלום מסטראפקוב זי"ע איז איינמאל געפארן קיין צאנז, האט ער זיך אפ געשטעלט אין שטאט קראקא, און דארט האט ער אין דריי טאג דורך געלערנט דעם הייליגען ספר מאור ושמש פון דעקל צו דעקל, און געזאגט, **אז היות דער צדיק איז באהאלטן אין דעם שטאט, איז דא א ענין צו לערנען דעם ספר הקדוש דא אין שטאט ווי דער צדיק האט געוואוינט.**

ער האט איבער געלאזט זיינע הייליגע קינדער.

חתנו הגה"ק **רבי משה אב"ד קשונז** זי"ע,
הרה"ק **רבי יוסף ברוך** זי"ע, הנקרא בפי כל "**דער גוטער יוד פון ניישטאט**",
הרה"ק **רבי אהרן** זי"ע, הנקרא בפי כל "**דער הויכער ר' ארון מקראקא**", חתן הרה"ק **החוזה מלובלין** זי"ע,
חתנו הגה"ק **רבי דוד יצחק בעל בית דוד מפיעטרקוב** זי"ע.

די צוויי הייליגע קינדער האבן באקומען א ברכה פונעם טאטן בעפאר ער איז נסתלק געווארן, **אז ווען זיי ווועלן אריינלייגען די האנט אין טאש און ברויכן געלט, וועלן זיי טרעפן געלט**, אבער די צוויי צדיקים האבן זיך מיט דעם ברכת קדשו נישט געוואלט באנוצען אויף קיין גשמיות.

נסתלק לגנזי מרומים **א' תמוז ב' דראש חודש תמוז בשנת תקפ"ג**, ומנוחתו כבוד איז אין דעם **ביה"ח החדש** אין שטאט **קראקא**.

זכותו הגדול יגן עלינו
ועל כל ישראל אמן.

מעשיות

גאנץ אנפאנג ווען דער הייליגער מאור ושמש האט געוואוינט אין קראקא, און ער האט געדאווענט אין שוהל פונעם **הייליגען רמ"א** זי"ע, האט ער געוואלט דאווענען **נוסח ספרד** אזוי ווי מען האט זיך געפירט ביי זיין רבין דער הייליגער רבי ר' אלימלך זי"ע, האט ער געדאווענט אינדרויסען פונעם היכל ביהמ"ד, און דארט האט ער געדאווענט נוסח ספרד, אלס כבוד פונעם הייליגען רמ"א זי"ע וואס האט געדאווענט **נוסח אשכנז.**

איז איין טאג געקומען צו אים א **נשמה מעולם העליון**, און געבעטן אז ער זאל אים העלפן מיט א תיקון, ווייל ער וואלגערט זיך שוין פאר יארן, און ער האט ליידער נישט קיין מנוחה, האט דער הייליגער מאור ושמש מיט זיין גרויסע עניוות געזאגט פארן נשמה, **וואס ווילסטו פון מיר, איך קען נישט די זאכן**, האט דער נשמה געזאגט, אז **מען האט אים געהייסן קומען צום שוהל פונעם רמ"א, און גיין צו דעם וואס דאווענט אינדרויסן פונעם היכל ביהמ"ד און דאווענט נוסח ספרד.**

האט דער מאור ושמש געזאגט, **איין זאך וואס איך קען דיר געבן, איז א פרק משניות וואס איך האב היינט געלערנט, דאס געב איך אוועק פאר דיין נשמה**, גלייך איז דער נשמה ארויף אין הימל און געהאט א תיקון, ווען דער מאור ושמש האט דאס דערציילט פאר די תלמידים פונעם נועם אלימלך, האבן זיי אים געזאגט, **די ווייסט נישט ווי הויעך און שטארק דיין פרק משניות איז, אפילו די וואלסט פאר דעם נשמה נאר געגעבן א משנה וואס די האסט געלערנט, וואלט ער אויך געהאט א תיקון.**

• • •

דער הייליגער מאור ושמש האט גאר אסאך און געטריי באדינט זיין הייליגען רבין רבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע, און ווען דער הייליגער מאור ושמש איז געווען ביי זיין רבין, האט די רבי נאר געלאזט אים באדינען.

איינמאל בשעת דער מאור ושמש האט משמש געווען דעם רבין, איז ער געשלאפן אין פאדער צימער, כדי צו קענען זיין גרייט ווען די רבי וועט אים דארפן, אינמיטן די נאכט בשעת דער הייליגער רבי ר' אלימלך האט אפגעראכטן תיקון חצות, האט דער מאור ושמש געדרימעלט אונעם פאדער צימער, הערט ער פלוצלונג, אז דער רבי רופט אים, **און הייסט אים ברענגן א גלעזל טיי**, ער איז געגאנגען בזריזות מקיים זיין דעם שימושו יותר מלימודו, און ער האט אריינגעטראגן צום רבין אין צימער א גלאז טיי.

צו זיין גרויס וואונדער זעהט ער דארט **א איד א זקן מיט א אויסזען פון א מלאך אלקים**, און ער רעדט מיטן רבין, און בשעת מעשה פליסן פון זייערע אויגן טייכן טרערן אן א אויפהער, און ווען דער הייליגער מאור ושמש האט דערזעהן דעם מראה, ווי די צוויי מלאכים וויינען אזוי מיט בכיות, איז געפאלן אויף אים א געוואלדיגע פחד, **און פון גרויס שרעק איז די טיי ארויס געפאלן פון זיינע**

הענט, און עס האט זיך אויסגעגאסן אויף דער ערד, און דער מאור ושמש איז גלייך ארויס געלאפן פון שטוב.

שוין זייענדיג אינדרויסן האט דער מאור ושמש נאך אלץ נישט געקענט קומען צו זיך פון דעם מראה, נאך מער איז געווען זיין וואונדער, ווי אזוי איז דער איד דער זקן אנגעקומען אונעם שטוב פון זיין רבין, אלע טירן זענען דאך געווען פארמאכט, און די איינציגסטע וועג אריין צום רבין, איז דאך דורך דעם פאדער צימער ווי ער איז געווען, דער מאור ושמש האט גלייך פארשטאנען, אז דאס איז נישט קיין דבר פשוט, נאר עפעס העכערס איז דא פאר געקומען.

ווען דער מאור ושמש האט דאס אלעס איבער געטראכט, איז אויף אים געפאלן א געוואלדיגע שרעק און ער איז פון דעם געפאלן חלשות, נאך אפאר מינוט ווען ער האט זיך דערמינטערט, הערט ער ווי די רבי רופט אים נאכאמאל, איז ער אריין אין צימער פונעם רבין, און ער זעהט אז דער זקן איז שוין נישט אין צימער, האט דער רבי דער הייליגער רבי אלימלך זי"ע געפרעגט, פארוואס ער האט נישט געבערענגט די טיי, האט דער מאור ושמש געענטפערט, אז ער האט געברענגט די טיי, **נאר פון שרעק האב איך אראפ געלאזט דאס גלעזל פון די האנט, און עס האט זיך אויסגעגאסן**.

פרעגט די רבי דער הייליגער רבי אלימלך זי"ע פונעם תלמיד דער הייליגער מאור ושמש, וואס האסטו זיך אזוי דערשראקן, ענטפערט דער מאור ושמש, **ווייל איך האב געזען זיצען אין צימער א זקן מיט א אויסזען פון א מלאך אלקים, איך האב נישט געוואוסט ווי אזוי ער איז אריינגעקומען**, ווען אלע טירן זענען פארשפארט, און דאס האט געווארפן אויף מיר אזא פחד, ביז איך בין געפאלן אין א חלשות.

פרעגט דער הייליגער רבי אלימלך פון זיין תלמיד, "**די קענסט אים טאקע נישט**", האט דער מאור ושמש געזאגט **ניין**, האט דער רבי געזאגט, "**ווי איז צו א זוהן וואס דערקענט נישט זיין פאטער, דער אלטער איד איז געווען אברהם אבינו, וואס איז זיך געקומען אפרעדן, פארוואס דער גלות נעמט אזוי לאנג**", און דערפאר האבן מיר ביידע אזוי געווויינט מיט דמעות שליש, **אויף די אריכת הגלות און דעם צער השכינה**.

• • •

דער צדיק דער הייליגער קדושת לוי מברדיטשוב זי"ע האט אמאל געזאגט, אז דער הייליגער מאור ושמש, ווערט פארערכנט צווישן זיינע תלמידים, און ווען דער הייליגער מאור ושמש זי"ע האט דאס געהערט, האט ער זיך שטארק געוואונדערט דערויף, ווייל ער פלעגט דאך קיינמאל נישט פארן צום הייליגן בארדיטשובער.

ביז דער הייליגער מאור ושמש זי"ע האט זיך דערמאנט, אז ווען ער איז געווען א קינד פון פיר יאר אלט, ווען ער האט נאך געוואוינט אין שטאט ניישטאט, האט אים זיין מאמע געשיקט דאוונענען שחרית, און גייענדיג אויפ'ן וועג, האט ער באמערקט אז אסאך מענטשן זענען פארזאמלט, האט ער זיך נאכגעפרעגט וואס עס גייט דארט פאר, האט מען אים געענטפערט, אז דער הייליגער בארדיטשובער רב איז געקומען באזוכן דעם שטאט, איז ער אויך געבליבן דארט שטיין, און ער האט אינגאנצן פארגעסן אז ער איז יעצט אונטערוועגס צום דאוונענען.

די גאנצע צייט וואס דער הייליגער בארדיטשובער האט געדאוונענט, **איז דער הייליגער מאור ושמש געשטאנען אינטער זיין טלית**, און נאכדעם וואס דער הייליגער בארדיטשובער האט געענדיגט דאוונענען, האט דער מאור ושמש געגעסן פון די ברויט וואס זיין מאמע האט אים מיט געגעבן, פארגעסענדיג אז ער האט נאך נישט געדאוונענט, און ער האט גלייך שטארק חרטה געהאט אז ער האט געגעסן פאר'ן דאוונענען, און ער האט אויפן פלאץ תשובה געטאן דערויף, און זיך פאר געגומען אז מער וועט ער דאס נישט טאן, **און וויבאלד ער האט תשובה געטאן דורך די מעשה וואס האט פאסירט ביים הייליגן בארדיטשובער, ווערט ער פארערכנט אלס זיינס א תלמיד**.

• • •

בשנת ת"ר ווען דער ספר מאור ושמש איז שוין געווען גרייט צו ווערן געדריקט, איז דער זון הרה"ק רבי אהרן זי"ע ארום צו צדיקי הדור פאר הסכמות, ובתוכם איז ער געגאנגען צום גאון וצדיק דער הייליגער ארי' דבי עילאי זי"ע, וואס האט געהייסן אז מען זאל דעם ספר געבן דעם נאמען "**מאור ושמש**", און די טעם איז געווען, וויל די הייליגע

דברי תורה פונעם טאטן **באלייכטן די אויגן פון אידישע קינדער** מיט די קדושה כלשון קדשו, "**המשכילים יזהירו כזוהר הרקיע וכשמש וירח**", און בשנת תר"ב איז די ספר ארויס געקומען דאס ערשטע מאל.

• • •

נאכן פטירה פונעם הייליגען תפארת שלמה מראדאמסק זי"ע האט זיך דער זון רבי אהרן זי"ע מדבק געווען אינעם הייליגען **דברי חיים מצאנז** זי"ע, איין מאל ווען ער איז געווען אין צאנז איז געקומען די בשורה, אז עס איז נסתלק געווארן אין שטאט קראקא הרה"ק **רבי שלמה זלמן מוויעליפאלי** זי"ע, און מען האט דעם צדיק געלייגט אויף די רעכטע זייט פונעם טאטן דער הייליגען מאור ושמש זי"ע.

דער זון פונעם מאור ושמש רבי אהרן זי"ע האט געהאט פון דעם גאר שטארקע חלישת הדעת, וויבאלד דער טאטע איז געלעגן ביים וואנט פון דעם ביה"ח, און די חלקה נעבן דעם טאטן איז געווען אוועק גענייגט פאר אים לאחר מאה ועשרים, אבער יעצט האט מען גענייגט רבי שלמה זלמן זי"ע דארט.

די מעשה פארוואס מען האט דעם צדיק רבי שלמה זלמן זי"ע גענייגט נעבן דעם מאור ושמש זי"ע איז געווען, ווייל ווען ער רבי שלמה זלמן איז געווען א קינד, איז איינמאל דער הייליגער מאור ושמש זי"ע דורך געפארן דעם שטאט פאצינוב ווי דער טאטע פון רבי שלמה זלמן האט געוואוינט, און דער הייליגער מאור ושמש איז איין געשטאנען ביי זיי אין שטוב, און מען האט פארן מאור ושמש אוועק געגעבן דעם בעט פונעם קינד שלמה זלמן.

דער קינד שלמה זלמן ווען ער האט געהערט, אז מען האט זיין בעט אוועק געגעבן פארן צדיק, האט זייער געווינט אז מען האט זיין בעט אוועק געגעבן, און ווען דער מאור ושמש האט געהערט ווי דאס קינד ווינט, האט ער דעם קינד געבעטן אריין צו קומען אין בעט מיט אים, און צופרי ווען די עלטערן האבן געבעטן מחילה פונעם מאור ושמש, אז עס איז אים זיכער נישט געווען אזוי געשמאק צו שלאפן אינעם בעט מיטן קינד, האט דער הייליגער מאור ושמש געזאגט בזה"ל, "**מיט דעם קינד איז געווען א געשמאק צו שלאפן**", און דאס האט דער צדיק געזומען אלס א סימן, **אז ער וועט זוכה זיין צו ליגן נעבן דעם צדיק לאחר מאה ועשרים שנה.**

ווען דער הייליגער זון רבי אהרן זי"ע איז אריין צום צאנזער רב זי"ע, און זיך אויס געערעדט אז מען האט אים אוועק גענומען זיין חלקה נעבן זיין טאטן אין קראקא, האט דער הייליגער צאנזער רב זי"ע געזאגט, **עס איז דאך נישט געווען קיין פלאץ פאר רבי שלמה זלמן אויך נישט, וויבאלד די חלקה ווי דער טאטע ליגט איז גאר א קליינע, און עס איז געווען ממש פיל, איז אויב האט מען געטראפן פאר אים א פלאץ, וועט מען פאר דיר אויך טרעפן א פלאץ**, דערפאר האט רבי ארון געשריבן א צוואה אז מען זאל אים לייגן נעבן דעם טאטן.

ווען דער צדיק רבי אהרן איז נסתלק געווארן, און מען האט אויף געמאכט דעם צוואה, זענען די חברה קדישא דערציטערט געווארן, וויבאלד זיי האבן דאך געוויסט, אז עס איז נישט דא קיין פלאץ נעבן דעם הייליגען מאור ושמש, אבער לפלא **ווען מען האט דעם גוף קדוש געברענגט לקבורה, האט מען געטראפן אז דער טאטע דער הייליגער מאור ושמש האט געמאכט פלאץ אויפן לינקען זייט פון זיין ציון**, און דארט איז דער צדיק רבי אהרן נטמן געווארן.

• • •

הגה"צ רבי בנימין ראבינאוויטש חבר הבד"ץ והעדה החרדית בירושלים זי"ע א אייניקל פונעם יוד הקדוש זי"ע האט דערציילט, אז בשנת תקע"ד חוה"מ סוכות, האבן די צוויי צדיקים דער הייליגער מאור ושמש זי"ע און זיין ידיד הרה"ק רבי שמואל מקארוב זי"ע געהאט א שמיעס, אז עס איז דא א יחוד וואס מען קען מייחד זיין **איין מאל אין אפאר הונדערט יאר** אויפן פסוק **וְעָלוּ מוֹשִׁעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפֹּט אֶת הַר עֵשָׂו**, און מיט דעם קען מען אויפטון גאר גרויסע זאכן בעולם העליון.

אבער מען קען דאס נאר מייחד זיין אין **ארץ ישראל**, אבער אויב האט מען אינזין דעם יחוד אין חוץ לארץ, **ברויך מען פארלאזן די וועלט**, און די צוויי צדיקים האבן מורא געהאט, אז דער צדיק **דער יוד הקדוש** זי"ע וועט דאס אינזין האבן, און אזוי ווי זיי האבן מורא געהאט האט טאקע פאסירט, דער יוד הקדוש האט מיט א מסירת נפש אינזין געהאט דעם יחוד, און איז מיט דעם אויס געגאנגען במסירת נפש, און ביים טאג פון די

הסתלקות זענען די צוויי קינדער רבי ירחמיאל און רבי יהושע מפוריסוב זי"ע נישט געווען דאן אין שטוב, און ווען זיי זענען אריין געקומען אין שטוב, האבן זיי שוין געטראפן דעם טאטן נאכן הסתלקות **זייענדיג נאר 48 יאר אלט**.

• • •

אין ספר יד מאור ושמש ווערט געברענגט, אז איינמאל זענען געקומען סוחרים פון שטאט דאנציג צום ייליגען מאור ושמש זי"ע, און זיי האבן מזכיר געווען ביים צדיק, אז זיי ברויכן רעגן, וויבאלד די פעלדער ברויכן וואסער צו קענען וואקסן ווי עס ברויך צו זיין, און די סוחרים האבן געגעבן א שיינע נתינה פארן צדיק, אז בזכות דעם זאל ער זיי פועל'ן א ישועה פאר רעגן.

לפלא נישט לאנג נאכדעם האט זיך אראפ געלאזט א שטארקע רעגן און עס איז געקומען א שפע, אבער ווען די רעגן האט זיך נישט אפ געשטעלט, האט דער צדיק וקדוש **רבי אברהם מרדכי מפינטשוב** זי"ע אויף געמאכט דעם פענסטער און געזאגט, די וועלט ברויך באמת שוין נישט קיין רעגן יעצט, **נאר עס קומט אראפ ווייל קלמיש'ל האט באקומען געלט פון די סוחרים**, אבער וויבאלד די רעגן יעצט איז שוין נישט גוט פאר די וועלט זאל זיך דאס אפשטעלן, און לפלא האט זיך די רעגן גלייך אפגעשטעלט.

• • •

אין ספורי נפלאות ווערט געברענגט, אז דער זוהן רבי יוסף ברוך דער גוטער איד פון ניישטאט זי"ע האט דערציילט, אז די טאטע דער ייליגער מאור ושמש זי"ע פלעגט יע**דע יאר ראש חודש אלול אריין גיין צו זיך אין שטוב, און געגומען א זילבערנע כלי און האט אין דעם אריין געלייגט אלע ערליי תבואות, און דאן האט דער צדיק דער ייליגער מאור ושמש פאר געזאגט וועלכע תבואה עס וועט מצליח זיין די יאר**, און יעדעס יאר האט טאקע מצליח געווען די תבואה וואס דער צדיק האט פאר געזאגט.

• • •

ווי באקאנט איז דער צדיק דער ייליגער מאור ושמש זי"ע געווען גאר נאנט מיטן סבא קדישא מראדושיץ זי"ע, איינמאל איז דער צדיק דער ייליגער מאור ושמש זי"ע געווען אין שטאט וולאשטשאווא, און דאן איז אויך דארט געווען דער ייליגער ראדושיצער זי"ע, און איינע פון די אידן פון שטאט ר' דוד האט געבעטן דעם ייליגען ראדושיצער, אז ער זאל קומען ביי אים אין שטוב פאר א שיינע סעודה וואס ער האט צו געגרייט, אבער דער ייליגער ראדושיצער זי"ע האט מסכים געווען, נאר אויב ער וועט אויך ריפן דעם צדיק דעם ייליגע מאור ושמש, און דער ר' דוד האט צו דעם מסכים געווען.

בשעת די סעודה האט דער ייליגער ראדושיצער זי"ע געפרעגט פונעם בעל אכסניא, ווי זענען דיינע זוהן, האט דער ר' דוד געזאגט פארן ייליגען ראדושיצער זי"ע, אז ליידער האלט ער שוין 40 יאר נאך די חתונה, אבער ער האט נאכנישט זוכה געווען צו קיין בן זכר, נאר איין בת יחידה איז צו זיי געבוירן געווארן, און יעצט שוין זייענדיג **איבער די 60 יאר** זעהט ער נישט קיין וועג זיי זאלן נאך זוכה זיין צו א בן זכר, האט דער ייליגער ראדושיצער זי"ע געבעטן פון דעם איד, אז ער זאל אריין ברענגען א לחיים.

און דאן האט דער ייליגער ראדושיצער זי"ע זיך געוואנדן צום צדיק דער ייליגער מאור ושמש זי"ע, און דער ייליגער ראדושיצער האט געבעטן, אז דער ייליגער מאור ושמש זאל מסכים זיין מיט אים, אז דער איד זאל בקרוב געהאלפן ווערן מיט א בן זכר, און דער צדיק דער ייליגער מאור ושמש האט צו דעם מסכים געווען, און די צדיקים האבן געטרינקען א לחיים, **און צום יאר איז צו דעם איד געבוירן געווארן בשעה טובה ומוצלחת א בן זכר**.

• • •

אין די צייט ווען דער ייליגער מאור ושמש איז געזעצן אויף קעסט ביי זיין שווער אין קראקא, און אסאך פונעם שטאט האבן שוין געוויסט פון זיין גדלות, האט פאסירט א מעשה.

עס איז געווען פסח ביינאכט, וואס ווי באקאנט, **אז ביי די חסידים פירט מען זיך צו זאגן הלל בציבור נאך מעריב**, און דער ייליגער מאור ושמש פלעגט דאוונען אונעם שוהל פונעם רמ"א, און דער ייליגער רמ"א שרייבט, "**אז מיר פירן זיך נישט אזוי**", און רוב פון דעם שטאט זענען נישט געווען אויפן דרך החסידות, און מען האט דארט אין שטאט נישט געזאגט קיין הלל כפי דער מנהג פונעם רמ"א.

אבער דער ייליגער מאור ושמש האט זייער משתוקק געווען צו זאגן הלל דארט אין שוהל נאך

מעריב, דערפאר האט ער געווארט ביז דער עולם איז ארויס, און נאכדעם האט דער מאור ושמש מיט נאך אפאר חסידים וירא׳י ד׳ געזאגט הלל מיט א גרויס התעוררות דקדושה, פארשטייט זיך די צווייטע נאכט איז שוין געווען א מנין אידן וואס זענען געבליבן נאך מעריב, צו זאגן הלל מיטן הייליגען מאור ושמש מיט גרויס מתיקות און התלהבות.

חול המועד ווען די רבנים און דיינים פונעם שטאט זענען געווארן וואס דער אינגערמאן האט דא געטון, האט מען זיך צוזאם געזעצט צו מחליט זיין **וואסערע עונש צו געבן פארן מאור ושמש, פארן זאגן הלל אין די ביהמ״ד פונעם הייליגען רמ״א**, וואס דער מנהג איז געווען דארט נישט צו זאגן קיין הלל, די בית דין האט געלאזט רופן דעם מאור ושמש אין אים געפרעגט, וויאזוי ער האט זיך דערוואגט צו טוהן אזא זאך, צו זאגן הלל אין רמ״א׳ס שוהל קעגן דעם פסק וואס דער רמ״א אליין האט געזאגט.

האט דער מאור ושמש געענטפערט, רבותי אזא לשון וואס דער רמ״א שרייבט דא טרעפט מען נישט אין גאנצן שולחן ערוך, ״**אז מען פירט זיך בכלל נישט אזוי**״, דאס איז גאר שארפע דיבורים, נאר וואס דען איז פשט, מיז זיין **אז דער הייליגער רמ״א האט זיך באקלאגט און באדויערט, אז מיר פירן זיך נישט אזוי**, און אין אמת׳ן האט דער רמ״א אויך געהאלטן **אז דאס איז א חשובע מנהג, און גאר געפרעגט פארוואס מיר טוהן נישט אזוי**, לפלא האבן די דיינים אן געגומען די רייד פונעם מאור ושמש, און מען האט אים נישט באשטראפט אויפן זאגן הלל פסח ביינאכט אין שוהל.

• • •

הרה״ק רבי ארון מקראקא זי״ע דער גרויסער זון פונעם הייליגען מאור ושמש זי״ע האט דערציילט, אז איינמאל איז ער געפארן מיטן טאטן צום ציון פון זיין רבין דער הייליגער נועם אלימלך זי״ע, און דער מאור ושמש האט זייער געבעטן פון זיינע תלמידים און פון זיין זון, אז קיינער זאל נישט אריינקומען מיט אים אונעם אוהל.

טאקע ווען מען איז אנגעקומען, איז דער מאור ושמש אליין אריין און זיך פארשפארט אונעם אוהל, אבער ווען זיי האבן געזען אז עס נעמט שוין גאר לאנג און דער צדיק קומט נישט ארויס, האבן זיי אויף געמאכט דעם טיר מיט געוואלד, און זיי האבן געזען דעם צדיק דער מאור ושמש אויס געלייגט אויפן ציון בפישוט ידים ורגלים, אין ער איז געווען אין א מוראדיגע דביקות, מען האט אים פראבירט אויף צו וועקן פון זיין דביקות, אבער עס איז נישט געגאנגען, האט מען אים מיט געוואלד אויפגעוועקט.

ווען דער מאור ושמש האט זיך דערוועקט האט ער געזאגט מיט א צובראכענקייט, ״**וואס האט עטץ מיר געטוהן, ווען עטץ וואלט מיר געלאזט ליגען פאר נאך איין מינוט, וואלט איך געגאנגען מיט דעם רבין אין גן עדן אריין**״, און ווי מען פארציילט, האט דער הייליגער תפארת שלמה זי״ע וועגן די מעשה, **געלאזט מאכן א גדר ארום דעם ציון פונעם הייליגען רבי אלימלך מליזענסק זי״ע**.

• • •

ווי באוויסט איז דער הייליגער מאור ושמש געווען שטארק דבוק און א תלמיד מובהק פונעם הייליגען רבי אלימלך מליזענסק זי״ע, און דער הייליגער מאור ושמש האט דערציילט מיט א געוואלדיגע נאסטאלגיע און יראת הכבוד, איבער די ערשטע מאל וואס ער האט זוכה געווען צו זעהן צורת קדשו פון זיין רבין דער הייליגער רבי אלימלך מליזענסק זי״ע.

ער איז נאך דאן געווען א יונגער בחור ווען ער איז געקומען דאס ערשטע מאל קיין ליזענסק, ווען ער האט נאר אריינגעטרעטן אין ביהמ״ד, האט דער הייליגער רבי אלימלך מליזענסק געקוקט מיט א טיפן בליק, און דער הייליגער מאור ושמש האט יארן שפעטער מעיד געווען, ״**אז פון יענעם בליק וואס זיין רבי האט אויף אים דאן געקוקט, איז מיר אריין אזא מורא און פחד פארן רבוש״ע, אז פאר דרייסיג יאר נאכאנאנד האבן מיר מיינע ביינער געציטערט יעדעס מאל איך האב מיך נאר דערמאנט פון יענעם בליק**״.

• • •

דער הייליגער שם שלמה ממונקאטש זי״ע האט זייער מקפיד געווען, אז שבת קודש ביים טיש האט ער געזאגט תורה, נאר נאכדעם וואס מען האט גענדיגט עסן אלע מאכלי שבת, און ער האט געזאגט דעם טעם אויף דעם, וואס ער האט דאס

געהערט איינמאל אין צאנז פונעם צדיק רבי ארון מקראקא זי"ע, בשם זיין טאטן דער הייליגער מאור ושמש זי"ע.

דער הייליגער מאור ושמש זי"ע פלעגט זיך אנפאנג פירן, צו זאגן תורה צווישן איין מאכל און די אנדערע, איין שבת קודש האט דער צדיק דער הייליגער מאור ושמש זייער פארצויגן מיט דברי תורה, און דאס עסן איז קאלט געווארן, און מען האט אים מגלה געווען פון הימל, **אז עס איז דא א קפידה אויפן צדיק, אז ער האט געלאזט די הייליגע מאכלי שבת קאלט ווערן**, און זייט דעמאלט האט דער הייליגער מאור ושמש מער נישט געזאגט קיין תורה, נאר נאכן עסן אלע מאכלי שבת.

• • •

הרה"ק רבי יהושע העשיל מחאנטשין זי"ע הי"ד האט דערציילט, אז ווען דער זיידע דער הייליגער מאור ושמש האט געוואוינט גאנץ אנפאנג אין שטאט קראקא, איז ער נאכנישט געווען מפורסם מיט זיין גדלות בתורה ובקדושה, אויך איז דער צדיק שוין דאן געווען א גאון וגדול בתורת הנסתר און א בקי אינעם הייליגן זוהר, דער צדיק האט זיך כסדר באהאלטן און געדינט דעם באשעפער מיט א קדושה וטהרה אן דעם וואס מענטשן ארום זאלן וויסן דערפון.

איין טאג איז שווער געווארן א געוויסע ענין פונעם זוהר הקדוש פארן רב פון שטאט קראקא, וואס איז נישט געווען צווישן די חסידים, אבער ער איז געווען א גאון עצום בתורת הקבלה, און דער רב האט זיך נישט געקענט אן עצה געבן מיטן שטיקל זוהר, ער האט געהאט דערפון גרויסע עגמת נפש, עד כדי כך, אז דער רב איז ליידער אריינגעפאלן אין בעט פון גרויס שוואכקייט, דער גבאי האט נישט געקענט צו קוקן ווי דער רב איז זיך אזוי מצער.

האט דער גבאי געזאגט פארן רב, אז אסאך מאל ביינאכט ווען ער גייט דורך דעם שטוב פונעם מאור ושמש, הערט ער אים לערנען זוהר, איז אפשר פרעגט מען אים צו אויסקלארן פארן רב דעם שטיקל זוהר, האט דער רב געשיקט רופן דעם הייליגען מאור ושמש, און דער רב האט אים געזאגט, איך הער אז די פארשטייסט צו מפרש זיין א שטיקל זוהר, אבער דער הייליגער מאור ושמש וואס האט זיך כסדר באהאלטן פון מענטשן, האט ער מיט זיין גרויס עניוות געענטפערט, "**פון ווי זאל איך האבן אזאנע ידיעות אינעם ספר שזוהר הקדוש**", און דער הייליגער מאור ושמש איז ארויס.

דער רב האט פארשריגן דעם גבאי'ן פארוואס ער דרייט אים דעם קאפ אז דער מאור ושמש פארשטייט אין זוהר, די זעסט דאך אז ער זאגט אליין אז ער פארשטייט נישט, אבער דער גבאי וואס האט שוין דאן גוט געווויסט, אז באמת פארשטייט דער מאור ושמש צום זוהר, נאר מיט זיין גרויס עניוות דרייט ער זיך ארויס, ווייל ער האט דאך שוין אליין געהערט ווי דער צדיק איז עוסק אינעם הייליגען זוהר כסדר.

האט ער געבעטן דעם רב, אז ער זאל אריבער שיקן צוויי געהויבענע שליחים, וואס זאלן זיך ניין אונטער הערן ווי דער מאור ושמש לערנט זוהר, דער רב האט טאקע געשיקט צוויי שליחים, און זיי האבן מעיד געווען אז דער מאור ושמש פארשטייט גאר גוט צום זוהר הקדוש, דאן האט דער רב אריבערגערופן דעם הייליגען מאור ושמש, **און האט גוזר געווען בגזירות מרא דאתרא**, אז ער זאל אים פארענטפערן דעם זוהר, און דאן בלית ברירה האט דער מאור ושמש מסביר געווען דעם זוהר פארן רב, און דער רב איז ממש ארויס פון התפעללות פונעם גאונות אין תורת הנסתר פונעם מאור ושמש, און פון דאן האט דער רב גאר שטארק מכבד געווען דעם צדיק דעם הייליגען מאור ושמש.

• • •

דער הייליגער מאור ושמש זי"ע האט געפירט זיין רבנות אין שטאט קראקא, דארט האט דער צדיק פארשפרייט דעם הייליגען דרך החסידות און משפיע געווען תורה און קדושה פאר אידישע קינדער, אבער דער שטאט קראקא איז נאך יענע צייטן געווען א שטאט, ווי עס האבן געוואוינט גאר אסאך מתנגדים צום דרך החסידות, און דערפאר האט דער צדיק אסאך מיט געמאכט ווען די מתנגדים האבן אסאך גע'רודפ'ט דעם צדיק, צוליב וואס ער האט פארשפרייט דעם דרך החסידות.

איין פרייטאג צונאכטס אינמיטן זיין הייליגע טיש, ווען דער הייליגער מאור ושמש האט געהאלטן אינמיטן זאגן דברי קודש מיט א גרויסע

דביקות, איז אריינגעקומען א אומבאקאנטע גאסט אין ביהמ"ד, דער גאסט האט זיך ארומגעקוקט, און דערנאך צוגעגאנגען צום הייליגען מאור ושמש, און עפעס אריינגערוימט אין אויער, און נאך עטליכע מינוט איז דער גאסט נעלם געווארן פלוצלונג, דער עולם האט זיך שטארק געוואנדערט וואס דאס האט געמיינט, אבער מען האט פארשטאנען אז דא איז פארגעקומען עפעס העכער'ס.

גלייך נאך שבת האט זיך ארויסגעשטעלט א גאר וואונדערליכע זאך, אז די שטאט קראקא איז געראטעוועט געווארן פון א שרעקליכע גזירה וואס די מלוכה האט געוואלט ארויפצווינגען אויף די אידן, און די חסידים האבן פארשטאנען, **אז דער גאסט איז זיכער געווען אליהו הנביא ז"ל אדער לויט אנדערע קבלות איז דאס געווען דער בעש"ט הקדוש זי"ע**, וואס איז אראפגעקומען פון עולם העליון, מגלה זיין פארן הייליגען מאור ושמש, ווי אזוי מבטל צו זיין די גזירה מיט זיין עבודת הקדוש ביים שבת טיש, די מתנגדים זעענדיג דעם גרויסן כוח פונעם מאור ושמש, האבן דאן נאכגעלאזט מיט די רדיפות און דאס התנגדות קעגן דעם צדיק האט זיך אפגעשטעלט.

• • •

איינמאל איז א איד געקומען צום הייליגען מאור ושמש זי"ע, און דער איד האט מזכיר געווען, אז זיין ווייב איז ליידער שטערבליך קראנק, און די גרויסע דאקטורים האבן אויפגעהויבן די הענט און געזאגט, אז עס איז שוין ליידער נישט דא וואס זיי קענען העלפן פארן חולה, און דער איד האט זיך געבעטן צום צדיק, אז ער זאל פועל'ן א ישועה פאר זיין ווייב.

דער הייליגער מאור ושמש האט זיך פארטראכט פאר א קורצע צייט, דערנאך האט דער מאור ושמש געזומען א גלעזל און אריינגעלייגט פשוטע וואסער, און דער צדיק האט מיט זיינע הייליגע אויגן אריינגעקוקט אינעם וואסער מיט גרויסע כוונות, און דער צדיק האט געזאגט עטליכע הייליגע דיבורים, און דאן האט דער צדיק דערלאנגט דאס גלעזל וואסער פאר איד און געזאגט בזה"ל, "**נפוליאון באנאפארטע פירט איצט מלחמות, און ער ציטער פאר קיין שום זאך נישט, אבער פאר דעם וואסער ציטערט ער יא, פאר דעם ארום קומט א רפואה, פאר שנעל אהיים און גיב איר צו טרינקען פון די וואסער**".

דער חסיד האט נישט געפרעגט קיין שאלות, נאר ער איז גלייך אהיים געלאפן און אריינגעגאסן די וואסער אין מויל פון זיין ווייב, א קורצע צייט נאכדעם האט די פיבער אנגעהויבן אראפגיין, און נאך א קורצע צייט איז די פרוי אינגאנצן געזונט געווארן, און די דאקטורים האבן נישט געקענט גלייבן וואס דא האט פאסירט, דער חסיד האט דאן פארשטאנען, אז דער צדיק האט מיט זיינע הייליגע אויגן אריינגעלייגט זיינע כוחות רוחניים, און האט מיט דעם אריינגעשיינט א רפואה פאר די פרוי.

• • •

איינמאל איז דער צדיק דער הייליגער מאור ושמש געפארן מיט א גאר פשוטע בעל עגלה צו א געוויסע שטאט, און אזוי ווי אסאך פון די צדיקי הדור, איז דער הייליגער מאור ושמש אויפן וועג, אריין אין א שטארקע דביקות, און ער איז געקומען צו א מצב פון היסח הדעת ממש, און געווען אויסגעטון פון די וועלט, דער בעל עגלה זייענדיג א גאר פשוטער איד, האט געטראכט ביי זיך, די רבי שלאפט דאך יעצט, וועל איך מאכן א אומוועג און אריינגיין אין א קערטשמע כאפן א טרינק.

לפלא אזוי ווי דער בעל עגלה האט זיך אפגעשטעלט און אראפגעשפרינגען פונעם וואגן, האט זיך דער צדיק אויפגעכאפט פון זיין דביקות, און דער צדיק האט פשוט ארויסגעקוקט פונעם פענסטער פונעם וואגן, און אנגעקוקט דעם בעל עגלה מיט א שארפן בליק, דער בעל עגלה האט אויפן רגע גלייך דערפילט אזא שרעק און ציטערניש אין זיין גאנצן קערפער, אז זיינע פיס האבן זיך נישט געקענט רוקן פון פלאץ.

דער בעל עגלה האט גלייך חרטה געהאט אויף וואס ער האט געוואלט טון, און ער האט שוין פארשטאנען, אז פונעם צדיק קען מען גארנישט באהאלטן, און ער האט גלייך איבערגעבעטן דעם צדיק און געזאגט, "**רבי, איך האב געזינדיגט, איך וועל דאס שוין מער נישט טון**", דער מאור ושמש האט דעם בעל עגלה מוחל געווען, און דער בעל עגלה איז געווארן א גאר ערליכער איד, און ער האט שפעטער דערציילט, **אז פון יענעם טאג אן**

האט ער באקומען א מורא'דיגע פחד אפילו נאר צו טראכטן פון אן עבירה, דאס איז געווען דעם גרויסן כוח פונעם הייליגען מאור ושמש, אז ער האט געקענט נעמען א פשוטע איד און אים מאכן פאר א אמת'ע עובד השם.

• • •

א גביר א גרויסע חסיד פונעם הייליגען מאור ושמש זי"ע, איז איין טאג געקומען צו זיין רבין און דערציילט, אז עס האט ביי אים פאסירט א גרויסע אומגליק, זיין גאנצע האנדל-שיף איז דערטראנקען געווארן אין וואסער, און ער איז געבליבן א גרויסע בעל חוב אן קיין פרוטה צו די נשמה, און ער שעמט זיך ממש ארויס צו גיין אויף די גאס פון גרויס בושה, דער הייליגער מאור ושמש האט זיך פארטראכט, און דאן זאגט דער הייליגער מאור ושמש פאר דעם גביר, "**גיי אהיים, מאך אויף דיין שאפע, און די ערשטע חפץ וואס די רירסט אן, זאלסטו נעמען און פארקויפן אויפן מארק, און דער אייבערשטער וועט דיר העלפן**".

דער גביר זייענדיג א חסיד פונעם רבין, איז געלאפן מיט זיין גרויס אמונת צדיקים, ער האט אויפגעמאכט די שאפע, און זיין האנט האט אנגעריר**ט אן אלטן פארשטויבטן קופערנע לייכטער וואס איז שוין יארן נישט געווארן געניצט**, דער גביר האט דאס גענומען צום מארק, אפילו ער האט באמת נישט פארשטאנען וואס די אלטע לייכטער קען וועט זיין, ווייל וואס קען שוין קאסטן אן אלטער אפגענוצטע לייכטער אז דאס זאל קענען דעקן זיינע חובות, אבער מיט גרויס אמונת צדיקים האט ער געפאלגט וואס די רבי האט געהייסן.

שטייענדיג דארט אין מארק, קומט צו אים צו א אומבאקאנטער סוחר, ער קוקט אן דעם לייכטער, און וועט ממש נתפעל און פרעגט דעם גביר, "**פון ווי האסטו דעם לייכטער**", און עס האט זיך ארויסגעשטעלט, אז דער לייכטער איז נישט געווען קיין **קופער**, **נאר עס איז געווען געמאכט פון א זעלטענעם טייערן מעטאל וואס איז געווען באהאלטן אונטער די שטויב**, **און עס האט געהערט צו איינע פון די היסטארישע מלכים**, דער סוחר האט אים באצאלט אן אסטראנאמישן סכום געלט פאר דעם לייכטער, און דער גביר האט מיט דעם געקענט דעקן אלע חובות, און מיט די איבעריגע האט ער געקענט צוריק בויען זיין געשעפט נאך בעסער ווי בעפאר, דאס אלעס האט דער צדיק געזעהן מיט זיינע הייליגע אויגן, און דער סוחר איז געהאלפן געווארן אינעם זכות פון אמת'ע אמונת צדיקים.

• • •

עס איז געווען א שוחט ובודק אין שטאט קראקא, א גאר ערליכער איד און א גרויסע חסיד פונעם הייליגען מאור ושמש זי"ע, יארן לאנג נאך די פטירה פונעם מאור ושמש, האט דער שוחט אנגעהויבן האבן א שווערע פחד, יעדעס מאל ער האט געברויכט שחט'ן א בהמה, ווייל ער האט כסדר מורא געהאט, אז עס וועט ח"ו ארויסקומען א מכשול פון טריפות אדער א פגם אויף זיינע מעסער'ס, און ער וועט מיט דעם ח"ו מכשל זיין אידן מיט טריפות.

איין נאכט נאך א שווערע טאג ארבעט, איז דער שוחט איינגעשלאפן מיט א שווער הארץ פיל מיט זארג איבער זיין פחד פון שחט'ן בהמות, אינמיטן די נאכט זעהט ער אין חלום זיין רבי דער הייליגער מאור ושמש, מיט א מאור פנים און א שמייכל, און דער הייליגער מאור ושמש זאגט פאר דעם שוחט בזה"ל, "**זיי נישט באזארגט און האב נישט קיין מורא, דיינע מעסער'ס זענען שטענדיג גלאט כשר, און אין הימל איז מען צעפרידען מיט דיין שחיטה, און כדי די זאלסט וויסן אז דער חלום איז אמת און נישט סתם א דמיון, מארגען אינדערפרי וועט קומען צו דיר א גאסט א סוחר, און ער וועט דיר ברענגען א מתנה, א נייע מעסער וואס איז ספעציעל געמאכט פאר דיר**".

דער שוחט האט זיך דערוועקט אינגאנצן ערשיטערט זעענדיג זיין רבין, אבער ער האט שוין געהאט א לייכטערע הארץ הערענדיג די וועדטער פון זיין הייליגען רבין, נאכן דאווענען קלאפט עמיצער אויף זיין טיר, און ער זעהט דארט א אומבאקאנטן איד א סוחר וואס איז נארוואס צוריק געקומען פון א נסיעה צום גרויסן שטאט וויען, און דער סוחר נעמט ארויס א מעסער פון זיין זעקל, און זאגט אים, "**איך האב געפילט א ספעציעלן דראנג צו קויפן פאר אייך א נייע הערליכע מהודר'דיגע מעסער**", דער שוחט האט אויסגעבראכן אין א געוויין פון שמחה, ווייל יעצט האט ער געזהן, אז זיין רבי דער הייליגער מאור ושמש, היט אויף אים שוין אפילו נאכן פטירה פון יענער וועלט.

יארצייט א' תמוז

הרה"ק רבי שלמה ב"ר מאיר נתן זי"ע
(הלברשטאם)
בעל עטרת שלמה, ראש שושלת באבוב
"הנקרא ר' שלמה מבאבוב הראשון"

ער איז געבוירן אין שטאט צאנז, **בשנת תר"ז**.

צו זיין טאטן הרה"ק **רבי מאיר נתן מצאנז** זי"ע,
בן הרה"ק **רבי חיים בעל דברי חיים מצאנז** זי"ע,
בן הרה"ק **רבי ארי' לייבוש אב"ד טארניגראד** זי"ע.

און צו זיין מאמע **הרבנית הצדקת מרת ביילא** ע"ה,
בת הרה"ק **רבי אליעזר הורוויץ מדזיקוב** זי"ע,
בן הרה"ק **רבי נפתלי צבי בעל זרע קודש מראפשיץ** זי"ע,
בן הרה"ק **רבי מנחם מענדל רובין מלינסק** זי"ע,
(חתן הרה"ק **רבי איציקל האמבורגער** זי"ע),
בן הרה"ק **רבי יעקב אב"ד לינסק** זי"ע.

ער איז געווען א גאון מופלג און א בקי נפלא בתורת הנגלה והנסתר, ער איז געווען א איש קדוש וטהור מאוד און א צדיק יסוד עולם, אויך איז דער צדיק געווען מפורסם, אלס א חכם מחוכם און מפורסם געווען מיט זיין געוואלדיגע קליגקייט און קלארקייט און יעדע מקצוע, ער האט געדינט דעם גרויסן באשעפער מיט א געוואלדיגע מסירת נפש און א קדושה וטהרה נפלאה, טויזענטער אידן זענען געקומען זיך מסתופף זיין בצלו פון דעם צדיק וקדוש, און זענען געקומען מיט האלטן זיין עבודת הקודש, ער האט פאר גאר אסאך תלמידים מרביץ תורה געווען מיט א געטריישאפט און א מסירת נפש, און אריין געלייגט תורה און יראת שמים און ליבשאפט צו תורה אין זיינע גרויסע תלמידים, ער איז געווען מפורסם אלס א בעל מופת עצום און א גרויסע פועל ישועות בקרב הארץ.

שוין פון אלס גאר יונג קינד האט מען געזען דעם גדלות פון דעם קליג קינד שלמה, ער האט שוין דאן עוסק געווען בתורה און עבודת השם ווי איינע פון די צדיקי הדור, אפילו זייענדיג גאר יונג, האט דער קינד שוין געהאט א גאר שארף קעפל, און מען האט געזען זיין געוואלדיגע חכמה און קלארקייט אין תורה, דער טאטע רבי מאיר נתן, און די צוויי גרויסע זיידעס דער הייליגער צאנזער רב זי"ע און דער הייליגער דזיקובער רב זי"ע, האבן דעם אייניקעל גאר שטארק מחבב געווען.

גאר אסאך תורה און עבודת השם האט דער צדיק קונה געווען פון זיין גרויסן טאטן הרה"ק רבי מאיר נתן זי"ע וואס איז אויך געווען מפורסם אלס א איש קדוש מאוד און א למדן נפלא בתורה, אבער ליידער האט ער נישט זוכה געווען צו האבן דעם טאטן פאר צו לאנג, און בשנת תרט"ו איז זיין גרויסע טאטע נסתלק געווארן **נישט זייענדיג אפילו גאנצע 30 יאר אלט**.

דערציילט מען, אז דער הייליגער דברי חיים מצאנז זי"ע האט דאן ביים הסתלקות פון זיין געהויבענע זון מאיר נתן, צו געריפן דעם אייניקעל וואס איז נאך געווען 8 יאר אלט, און געזאגט, "**דו ווייסט ווי גרויס דו ווערסט זיין, דו גייסט זאגן יתגדל ויתקדש שמי' רבא**".

דאן איז דער צדיק רבי שלמה נתגדל געווארן אין שטוב פון זיין גרויסן זיידן הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זי"ע, דער זיידע האט ארויס געוויזן א געוואלדיגע חביבות צו דעם אייניקל שלמה, ער האט ביי דעם זיידן זוכה געווען צו זיין א בן בית, און דער זיידע האט אים געהאלטן ווי איינע פון זיינע אייגענע קינדער.

בשנת תרכ"א זייענדיג **14 יאר אלט**, האט ער חתונה געהאט מיט **הרבנית הצדקת רבקה בילא** ע"ה,
בת הרה"ק **רבי יהושע מקאמינקא** זי"ע,
בן הרה"ק **רבי שלום מקאמינקא** זי"ע.

נאכן זיין פאר א קורצע צייט אויף קעסט ביי זיין הייליגען שווער, וואס יענע צייט האט דער צדיק עוסק געווען בתורה מיט א געוואלדיגע התמדה, ער איז שוין דאן געווען מפורסם אלס א איש קדוש מאוד און א בקי בש"ס ופוסקים, אויך אין תורה הנסתר איז ער שוין דאן געווען מפורסם מיט זיין געוואלדיגע בקיאות.

בערך בשנת תרכ"ג האט ער זיך אריבער געצויגען צוריק קיין צאנז צום הייליגע זיידן דער דברי חיים זי"ע, עס איז געווען מפורסם דאס געוואלדיגע חביבות וואס דער זיידע האט געהאט צו דעם אייניקל שלמה'לע, דער צדיק רבי שלמה האט מעיד געווען, אז רוב פון זיין תורה און חכמה און עבודת השם האט ער קונה געווען פון זיין זיידן דער הייליגער דברי חיים מצאנז זי"ע.

אויך האט דער זיידע דער הייליגער דברי חיים מצאנז זי"ע דאן באויפטראגט דעם אייניקעל רבי שלמה מבאבוב זי"ע און דעם אנדערן אייניקעל רבי משה מבארדיוב זי"ע, **זיך צו אפגעבן מיט זיינע כתבים און שו"ת דברי חיים**.

דערציילט מען, אז איינמאל ווען דער צדיק רבי שלמה מבאבוב זי"ע איז געקומען צום זיידן דער הייליגער צאנזער רב זי"ע, האט זיך דער זיידע אפ גערעדט צום אייניקל רבי שלמה, אויף די רבנים בימים ההם, אז זיי זענען נישט ראוי צו זיין קיין רבנים, האט אים דער אייניקל געפרעגט, "**און ווי אזוי דארף א רב, וועלכער איז יא ראוי זיך אויפצופירן**", האט דער זיידע דער הייליגער דברי חיים זי"ע געזאגט בזה"ל, "**ער דארף זיך אויפפירן אזוי ווי דיר**".

איינמאל, ווען דער פעטער דער הייליגער דברי יחזקאל משינאווא זי"ע איז געווען ביים טאטן דער הייליגער דברי חיים מצאנז זי"ע אין שטוב, און דער שינאווא רב זי"ע האט זיך געהאלטן ביים וואשן די הענט צו א סעודה, האט ער באמערקט א שטיקל פגם אויפן כלי, און ער איז געווען מסופק צו עס איז כשר אויף נטילת ידים, אבער ווען דער טאטע דער דברי חיים האט באמערקט זיין ספק, האט ער געזאגט בזה"ל, "**דו דארפסט דיך נישט זארגן, רבי שלמה'לי האט זיך ערשט יעצט געוואשן די הענט מיט די דאזיגע כלי, און ממילא דארף מען גארנישט אריין קלערן, נאר די כלי איז זיכער כשר פאר נטילת ידים**".

בשנת תרכ"ה האט מען דעם צדיק רבי שלמה זי"ע אויף געגנומען אלס רב אין שטאט **בוקאווסק**, און אפילו זייענדיג א יונגערמאן אינטער די 20 יאר אלט, האט מען אים שוין דאן מכבד געווען וויי איינע פון די גדולים וצדיקים בדורו, אויך דער זיידע האט דאן מעיד געווען אויף די גדלות בתורה און גדלות בקדושה פון דעם הייליגען אייניקל, אבער אפילו זייענדיג דער רב אין שטאט, איז דער אייניקל גאר אסאך געפארן זיך מסתופף זיין בצלו פון זיין גרויסן זיידן אין צאנז.

בשנת תרל"ז א יאר נאכן הסתלקות פון דעם זיידן דער הייליגער דברי חיים מצאנז זי"ע, איז דער אייניקל רבי שלמה זי"ע געווארן רב אין שטאט **אושפיצין**, אויך דארט האט מען דעם צדיק וקדוש גאר שטארק מכבד געווען, ער האט אפילו אין די קורצע צייט אסאך אויף געטון אין דעם שטאט, סיי אין תורה און אויך אין עבודת השם.

בשנת תר"מ איז ער אריבער ווערן רב אין שטאט **ווישניצא**, דארט האט דער צדיק אויף געמאכט א ישיבה ווי ער האט מרביץ תורה געווען מיט א געוואלדיגע התמדה און מסירת נפש, די ישיבה איז געווען פון די ערשטע ישיבות אין גאליציע, און פון דעם ישיבה זענען ארויס געקומען גרויסע גאונים וגדולים בתורה, אויך גרויסע תלמידי חכמים מרביצי תורה זענען ארויס געקומען פון די ישיבה, וואס האבן באלאכטן די אויגן פון כלל ישראל.

יענע צייט האבן אנגעהויבן קומען גאר אסאך אידן חסידים ואנשי מעשה קיין ווישניצא, זיך מסתופף זיין בצלו פון דעם צדיק וקדוש, און ביז עטליכע יאר זענען טויזענטער אידן פון גאנץ גאליציע און אפילו פון אונגארן געקומען זיך מסתופף זיין בצלו פון דעם צדיק, און ער איז שוין דאן פארעכנט געווארן צווישן די גרעסטע רבי'ס אין גאנץ גאליציע.

ער איז שוין דאן געווען מפורסם מיט זיין גדלות ובקיאות התורה, פילע גדולים וגאונים בתורה וואס האבן ארויס געגעבן ספרים, זענען געקומען צום צדיק וקדוש רבי שלמה זי"ע פאר הסכמות אויף די ספרים, און כאטש ער איז נאך געווען אין יונגען עלטער, האבן די גרויסע לייבן אין תורה ועבודה אים גאר שטארק מכבד געווען.

מען קען זעהן די גרויסע טיטלען וואס די גדולים האבן באטיטעלט דעם צדיק וקדוש ווי, "**מופת הדור, שר התורה, רכב ישראל ופרשו, בוצינא קדישא ורבן של כל בני הגולה, אספקלריא המאירה**", אויך קען מען זען, וואס דער גאון הגה"ק **רבי נתן נטע סג"ל לאנדא בעל כנף רננה אב"ד אושפיצין** זי"ע שרייבט אויפן צדיק וקדוש בזה"ל, "**ידיד ד', עמוד הימיני, נר ישראל, המהולל בפי כל**".

נאכן וואוינען עטליכע יאר אין שטאט ווישניצא, האבן די דאקטורים מייעץ געווען דעם צדיק וקדוש רבי שלמה זי"ע, וואס האט ליידער אסאך געליטן אויפן הארץ, אז פאר זיין געזונט איז גוט, אז ער זאל זיך אריבער ציען אין א קליין שטעטל, ווי די ליפט איז ריינער, וואס דאס וועט זיין פיל געזונטער פאר אים.

דאן בשנת תרנ"ג האט זיך דער צדיק וקדוש אריבער געצויגען צום שטאט **באבוב**, וועלכער געפינט זיך אויף א בארג, און פון דארט האט דער צדיק אנגעהויבן פירן זיין גרויסע קהלה קדושה, דארט זענען צו דעם צדיק וקדוש געקומען טויזענטער אידן ירא השם, וואס האבן געוואלט מיט האלטן זיין עבודת הקודש, פון גאנץ גאליציע זענען טויזענטער אידן געקומען זיך מסתופף זיין בצלו פון דעם צדיק.

אויך איז ער דאן מפורסם געווארן מיט זיין געוואלדיגע קדושה וטהרה מיט וואס דער צדיק האט זיך געפירט, אידן פון גאנץ אירופה זענען געקומען צו דעם צדיק פאר עצה ותושיה און פאר א ברכה, ער איז דאן געווארן מפורסם אלס א בעל מופת עצום און א גרויסע פועל ישועות בקרב הארץ, הונדערטער מעשיות דערציילט מען, וואס אידן האבן געזען גרויסע ישועות מיט א ברכה פון דעם צדיק וקדוש.

די עבודה פון די ימים טובים און ימים נוראים זענען געווען גאר געהויבען ביי דעם צדיק וקדוש, אידן האבן מעיד געווען אז דער אייניקל רבי שלמה מבאבוב זי"ע האט געפירט זיין הנהגה און עבודת הקודש אויפן זעלבן דרך ווי דער זיידע דער ייליגער דברי חיים מצאנז זי"ע, און גאר אסאך פון די תלמידים און חסידים פונעם זיידן האבן זיך נאכן פטירה פונעם ייליגען צאנזער רב זי"ע מדבק געווען אינעם אייניקל רבי שלמה מבאבוב זי"ע.

אויך האט דער צדיק ממשיך געווען דעם צדקה וחסד פונעם זיידן אויף גאר א געהויבענע מדרגה, אוצרות פון געלט האט דער צדיק צוטיילט אויף צדקה פון זיין אייגען געלט, און אויך האט ער צוזאמען געשטעלט גרויסע געלטער פאר צדקה צוועקן און פאר ארימעלייט פון שטאט, און אידן וואס האבן געגעבן געלט פאר דעם צדיק, האבן ג'פועל'ט גרויסע ישועות דורך א ברכה פון דעם צדיק.

ווען זיין ערשטע רעבעצין איז נפטר געווארן, האט ער חתונה געהאט **בזיווג שני** מיט **הרבנית הצדקת מרת רעכיל ברריינדל** ע"ה,
בת הרה"ק **רבי מנשה טייטלבוים ראב"ד בריגעל** זי"ע,
בן הרה"ק **רבי נחום צבי מדרוהוביטש** זי"ע,
בן הרה"ק **רבי אלעזר ניסן אב"ד דרוהוביטש** זי"ע,
בן הרה"ק **רבינו משה בעל ישמח משה מאוהעל** זי"ע,
בן הרה"ק **רבי צבי הירש מפרעמיסלא** זי"ע.

ער האט איבער געלאזט זיינע הייליגע קינדער.

הרה"ק **רבי בן ציון בעל הקדושת ציון מבאבוב** זי"ע, הי"ד, חתן דודו הרה"ק **רבי שלום אליעזר מראצפערט** זי"ע, בן הרה"ק **רבי חיים בעל דברי חיים מצאנז** זי"ע,
בתו **הרבנית הצדקת מרת חי' שיינדל** ע"ה, אשת הרה"ק **רבי חיים יעקב טייטלבוים מלימנוב** זי"ע, בן הרה"ק **רבי משה יוסף מאוהעל** זי"ע.

בשנת תרס"ה איז דער צדיק געווארן גאר שטארק נישט געזונט, און דער צדיק איז דאן געפארן קיין נויהיים דייטשלאנד פאר צרכי רפואה, אבער דארט איז דער צדיק געווארן גאר שוואך, און דארט איז דער צדיק נסתלק געווארן, נאך דעם וואס דער צדיק איז נסתלק געווארן, האט מען דעם גוף קדוש געברענגט לקבורה אין שטאט באבוב.

נסתלק לגנזי מרומים **א' תמוז ב' דראש חודש תמוז בשנת תרס"ח**, ומנוחתו כבוד איז אין ביה"ח אין שטאט **באבוב**.

זכותו הגדול יגן עלינו
ועל כל ישראל אמן.

מעשיות

דער זון הרה"ק רבי בן ציון בעל הקדושת ציון מבאבוב זי"ע הי"ד האט דערציילט, אז דער טאטע האט מרביץ תורה געווען פאר זיינע תלמידים מיט א געוואלדיגע איבער געגעבנקייט, ער האט פאר געלערנט שיעורים יעדן טאג פאר די בחורים, ער האט די שיעורים נישט געלאזט מבטל זיין פאר גארנישט, אויך בעלי בתים פון שטאט האבן מיט געהאלטן די שיעורים, דער צדיק האט נישט הנאה געהאט וועז מען האט אריין געפרעגט ביי די שיעורים, וויל ער האט געזאגט בזה"ל, "**אויב גרייט מען זיך גוט צו צום שיעור, האט מען נישט קיין קושיות**".

• • •

ווערט דערציילט, אז די צייט וועז דער צדיק האט געדינט אלס רב אין שטאט ביקאובסק, האט

זיך דארט אין שטאט געפינען א איד, וואס איז ליידער רח"ל געווען א מסור, ער האט ליידער פאר'מסר'ט אידישע קינדער, און אידן האבן ליידער געליטן גאר אסאך פון דעם רשע, מען האט כסדר מזכיר געווען די צרה פארן צדיק רבי שלמה מבאבוב זי"ע.

איין שבת קודש האט זיך דער מסור גענומען דאס לעבן און מען איז פטור געווארן פון אים, האט דער צדיק וקדוש רבי שלמה זי"ע געזאגט בדרך צחות בזה"ל, "**דער רשע האט ליידער רח"ל עובר געווען אויף כל התורה כילו, אבער נאר איין מצוה האט ער יא מקיים געווען, און דאס איז די פסוק וּבְעַרְתָּ הָרָע מִקִּרְבֶּךָ, אבער אפילו דאס האט ער נישט מקיים געווען בשלימות, נאר ער האט דאס געטון שבת קודש און מיט דעם מחלל שבת געווען**".

• • •

ווערט געברענגט אין ספר שיחת חילון, אז ווען דער צדיק וקדוש רבי שלמה מבאבוב זי"ע איז אנגעקומען צום שטאט ווישניצא דאס ערשטע מאל, האט ער געהאלטן א דרשה פארן עולם, האט ער געזאגט מיט זיין גרויס עניוות פאר עולם, ווער בין איך צו קומען דינען אלס רב אין דעם גרויסן שטאט ווישניצא, ווי עס האבן געדינט גרויסע גאונים וגדולים, איך וועל נישט זאגן קיין ליגענט, אז איך בין ראוי צו דינען אלס רב אין דעם שטאט, נאר איך וועל דאס מסביר זיין מיט א משל.

עס איז אמאל געווען א מלך אין א גרויסע שטאט, און ער האט געלאזט ריפן גרויסע מעלער'ס אז זיי זאלן אים מאכן א גאר שיינע בילד, וואס ער זאל אויף הענגען ביי זיך אין פאלאץ, איינע פון די מעלער'ס האט געמאלען א גאר שיינע בילד, און דער מלך האט דעם בילד געהאלטן גאר חשוב, און געהאלטן דעם בילד אויף איינע פון די חשובע פלעצער אין זיין פאלאץ.

אבער נאך יארן האט דער בילד אנגעהויבן ווערן אפ געניצט, און דער מלך האט געלאזט וויסן אין שטאט, אז ער זיכט איינעם וואס קען דעם בילד איבער מאכן, אבער עס איז נישט געווען צו געפינען קיינער וואס איז געווען אזוי גוט ווי יענער מעלער, האט דער מלך בלית ברירה געמוען וואס ער האט געקענט באקומען, **און מען האט געטון דאס בעסטע וואס מען האט געקענט, און מען האט כאטש אראפ געמוען די שטויב פונעם בילד**.

דער נמשל האט געזאגט דער צדיק רבי שלמה מבאבוב זי"ע מיט זיין גרויס עניוות, אין דעם שטאט ווישניצא האבן געדינט גרויסע גאונים וצדיקים וואס האבן גאר אסאך אויף געטון פארן שטאט, זיי האבן מרביץ תורה געווען פאר הונדערטער תלמידים און גודר געווען פרצות וואס האבן געברויכט תיקונים, אבער ליידער היינט איז שוין נישט דא די צדיקים וואס זענען ראוי צו פירן דעם שטאט, **דערפאר בלית ברירה, אז די תורה זאל ח"ו נישט פארגעסן ווערן, האב איך געמוען דאס רבנות, און איך האף אי"ה צו קענען כאטש אראפ נעמען דאס שטויב פונעם בילד**.

• • •

אמאל איז הרה"ק רבי שלמה הראשון מבאבוב זי"ע זהר נישט געזונט געווארן, און ער איז זהר אפ געשוואכט געווארן, זיין מאמע די צדיקת מרת רבקה בילא ע"ה די טאכטער פון הרה"ק רבי אליעזר דזיקובער זי"ע האט זיך זהר געזארגט אויף זיין שווערן מצב, און זי איז אריין צו אים, און זי האט אים געזאגט, אז זי ויל מקבל זיין אויף זיך עפעס א דבר טוב, צום ביישפיל א חומרא אדער א עינוי וואס זאל זיין פאר א זכות פאר זיין רפואה.

האט איר הייליגער זון רבי שלמה געזאגט, וואס קלערסטו, אויב צו נעמען אויף דיר תעניתים און סיגופים ביסטו דאך א טאכטער פון דזיקובער זיידן, וואס ער האט מקפיד געווען אז מען זאל נישט פאסטן, האט זי אים געזאגט, אויב אזוי זאג דו מיר וואס פאר א דבר טוב איך זאל נעמען אויף מיר לטובת דיין רפואה, האט ער איר געזאגט, **זאלסט מקבל זיין אויף דיר צו מאכן נאך א קוגל לכבוד שבת קודש, אין צוגאב צו די צוויי קוגלען וואס דו מאכסט שוין לכבוד שבת**, האט זי מקבל געווען אויף זיך צו מאכן נאך א קוגל פון מעל לכבוד שבת קודש, און באלד דערנאך איז איר הייליגער זון הרה"ק מהר"ש מבאבוב זי"ע צוריק געזונט געווארן.

• • •

ווערט דערציילט, אז די צייט ווען דער צדיק האט געדינט אלס רב אין שטאט ווישניצא, איז דער צדיק אמאל אסרו חג סוכות געפאר צו א פדיון הבן אין א שטאט נעבן ווישניצא, אינמיטן די סעודה איז געקומען א בשורה לא טובה, אז עס האט אויס געבראכן א גרויסע שריפה אין שטאט ווישניצא, און פון דארט ווי דער צדיק איז געווען, האט מען געקענט זהן די פלאמען פונעם פייער.

די אידן וואס זענען געווען פון שטאט ווישניצא צוזאמען מיט זייער רב, זענען געווען שטארק באזארגט, אז אפשר איז דאס פייער ביי זיי אין שטוב, אבער דער צדיק וקדוש רבי שלמה מבאבוב זי"ע האט זיי גלייך געזאגט, **זייט נישט באזארגט, ווייל איך ווייס אין וועלכע שטוב דאס פייער האט אויס געבראכן, און קיינער אין שטאט איז נישט געשעדיגט געווארן**.

עס איז געווען א פלא פאר די אידן פון ווי דער צדיק ווייסט אז די פייער איז נאר אין איין שטוב, אבער ווען מען איז צוריק געקומען אין שטאט, האט מען טאקע געזען, אז דאס פייער איז נאר געווען אין איין איינציגסטע שטוב, און דאס איז געווען אינעם שטוב פונעם רב הרה"ק רבי שלמה מבאבוב זי"ע, און דאן האט דער רב טאקע פארלוירען גאר אסאך ווערטפולע חפצים, ובתוכם אסאך פון זיינע הייליגע חידושי תורה.

ווען מען האט געפרעגט דעם רב, פון ווי ער האט טאקע געווייסט, אז דאס פייער איז נאר אין איין שטוב, און אז דאס איז נאר אין זיין שטוב, האט דער צדיק וקדוש געזאגט, אז בעפאר ער האט גענומען דאס רבנות אין דעם שטאט ווישניצא, איז ער געגאנגען זיך משתתח זיין על ציון קדשו פון הרה"ק **רבי ארי' לייבוש ליפשיץ בעל ארי' דבי עילאי** זי"ע.

ווייל ער האט געוויסט אז דער הייליגער ארי' דבי עילאי זי"ע האט דאך געדינט אלס רב אין שטאט ווישניצא, אבער ליידער האט מען דעם צדיק נישט מכבד געווען אין דעם שטאט, און דער צדיק האט געברויכט אנטלויפען פון שטאט, **און דער הייליגער ארי' דבי עילאי זי"ע האט דאן פארשאלטן דעם שטאט, אז עס זאל פארברענט ווערן רח"ל**.

דערפאר בין איך געגאנגען צום ציון קדשו פונעם הייליגען ארי' דבי עילאי זי"ע, און איך האב געבעטן דעם צדיק, אז ער זאל מוחל זיין פארן שטאט אויף די בזיונות וואס מען האט אים אזוי מבזה געווען אינעם שטאט ווישניצא, איך האב טאקע אויס געפויעלט ביים צדיק צו ראטעווען דעם שטאט.

אבער אזוי ווי איך בין דאך נישט געווען צווישן די וואס האבן מבזה געווען דעם צדיק, האב איך פארגעסן צו בעטן אויף מיר אויך, און דערפאר ווען מען האט מיר געזאגט אז עס איז דא א שריפה אינעם שטאט, האב איך גלייך געוויסט, אז די שריפה איז אין מיין שטוב, ווייל איך האב דאך געפועל'ט פארן גאנצן שטאט, אז דער צדיק זאל זיך נישט נוקם זיין.

• • •

דער צדיק רבי שלמה מבאבוב זי"ע איז געווארן א יתום פון זיין טאטן אלץ קליין קינד, און ער האט געוואוינט ביי זיין זיידן רבי אליעזר מדזיקוב זי"ע, איינמאל איז דער צדיק דער גוטער איד מניישטאט זי"ע געקומען צו גאסט, און מען האט אים געגעבן דעם שלאף צימער צוזאמען מיטן ערשטן באבובער רב, וואס איז נאך דאן געווען א יונג קינד.

ביינאכט ווען רבי שלמה'לע איז זיך געגאנגען לייגן, האט ער בחכמה זיך געמאכט ווי ער שלאפט, און זיך צו געקוקט צו די עבודת הקודש פונעם גוטער איד, פלוצלונג האט ער געזען, ווי דער גוטער איד וואס ארפט זיין קאלפיק אויף דער ערד און שרייט, "**צו האבען מיר שוין גארנישט קיין דעה אין הימל**", און אזוי האט ער געטון דריי מאל, און געלאזט זיין קאלפיק אויף דער ערד און זיך געלייגט אריין געלייגט אין בעט.

די קומענדיגע טאג האט דער קינד פארציילט פארן זיידן הרה"ק מדזיקוב זי"ע, די גאנצע מעשה, אינמיטן דערציילן דעם מעשה, איז א איד אריין געקומען צום זיידן, און געברענגט א מתנה פארן צדיק רבי אליעזר מדזיקוב זי"ע און זיך באדאנקט פאר די מופת, האט דער דזיקובער געזאגט פאר דעם איד, נישט פאר מיר דארפסטו זיך באדאנקען, נאר פאר ר' יוסי'ל ניישטאטער וואס איז אין די אנדערע שטוב.

האט דער איד פארציילט, אז ער איז געווען אויפן וועג, און ער איז דורך א וואלד, און א באנדע רויבער'ס האבן אים באפאלען און אים צו שלאגען, ער האט פראבירט צו טון וואס ער האט געקענט, אבער זיי האבן אים אראפ געווארפן אויף דער ערד.

אבער דאן איז פלוצלונג אנגעקומען א מלאך המושיע, וואס האט אויסגעזעהן ווי ר' יוסי'ל מניישטאט, און געשלאגען דעם רויבער דריי מאל מיט זיין קאלפיק, ביז דער רויבער איז אראפגעפאלן אויף דער ערד, און אזוי איז ער געראטעוועט געווארן, איז ער יעצט געקומען

באדאנקען דעם רבין, און דאן האט דער קינד שלמה'לע געזען די גדלות און די רוח הקודש פון דעם רבין דער גוטער איד מניישטאט זי"ע, און די הייליגע אויגן פון זיין זיידן דער הייליגער דזיקובער זי"ע.

• • •

איידער דער ערשטער באבובער רב איז געווארן רב אין באבוב, איז ער געזעסן אויפ'ן רבנות שטיל אין די שטאט ווישניצא, דארט אין ווישניצא האט געוואוינט א איד מיט'ן נאמען ר' חיים גאלדבערג, פרנסה האט דער איד געצויגן פון א מיל וואו מען האט גאמאלן מעל, איינמאל קומט ר' חיים גאלדבערג אריבער צום באבובער רב, און באקלאגט זיך פאר אים, **אז ער ליידט זעהר פון מייז וועלכע דרייען זיך ארום אין די מיל** און צו'מזיקין אים זעק מיט מעל, און ער האט פון זיי גרויסע שאדנס.

פרעגט אים דער רב, "**וואר איז דיין שכן**", ענטפערט ר' חיים, "**מיין שכן איז א גוי, ער פירט דארט א געשעפט**!", רופט זיך דער רב אן, "**אויב אזוי זאלן די מייז אריבער גיין צו אים**!", דעם אנדערן טאג אינדערפרי, וועז ר' חיים האט געעפנט די טירן פון די מיל, האבן ארויסגעשטראמט פון די מיל א מחנה מיט מייז, און די מייז האבן שנעל מארשירט, ווי לויט א באפעל פון א געגנראל, צום הויז פונעם שכן דער גוי, און דער איד האט מער נישט געליטן פון די מייז.

• • •

בשנת תרנ"ה איז דער ערשטער באבובער רב זי"ע געווען אין די שטאט בארדיוב, זיך צו היילן אין די דארטיגע בעדער, און צוליב עפעס א סיבה איז ער נישט געבליבן דארט אויף שבתים, נאר יעדן שבת איז ער אריבער געפארן אין די דערבייאיגע שטאט זבארוב, און דארט געווויילט איבער שבת, און מוצאי שבת פלעגט ער צוריק גיין קיין בארדיוב.

איינמאל בשעת ער איז געווען דארט אין זבארוב, קומט צו גיין א דארטיגער איד מיט א בקשה, עס איז ביי אים געבוירן געווארן א בן זכר למזל טוב, דער ברית דארף זיין זונטאג, און ער בעט דעם רבי'ן ער זאל בלייבן דא אין זבארוב כדי ער זאל קענען זיין סנדק, דער ערשטער באבובער רב האט מסכים געווען, און ער איז נישט צוריק געפארן קיין בארדיוב מוצאי שבת, נאר איז געבליבן אין זבארוב.

אבער פלוצלונג, זונטאג אינדערפרי, האט ער זיך אנגעהויבן זעהר נישט גוט צו פילן, די ברית האט מען געמאכט אין זיין אכסני' און ער איז געווען סנדק, אבער צו די סעודה האט ער שוין נישט געהאט קיין כח צו גיין, איז די סעודה פאר געקומען אן אים, נאך עטליכע שעה איז די חולשה אוועק, אזוי פלוצלונג ווי עס איז געקומען, און ער האט זיך געפילט צוריק כאחד האדם, דער עולם האט געטראכט, אז זעט אויס אז די קרענק איז נאר געווען א דורכגאנג, ווי עס פאסירט טיילמאל אזא זאך אז עס כאפט אן א חולשה, אז מען פילט זיך נישט גוט אויף א ווייל.

ס'האט אבער נישט לאנג געדויערט, און מען האט זיך דערוואוסט אז די חולשה איז נישט געווען סתם אזוי, נאר דאס איז געווען צוגעשיקט פון הימל, כדי צו היטן דעם צדיק פון א מכשול וואס האט פאסירט, ווייל ביי די סעודה וואס דער איד האט געפראווען לכבוד די ברית, איז געשען א שרעקליכער מכשול, מען האט פארטוישט דאס פלייש וואס מען האט געקאכט צו די סעודה, און אנשטאט די כשר'ע פלייש האט מען געברענגט טריפה פלייש, און דאס האבן די מסובים געגעסן רח"ל.

דאן האט יעדער געזען, אז א צדיק היט מען פון הימל ער זאל נישט ח"ו נכשל ווערן אין קיין מאכלות אסורות, און מען האט פון הימל נישט געזונט געמאכט דעם באבובער רב אויף עטליכע שעה, כדי ער זאל נישט געשטרויכלט ווערן איסור פון מאכלות אסורות.

• • •

בשעת דער רשע בארן הירש האט געוואלט אויף שטעלן "שקאלעס" צו לערנען מיט אידישע קינדער גו'אישע חכמות רח"ל, האט דער צדיק וקדוש רבי שלמה מבאבוב זי"ע זיך אמאל צופייערט ביי א סעודת ראש חודש, און געלאזט הערן די פאלגענדע ווערטער, "**דער זכות פון די תורה הקדושה, און דער זכות פון אידישע קינדער, וועט מגין זיין אויף אונז, אז דער בארן וועט איין נעמען א מיתה משונה**".

און דאן האט דער צדיק רבי שלמה זי"ע געזאגט אזוי, "**עס ווערט געברענגט אין אן אלטן**

קדמונ'יש ספר, אז אויב א רשע שטארבט פון א קראנקהייט אזוי ווי רוב מענטשן, דעמאלט שטארבט נישט מיט, מיט אים זיין רשעות, און אנדערע קענען ווייטער אנהאלטן און אויספירן זיינע בייזע מחשבות, אבער אויב ער קומט אום מיט א מיתה משונה, דעמאלט גייט זיין רשעות פארלוירן צוזאמען מיט אים, ווייל אפילו די רשעים זענען איין, אז דער אויבערשטער האט אים אומגעברענגט צוליב זיין רשעות", צומארגנס איז געקומען א ידיעה, אז בארען הירש האט אויס געטרינקען א גלאז סם, און ער איז געשטארבן מיט א מיתה משונה, אזוי ווי דער צדיק וקדוש רבי שלמה מבאבוב זי"ע האט אים צוגעוואונטשן.

• • •

הרבני החסיד המפורסם ר' ישראל יצחק מאס ע"ה איז געווען א גרויסער תלמיד חכם, ער איז געווען זעהר א נאנטער מענטש און א מקורב ביים ערשטן באבובער רב זי"ע, ער איז געווען געבענטשט מיט א גרויס עשירות, צו וועלכע ער האט זוכה געווען א דאנק א בריוו פון הרה"ק רבי שלמה הראשון מבאבוב זי"ע, און דער בריוו איז נאך דא היינט.

אינעם בריוו הייסט אים דער הייליגער באבובער רב זי"ע, **אז ער זאל קויפן צען פארשידענע לאטעריעס פון עטליכע שטעט, אבער נישט אזעלכע וואס מ'ציט ארויס אים שבת**, און די באבובער רב זי"ע הייסט אים אויך **וואס פארא נומערן אויס צו קלויבן**, אויך האט דער באבובער רב זי"ע אים געהייסן, אז ער זאל קיינעם נישט דערציילן פון פריער דערוועגן.

און דער באבובער רב זי"ע פירט אויס דעם בריוו בזה"ל, "**ובלתי שום ספק שבאם לא יתודע הדבר לילוד אשה, בעזהש"י בוודאי תרויחו בזמן קרוב סכום רב ועצום בעזה"י**", פארשטייט זיך אז ווען עס איז געקומען די צייט צו ציען די לאטעריס, האט ר' ישראל יצחק טאקע ארויס געצויגן די גרעסטע געווינסן, פונקט ווי דער הייליגער באבובער רב זי"ע האט פאראויס געשריבן אין זיין בריוו, און ער איז גאר שטארק נתעשר געווארן.

• • •

הרה"ח ר' ישראל יצחק מאס ע"ה איז געווען א חסיד'ישער איד און א גרויסע חסיד פונעם ערשטען באבובער רב זי"ע, עס זענען דורך געלאפן 18 יאר פון זיין חתונה און ער האט ל"ע נישט געהאט קיין קינדער, ער פלעגט זיך כסדר מזכיר זיין ביי זיין גרויסן רבין מבאבוב זי"ע, וועלכער פלעגט אים ענטפערן, "**זיי דיך נישט מייאש, איך ווארט ס'זאל אונטער קומען אן עת רצון און א שעת הכושר, און דאן וועסטו געהאלפן ווערן**".

אמאל ווען דער צדיק רבי שלמה מבאבוב זי"ע איז געווען אין שטאט קראקא, איז ער איין געשטאנען ביי ר' ישראל יצחק'ן, יעדן טאג ווען דער צדיק רבי שלמה מבאבוב זי"ע האט דארט געגעסן, פלעגן זיך קומען באטייליגן רבנים און חסידים פון די שטאט, כדי צו הערן די הייליגע שמועסן, און ר' ישראל יצחק האט אנגעגרייט עסנווארג פאר אלע אנווועזנדע.

ביי די לעצטע סעודה, איידער די רבי איז צוריק אהיים געפארן קיין באבוב, האט זיך פארזאמלט א ריזן עולם מענטשן, היות אלע האבן געוואלט זעהן און הערן דעם הייליגן רב, האבן זיי זיך ארויף געשטעלט אויף די בענק, אויף די טישן און אויף די פענסטער, און אלס רעזולטאט האבן זיך צעבראכן עטליכע בענק און פענסטער און אנדערע כלים.

ווען דער צדיק רבי שלמה מבאבוב זי"ע האט דאס באמערקט, האט ער געזאגט, ס'איז פאראן א ווערטל, פארוואס שטייט א רבי איין ביי א גוטן פריינט, מען מאכט דאך אן אזויפיל שאדן, וואלט מען דאך לכאורה באדארפט איינצושטיין ביי א שונא, נאר די וועלט ענטפערט, **אז מ'פארגינט נישט דעם שונא די שמחה וואס ער וועט האבן, ווען דער רבי וועט אהיים פארן, קומט אויס אז אויך ר' ישראל יצחק וועט האבן א גרויסע שמחה, ווען מיר וועלן אוועק פארן פון דאנען**.

וויבאלד דער צדיק רבי שלמה מבאבוב זי"ע האט מסיים געווען די רייד, האט ר' ישראל יצחק הויך געענטפערט, "**אמן**!" און מיט זיין גרויסע אמונת צדיקים האט ער פארשטאנען, אז זיין רבי רעדט נישט סתם ווערטלעך, נאר ער איז מכוון אויף א ברכה פאר אים, אזוי איז טאקע געווען, אין יענעם יאר האט ר' ישראל יצחק געמאכט א גרויסע שמחה, ווען ס'איז ביי אים געבוירן געווארן זיין ערשטע קינד למזל טוב.

• • •

צום צדיק וקדוש רבי שלמה הראשון מבאבוב זי"ע, איז אמאל געקומען אויף שבת, הרה"ח ר' יאסל ווייַדן פון ראדאמישלא, פרייטאג צונאכטס ביים טיש, ווען ר' יאסל האט געגעבן **'לחיים'**, זאגט אים די רבי זי"ע, "**לחיים טובים ולשלום, זארג דיך נישט יאסל, איך געב אויף דיר אכטונג**".

דער רבי יאסל האט זיך געוואונדערט אויף די אויסטערלישע רייד, וואס הייסט ער זאל זיך נישט זארגן, צי האט ער זיך דען באקלאגט פאר'ן רבי'ן אז ער זארגט זיך, און אין וואסערע שמירה נויטיגט ער זיך, ער האט אבער גארנישט איבער געפרעגט, אויך צומארגנס ביים **'בייטאג טיש'**, זאגט אים די רבי ביים געבן **'לחיים'**, "**רבי יאסל דארפסט דיך נישט זארגן, ווייל איך געב אויף דיר אכטונג**".

ווען ר' יאסל איז נאך שבת אהיים געפארן, האט ער געזען, אז עס האט שבת אויס געבראכן א שריפה רח"ל אין ראדאמישלא, און די גאנצע שטאט איז אפגעברענט געווארן, בלויז איין איינציג הויז איז געבליבן שטיין גאנץ און איבערהויפט נישט געווארן געשעדיגט, און דאס איז געווען ר' יאסל ווייַדן'ס הויז!, דאן האט דער חסיד פארשטאנען וואס די רבי האט מרגיש געווען שבת ביים טיש, און די ברכה וואס די רבי האט אים געגעבן ביים לחיים.

• • •

ווען דער צדיק רבי שלמה מבאבוב זי"ע איז אמאל געפארן קיין קראקא צו א דאקטאר, האט אים הרה"ח המפורסם ר' ישראל יצחק מאס ע"ה געבעטן, אז ער זאל עסן ביי אים, און די רבי האט צו געשטימט, ווען די עקרת הבית פון ר' ישראל האט צו געגרייט אן עוף פאר די סעודה, האט זי באמערקט א שטיקלע שאלה אינעם עוף, און כאטש זי האט געוואוסט אז די שאלה איז זיכער כשר, פונדעסטוועגן, וויבאלד ס'איז געווען באקאנט אז דער צדיק רבי שלמה זי"ע עסט נישט קיין פלייש פון קיין שאלה, האט זי געפרעגט איר מאן וואס זי זאל יעצט טוען, ווייל ס'איז נישט געווען בכדי שיעשו כשר צו מאכן נאך אן עוף און עס אפקאכן.

זאגט ר' ישראל יצחק, מיר האבן דאך דא מיט אונז הגאון רבי בצלאל דיין פון ירושלים, לאמיר אים פרעגן, האט רבי בצלאל גע'פסק'נט און געזאגט, איך האלט אז דאס הייסט אפילו נישט קיין שאלה, ווייל אין דעם איז דאך נישט דא קיין מחלוקת הפוסקים, נאר ס'איז כשר לכל הדעות, און דערפאר האט מען צו געגרייט דעם עוף, און דער רבי ר' שלמה איז אריין געקומען, און ער האט זיך געוואשן צו דער סעודה, צו פארשפייז האט מען געגעבן לעבערליך פון דעם עוף, האט רבינו איינגעטונקען א שטיקל חלה אין די לעבערליך, און האט בשעת מעשה געמאכט א שמועס, דערנאך האט ער אוועקגערוקט דאס טעלערל נישט פארזוכענדיג דערפון קיין משהו.

די פארזאמלטע וואס האבן נישט באמערקט אז די רבי האט בכלל נישט טוען געווען פון די לעבערליך, האבן געכאפט שיריים דערפון, און דאס זעלבע האט זיך איבער'חזר'ט ביים ארויפגעבן די זופ, די רבי האט געמישט מיט'ן לעפל, געגעסן א פאר שטיקלעך חלה, און אוועק געשטעלט דעם טעלער, און דאס זעלבע האט פאסירט ביי די פלייש, די רבי האט צושניטן די פלייש אויף שטיקלעך, געגעסן א פאר שטיקלעך חלה, און ווידער אוועקגערוקט דאס פלייש, און דער עולם האט ווידער געכאפט שיריים נישט דערקענענדיג אז די רבי האט דערפון בכלל נישט פארזוכט.

דערנאך האט מען ארויף געגעבן פלוימען צימעס, און פון דעם האט שוין די רבי יא געגעסן, הגאון רבי בצלאל האט אבער יא באמערקט וואס עס קומט פאר, און ער האט משער געווען, אז משום איזה סיבה וויל זיך די רבי נישט פארפליישיגן, נאכ'ן בענטשן ווען דער צדיק רבי שלמה מבאבוב זי"ע האט פארלאזט דאס הויז, האט ער זיך געקערט צו רבי בצלאל זאגנדיג, "**מעגסט זאגן ר' ישראל יצחק'ן, אז אויב ער וועט מיר אנגרייטן אזעלכע אנבייסענס, וועל איך מיר גיין זוכן אן אנדערע אכסניא**".

דאן האט רבי בצלאל פארשטאנען, אז דער צדיק רבי שלמה זי"ע האט לעולם יא געהאלטן ביים עסן פליישיגס, נאר היות ער האט מרגיש געווען ברוח קדשו, אז מ'האט אויפ'ן פלייש געפרעגט א שאלה, האט ער זיך דעריבער מונע געווען פון עסן דאס עוף, דער רבי בצלאל האט געשטוינט ווי ווייט דער כח ההרגש פונעם צדיק וקדוש רבי שלמה מבאבוב זי"ע דערגרייכט, אפילו אויף עפעס וואס איז נישט קיין ריכטיגע שאלה.

• • •

הרה"ח הנגיד ר' אברהם נייגער ע"ה האט דערציילט אן ענין פלא, וואס ער האט געהערט פון די בעלת העובדא אליין, וועו דער ערשטער באבובער רב זי"ע איז געווען אין נויהייט אויף קור, איז געקומען צו די אכסניא א פופצן יאריגע מיידל מיט'ן נאמען שיינדל, **וואס האט זיך ארויסגע'גנב'עט פון א דערנעבנדיגע אנשטאלט פאר אויפגעגעבענע חולאים רח"ל**.

די מיידל האט געוואלט אריינגיין צום רב זי"ע, אבער די גבאים וועלכע האבן געשוינט דעם רב'ס געזונט, און האבן נישט צו געלאזט קיין פרעמדע מענטשן, האבן איר נישט געוואלט אריינלאזן, האט זי געבעטן איבער צו געבן פאר'ן רב, אז זי קומט פון פראנקפורט און איז אן אייניקל פון ר' יעקב שטיינהארט, וועלכער איז געווען פון די גרויסע און נאנטע צאנזער חסידים, און וועו דער ערשטער באבובער רב זי"ע האט דאס געהערט, האט ער באפוילן איר תיכף אריינצולאזן, איז זי אריין געקומען צום אלטן רב אין באגלייטונג פון די הויז מענטשן.

אריינקומענדיג האט זי אויסגעבראכן אין א יאמערליכן געווייין, דערציילנדיג אז זי איז קראנק געווארן מיט טובערקולאז רח"ל, און מ'האט איר דא אריין געזעצט ביז זי וועט אוועקפוילן און אויסגיין ל"ע, וואס האט זי געזינדיגט אז ס'איז איר באשערט אזא פינסטערן גורל צו שטארבן אזוי יונג האט זי געקלאגט, זי האט געווייינט מיט הארצרייסנדע טרערן, ביז אלע אנוועזנדע האבן מיט איר מיט געווייינט.

פלוצלונג זאגט דער רב זי"ע, "**הער אויף צו ווייגען און זארג דיך נישט, דו וועסט זיין אן אלטע אידענע און וועסט מאריך ימים זיין**", די מיידל הערנדיג די הבטחה, האט זי זיך אומגעקערט צו איר אנשטאלט פרייליך און אויפגעלעבט, און צומארגנס האט זי איבער געגעבן פאר די דאקטוירים, אז זי פילט זיך עפעס אנדערש אין איר קערפער, און די דאקטוירים האבן איר אונטער זוכט, און מיט שטוינונג פעסט געשטעלט, אז זי איז געגצליך אויס געהיילט געווארן און קען זיך אומקערן אהיים, און די אידענע האט דורך געלעבט ביידע וועלט מלחמות, און איז נפטר געווארן אין ארץ ישראל, **אין טיפן עלטער פון פיר און נייגציג יאר**.

• • •

הרה"ק רבי שלמה השני בעל כרם שלמה מבאבוב זי"ע פלעגט דערציילן, בשם זיין טאטן הרה"ק מרן הקדושת ציון מבאבוב זי"ע, הי"ד, אז דער זיידע דער ערשטער באבובער רב זי"ע, איז אמאל געפארן אויף "קור" קיין **בארדיוב**, נעבן בארדיוב צווישן די בערג, געפונט זיך א דארף מיט'ן נאמען '**גלאקוב**', וואס דארט איז דא זעהר גוטע לופט.

אין דעם דארף איז דא א ברונעם, און ס'איז געווען אנגענומען, אז וועו **דער רבי ר' מענדל מרימנוב** זי"ע האט זיך אויפגעהאלטן אין דעם דארף אין א געוויסן זומער, האט ער זיך גע'טובל'ט פאר'ן דאוונען אין דעם ברונעם, צדיקים און חסידים וועלכע פלעגן זיין אין שטאט בארדיוב, פלעגן צו פארן צו דעם דארף צו טרינקן וואסער פון דעם ברונעם, וועלכע האט באקומען דעם נאמען, "**דעם רבי'ן ר' מענדלי'ס ברונעם**".

איינמאל אין די דריי וואכן, איז דער ערשטער באבובער רב זי"ע געפארן קיין בארדיוב, זייענדיג דארט איז ער, ווי געווענליך צו געפארן קיין גלאקוב "**צום רבי'ן ר' מענדלי'ס ברונעם**", אויפ'ן וועג צוריק פונעם דארף, האט דער רב זיך אונטער געזונגען א ניגון, וועלכער זיין זון דער קדושת ציון זי"ע האט נאך קיינמאל פריער נישט געהאט געהערט, און וועו דער קדושת ציון האט געהערט דעם ניגון עטליכע מאל, האט ער זיך עס גוט אויסגעלערנט, און עס שוין געקענט נאך זינגען.

וועו מ'איז דערנאך אנגעקומען אהיים, האט דער קדושת ציון אויס געלערנט דעם נייעם ניגון, וואס ער האט ערשט יעצט געהערט פונעם טאטן, פאר'ן גאנצן עולם, די באבע בילא ע"ה אשת חבר פון הרה"ק רבי מאיר נתן זי"ע, די טאכטער פון הרה"ק רבי אליעזר דזיקובער זי"ע, וואס איז געווען מפורסם אלס אן אויסגערופענע צדיקת און חכמת, און אויף דער עלטער פלעגן איר חסידים געבן קוויטלער.

זי איז שוין דאן געווען א זקנה, און זי האט זיך געפונען אין א שטוב דערנעבן, און וועו זי האט געהערט ווי מ'זינגט דעם ניגון, איז זי צו געקומען צו די טיר, און אויסגערופן פארוואונדערטהייט, "**פון וואנעט קענט עטס דעם ניגון, דער ראפשיצער זיידע האט דאך נאך געזונגען דעם ניגון, און ער**

האט געזאגט, אז דאס איז דעם רבי'ן ר' מענדלי'ס א ניגון".

ערשט דעמאלט האט מען פארשטאנען, אז וועו דער צדיק רבי שלמה מבאבוב זי"ע האט געשעפט וואסער פון "**דעם רבי'ן ר' מענדלי'ס ברונעם**", **האט ער אויך אנגעשעפט דעם ניגון**!, און אזוי ווי עס איז דעמאלט געווען אין די דריי וואכן, האט מען קובע געווען צו זינגען דעם ניגון אויף "שמו מפארים", וואס מ'זינגט אין די דריי וואכן, און דאס איז דער מקור צו דעם ניגון, וועלכער מ'זינגט נאך אין באבוב ביז'ן היינטיגן טאג.

• • •

עס האט דערציילט הרה"ח ר' שלמה רייכמאן ע"ה, אז וועו ער איז אמאל געווען אין די שטאט "**דזיקוב**", האט אים א איד ר' וואלף ע"ה, א תלמיד פון ערשטן באבובער רב זי"ע געווינזן זיינ'ס א קינד, וואס איז געווען א "**מופת**" פונעם ערשטן באבובער רב זי"ע, ומעשה שהיה כך היה.

הרה"ק רבי שלמה באבובער זי"ע איז ווי באקאנט געווען אן אייניקל פון הרה"ק רבי אליעזר פון דזיקוב זי"ע, איינמאל האט דעם באבובער רב אן געכאפט א גרויסע תשוקה, צו זיין אויפ'ן ציון פונעם דזיקובער זיידן וואס ליגט אין דזיקוב, מען איז געגאנגען צו די "פאסט" און מען האט טעלעפאנירט קיין דזיקוב, און געלאזט וויסן פאר רבי וואלף, אז דער באבובער רב קומט קיין דזיקוב.

וועו דער באבובער רב איז אנגעקומען קיין דזיקוב, איז זיין תלמיד רבי וואלף אים געגאנגען מקבל פנים זיין, און אים געברענגט צו די אכסניא, און וועו דער באבובער רב איז געשטאנען ביי די טיר, האט ער באמערקט, **אז אויף די וואנט אין די שטוב, הענגט בילדער פון מענטשן**, האט דער באבובער רב געזאגט פאר דעם בעל אכסניא, "**איך וועל נישט אריינגיין אין די שטוב, אויב מען וועט נישט אראפ נעמען די בילדער**".

איז רבי וואלף אריין צו זיך אין שטוב, און דערציילט זיין פרוי וואס דער רבי האט געזאגט, רופט זי זיך אן, "**וואס טויג נישט מיט די בילדער, עס איז פון אונזערע זיידעס און באבעס, און פון די פעטערס**", האט אים דער באבובער רב געזאגט מיט תקיפות און פעסטקייט, "**איך וויל פון גארנישט הערן, אז מען נעמט נישט אראפ די בילדער, נעם איך דעם באן און איך פאר אהיים**".

דער בעל אכסניא האט אנגעהויבן צו וויינען מיט שרעקליכע בכיות, און געבעטן פון זיין רבי'ן, ער זאל נישט אוועק גיין פון זיין שטוב, ווייל ער דארף א גרויסע ישועה, אז השי"ת זאל אים העלפן, און מזכה זיין מיט א "**בן זכר**", זאגט אים דער באבובער רב, "**איך זאג דיר צו א ישועה, אז די וועסט בעז"ה האבן איבער א יאר א "בן זכר", אבער נעם אראפ די בילדער**", ער האט געפאלגט, און אראפ גענומען די בילדער, און דער באבובער רב איז ביי אים איין געשטאנען, און די ברכה איז ב"ה פולקאם מקוים געווארן, און איבער א יאר האט ער שוין געהאט א קינד למזל טוב, און דעם קינד האט ר' שלמה רייכמאן געזען.

• • •

אין מערב גאליציע, נישט ווייט פון די שטאט באבוב איז דא א דערפל "**סטרוזש**", דארט איז געווען א **הויפט סטאנציע**, וואו עס זענען טעגליך אנגעקומען גאר אסאך באנען, און מ'איז דארט איבער געשטיגן פון איין צוג צום צווייטן, כדי אן צו קומען צו פארשידענע אנדערע שטעט אין עסטרייך פולין.

ביי יענע שטארק פארנומענע סטאנציע, האט א איד געהאט א קליין בודקעלע, וואו ער האט פארקויפט פארשידענע קלייניקייטן, און פון דעם האט ער געצויגן זיין פרנסה, איבער די גאנצע ווירטשאפט פון די סטאנציע, האט די רעגירונג באשטימט א פארוואלטער, א גרויסער אנטיסעמיט, וועלכער האט נישט פארגינען אז א איד האט פרנסה ביי די סטאנציע וואס איז אונטער זיין הערשאפט, און ער האט אים כסדר דערקוטשעט, פרואוונדיג אים צו מאכן שווריקייטן ביי יעדע געלעגנהייט.

וועו עס איז געקומען צו א מצב, אז דער איד האט שוין מער נישט געקענט אויסהאלטן די רדיפות פון דעם שונא ישראל, איז ער אריבער געפארן קיין באבוב, און זיך אויס געווינט דאס הארץ צום ערשטן באבובער רב זי"ע וועגן זיין מצב, פארשטייט זיך אז דער צדיק וקדוש רבי שלמה מבאבוב זי"ע האט גאר שיין אנגעוואונטשן דעם צעבראכענעם איד, און אים געזאגט בזה"ל, "**זארג דיך נישט, בקרוב וועסטו אי"ה פטור ווערן פון אים**".

א קורצע צייט שפעטער, איז אין די באן סטאנציע פון סטרוזש אנגעקומען אן אנגעזענער

מיניסטער פון די עסטרייכישע רעגירונג, וועלכער האט געהאט אין פלאן דארט אויפצושטייגן אויף א באן וואס פארט צו א צווייטע שטאט, אנקומענדיג אין די סטאנציע, האט זיך דער מיניסטער נאך געפרעגט פון וואו עס פארט באלד ארויס די באן, און מ'האט אים געענטפערט אז יענער באן איז שוין אפגעפארן.

ווען דער מיניסטער האט געגעבן א קוק אויף זיין זייגער און געזען, אז ס'איז נאך עטליכע מינוט פאר די באשטימטע צייט וואס די באן האט געזאלט באמת ארויספארן, איז ער צו געגאנגען צו דעם פארוואלטער אויף די סטאנציע, און ער האט אים אפיר געהאלטן, היתכן אז די באן איז אפגעפארן עטליכע מינוט פאר די צייט, דער אויפזעער אויף די סטאנציע האט אבער צוריק גע'טענה'ט, אז דער זייגער וואס דער רעגירונג-מיניסטער האט, ווייזט נישט די ריכטיגע צייט, און ס'איז שוין באמת אביסל שפעטער.

דער שטאלצער מיניסטער האט דאס אבער נישט געקענט אראפשלינגען, און האט תיכף געהייסן טעלעגראפירן קיין וויען, אז מ'זאל שוין צוריק שיקן פון דארט אן ענטפער, גענוי וויפיל אזייגער ס'איז אצינד.

די תשובה וואס איז צוריק געקומען האט געוויזן אז דער מיניסטער איז געווען גערעכט, און זעענדיג דאס, האט דער מיניסטער זיך אנגערופן, **"אז א מענטש וואס קען נישט האלטן דעם זייגער מיט די פונקטליכע צייטן, קען נישט אנפירן מיט די סטאנציע, און אויפ'ן ארט האט ער אפגעזאגט דעם אויפזעער פון זיין שטעלע"**, אזוי איז די ברכה פונעם ערשטן באבובער רב זי"ע, מקוים געווארן אז דער איד וועט בקרוב האבן מנוחה, אויף א וואונדערליכן אופן.

• • •

הרה"ח ר' משה לעזער ע"ה איז אמאל געפארן קיין שינאווא צום הייליגען דברי יחזקאל משינאווא זי"ע, מזכיר צו זיין דעם טאכטער, וואס איז געווען זייער נישט געזונט, שטייענדיג דארט אין פאר צומער פונעם שינאווא רב זי"ע, איז געווען דארט א איד וואס האט געלאזט פאלן נישט קיין שיינע ווערטער אויפן צדיק רבי שלמה מבאבוב זי"ע, און דער ר' משה האט מוחה געווען און האט יענעם גאר שטארק אנגעשריגן.

יענער איד איז קודם אריין צום שינאווא רב, און ער האט זיך אפגערעדט צום שינאווא רב, אז א איד דא אינדרויסן א עזות פנים האט אים גאר שטארק מבזה געווען און אנגעזידלט, און דערנאך וויל נאך דער איד אריין קומען צום רבין, האט דער הייליגער שינאווא רב געפרעגט וואס די מעשה איז געווען, און ווען מען האט דערציילט פארן שינאווא רב וואס די מדובר איז געווען, האט ער באפוילן, אז מען זאל תיכף אריין ריפן דעם יונגערמאן.

אזוי ווי דער ר' משה איז אריין געקומען אין שטוב פונעם שינאווא רב זי"ע, האט דער שינאווא רב דערלאנגט די האנט פאר ר' משה, און אויסגעריפן בזה"ל, **"אין זכות וואס דו האסט חס געווען אויף דעם כבוד פון א צדיק, און דו האסט מוחה געווען ווען דו האסט געהערט אויף אים דברי זלזול, וועט דיין טאכטער באלד האבן א רפואה שלימה"**, פארשטייט זיך אז די ברכה פונעם צדיק איז מקיים געווארן, און די טאכטער פון ר' משה איז געזונט געווארן.

• • •

אין בריגל האט געוואוינט א איד, הרה"ח ר' מרדכי דוד טייטלבוים ז"ל בן הרה"ק רבי מנשה טייטלבוים זי"ע וואס איז געווען אן איידעם פון הרה"ק רבי טובי' ליפשיץ אבד"ק בריגל זי"ע, וועלכער פלעגט פארן קיין באבוב צום ערשטן באבובער רב זי"ע, און שפעטער אויך צו בנו מרן הגה"ק הקדושת ציון זי"ע הי"ד.

ווען זיינע קינדער זענען אונטער געוואקסן, און ער האט זיי געדארפט חתונה מאכן, האט ער זיך געפונען אין א פארלעגנהייט, ווייל קיין געלט האט ער נישט פארמאגט, און ער האט נישט געוואוסט ווי זיך אן עצה צו געבן, האבן אים זיינע גוטע פריינט גע'עצה'ט, אז ער זאל פארן קיין אונגארן שאפן געלט, איז ער געקומען צום ערשטן באבובער רב זי"ע, אז ער זאל אפשרייבן א כתב המלצה, וויבאלד דער רב האט געהאט אסאך גוטע פריינט און חסידים אין אונגארן, און מיט א כתב המלצה פונעם רבין, וועט ער קענען מאכן אסאך געלט גרינגערהייט.

דער צדיק רבי שלמה מבאבוב זי"ע האט אים טאקע אפ געשריבן א ווארימע המלצה בריוו, שרייבנדיג אז עס האנדלט זיך פון א בנן של

קדושים וואס דארף חתונה מאכן, און מען זאל אים זעהן שטארק צו שטיצן א.א.וו.

דערנאך האט ר' מרדכי דוד געבעטן דעם רבין, אז היות ער פארט קיין אונגארן, און ער מוז דורך פארן די גרענץ, האט ער שטארק מורא פאר די אונגארישע זשאנדארן, וועלכע זענען געווען באוואוסט מיט זייער גרויס רשעות און שנאת ישראל, ווייל ער האט נישט קיין פאס אדער פאפירן, ממילא וויל ער א ברכה פונעם רבין, אז ער זאל דורך גיין בשלום, זאגט אים דער צדיק רבי שלמה מבאבוב זי"ע בזה"ל, "**נו, איך געב דאך דיר א פאס!**", **מיינענדיג דערמיט דעם המלצה בריוו וואס ער האט אים געשריבן**.

דער ר' מרדכי דוד טייטלבוים איז טאקע געפארן קיין אונגארן אן קיין פאפירן, באגלייט מיט דעם המלצה בריוו און די ברכה פונעם באבובער רב, און מיט זיין גרויסע אמונת צדיקים, און אנקומענדיג צו די גרענץ, שטעלן אים אפ צוויי זשאנדארן, און פארלאנגן פון אים, אז ער זאל ווייזן פאפירן, זיין בעל עגלה האט געהאט אלע נויטיגע פאפירן, אבער ער האט גארנישט געהאט, און ער איז שטארק דעשראקן געווארן, און האט אנגעהויבן צו זוכן און טאפן אין זיינע טאשן.

דאן, דערמאנט ער זיך אז דער רב האט אים געזאגט אז ער גיבט אים א פאס, האט ער שנעל ארויס געגומען דעם המלצה בריוו, און ער האט עס געגעבן פאר די זשאנדארן, דער גרעסערער פון זיי האט עס געגומען און האט עס אנגעהויבן צו לייענען, דא איז געשען אן ענין פלא.

דער זשאנדאר איז געבליבן שטיין ווי אן אבן דומם, ער האט גארנישט געפרעגט און גארנישט געזאגט, און זיך בכלל נישט געירט פון ארט, אינצווישן איז דער המלצה בריוו ארויס געפאלן פון זיינע הענט, אבער ער איז ווייטער געשטאנען דארט ווי א גולם, ר' מרדכי דוד זעט ווי יענער איז שטיין געבליבן ווי א קלאץ, האט ער אנגעזאגט דעם בעל עגלה, אז ער זאל שוין פארן ווייטער, און זיי האבן אנגעהויבן צו פארן, און די צוויי זשאנדארן שטייען נאך ווי קלעצער.

נאך א שטיק צייט, זענען די צוויי זשאנדארן אוועק געגאנגען פון דארט, נאכ'ן פארן א שטיק וועג האט ער צוריק געקוקט צו זען צי די זשאנארן זענען נאך דארט, און אזוי ווי ער האט באמערקט אז זיי זענען שוין פון דארט אוועק געגאנגען, איז ער צוריק געלאפן, און האט צוריק געגומען דעם המלצה בריוו, פאס, וואס איז נאך דארט געלעגן אויף דער ערד, און ער איז ווייטער געפארן זיין וועג, און הרה"ק רבי שלמה השני מבאבוב זי"ע פלעגט דערציילן, אז ער האט נאך געהאלטן אין זיינע הענט יענעם המלצה בריוו וואס האט געדינט פאר ר' מרדכי דוד אלס פאספארט.

• • •

איינמאל ווען הרה"ח ר' אהרן בארנובער ע"ה איז אריין געגאנגען זיך געזעגענען פון זיין רבי'ן, כ"ק אדמו"ר הראשון מבאבוב זי"ע, נאכדעם וואס ער איז געווען במחיצת קדשו א שטיקל צייט, האט אים דער רב געפרעגט, "**אהרן פארוואס ברענגסטו מיר נישט קיין חסידים**", עס איז געווען פאר דעם חסיד א גאר שטארקע וואונדער, און עס איז געווען פאר ר' אהרן א חידוש, אז דער רב, זאל בעטן מען זאל אים ברענגען נאך חסידים, וואס ווי באקאנט, איז דאך דער צדיק געווען מלא שפלות און ענוה, אבער דער חסיד האט ביי זיך אפ געמאכט, אז ער וועט טוען וואס ער קען, ממלא צו זיין רצון קדשו פון זיין הייליגן רבי'ן.

תיכף ווען ער איז אהיים געקומען קיין בארנוב, האט ער אויף געזוכט א וואוילע בחור, וואס ער האט געהאלטן אז דער באבובער רב וועט הנאה האבן פון אים, און ער האט אנגעהויבן משפיע זיין אויף אים, אז ער זאל קומען קיין באבוב, ער האט אריין גערעדט אין דעם בחור א לענגערע צייט, און ער האט אים געטוען פארשידענע טובות און אים ארויס געהאלפן מיט וואס עס איז געווען שייך, ביז עס איז אים געלונגען צו מאכן דעם בחור פאר א באבובער חסיד, און ווען ער איז נאכאמאל געפארן קיין באבוב, האט ער שוין מיטגעברענגט מיט זיך א נייע חסיד.

אבער אזוי ווי ער איז אריין געקומען צום באבובער רב זי"ע, און מיט געברענגט דעם נייעם חסיד, האט דער רב זיך צושמייכעלט, און געזאגט, "**דו בטלן, דו מיינסט אז איך דארף עפעס חסידים, פעלט מיר דען אויס נאך חסידים, אז איך זאל גיין בעטן ביי עמיצן, אז ער זאל מיר גיין אפירזוכן עפעס א חסיד, חס ושלום, נישט דאס איז געווען מיין**

כוונה", "**נאר וואס דען האט דער רבי געמיינט**", פרעגט ר' אהרן בתמימות.

זאגט אים דער צדיק, איך האב געמיינט צו זאגן, אז ווען דו פארסט אהיים אין דיין שטאט, זאלסטו זיך זעצן לערנען בהתמדה רבה, און דאוועגען מיט השתפכות הנפש, זיך אויפפירן מיט ערליכקייט און יראת שמים און גוטע מדות, אז יעדער זאל באוואונדערן דיינע מעשים, און מען זאל שמועסן, וואו האט דער יונגערמאן באקומען זיין הדרכה, וואו האט דער יונגערמאן זיך אויסגעלערנט ווי אזוי זיך צו פירן.

און ווען זיי וועלן הערן אז דו פארסט קיין באבוב, וועלן זיי אויך וועלן קומען קיין באבוב, און זיי וועלן שיקן זייערע קינדער קיין באבוב, אז אויך זיי זאלן באקומען די הדרכות וואס מען לערנט אין באבוב, און זיי וועלן דורכדעם בעזרת השם אויף שטעלן ערליכע חסידישע דורות, דאס **האב איך געמיינט צו זאגן, ווען איך האב דיר געזאגט אז דו זאלסט מיר ברענגען א חסיד**, נישט אז דו זאלסט מיר גיין ברענגען א חסיד בפועל, נאר מיט דיין התנהגות, זאלסטו מיר ברענגען חסידים.

• • •

אין בת ים אין ארץ ישראל האט געוואוינט א איד א זקן הרה"ח רבי יעקב צבי הערנבערג ע"ה, און ער האט דערציילט, אז זיין טאטע הרה"ח רבי חיים דוד ע"ה, איז אלס בחור געווען אין צאנז דעם לעצטע יאר בחייו פונעם הייליגען דברי חיים מצאנז זי"ע, און דער הייליגער צאנזער רב זי"ע האט אים דאן געזאגט בזה"ל, "**אז דו וועסט וועלן א עצה אדער א ישועה, זאלסטו גיין צו מיין שלמה'לי**".

טאקע נאכן פטירה פונעם צאנזער רב זי"ע, האט ער זיך מדבק געווען צום אייניקל הרה"ק רבי שלמה מבאבוב זי"ע, וואס האט נאך דאן געוואוינט אין שטאט בוקאווסק, און ווען עס איז פארן טאטע ר' חיים דוד געבוירן געווארן א בן זכר, איז ער געפארן צו זיין רבין רבי שלמה מבאבוב זי"ע, צו פרעגן וועלכע נאמען צו געבן פארן קינד.

אויפן וועג צום רבין, איז ער דורך געפארן דעם שטאט גארליץ ווי זיין טאטע האט געוואוינט, איז ער אריין געפארן צו זיין טאטע צו אפנעמען מזל טוב, ער האט אבער זיכער געמאכט, אז קיינער זאל נישט וויסן אז ער איז דא, ווייל ער האט נישט געוואלט אז דער צדיק רבי ברוך'ל מגארליץ זי"ע זאל זיך דערוויסן אז ער איז דא, ווייל ער האט געוואלט אז זיין רבי ר' שלמה מבאבוב זי"ע זאל אים געבן די נאמען פארן קינד.

אבער לפלא אזוי ווי ער טרעט אריין צום טאטן אין שטוב, קומט א שליח און זאגט אים, אז דער הייליגער גארליצער רב האט געפרעגט, אויב עס איז דא ביי זיי א אורח, בלית ברירה איז דער טאטע ר' חיים דוד אריבער צום גארליצער רב אין שטוב, און אזוי ווי ער קומט אריין, זאגט אים דער הייליגער גארליצער רב, "**עס קומט דיר א מזל טוב, דו דארפסט א נאמען, זאלסט א נאמען געבן שלמה**".

פון דארט איז דער טאטע ווייטער געפארן צו זיין רבין ר' שלמה מבאבוב זי"ע, אזוי ווי ער איז נאר אריין געקומען אין שטוב פון זיין רבין, זאגט אים דער צדיק רבי שלמה מבאבוב זי"ע ברוח קדוש בזה"ל, "**דו בוסט דאך אוודאי געווען ביים גארליצער פעטער, ער האט דאך אוודאי געהייסן א נאמען געבן שלמה, זאל זיין אזוי**".

• • •

ווען דער גרויסער תלמיד פונעם ערשטן באבובער רב זי"ע הגה"ח ר' מיכל'י קאלווואריער ז"ל האט זיך געדארפט שטעלן צום מיליטער, האט ער זיך געזארגט, אז מען וועט אים נעמען אין מיליטער, איז ער געגאנגען בעטן א ישועה ביי זיין גרויסן רבי'ן דער הייליגער צדיק וקדוש רבי שלמה הראשון מבאבוב זי"ע, ביים הערן זיין דאגה, האט דער ערשטער באבובער רב אפ געשריבן א בריוו צו הרבני החסיד המפורסם ר' ישראל יצחק מאס ז"ל פון קראקא, און האט געהייסן ר' מיכל'י פארן קיין קראקא, און אים איבערגעבן דעם בריוו.

ר' מיכל'י איז אהין געפארן, און ר' ישראל יצחק האט דורכגעלייענט דעם בריוו, אין וועלכן דער ערשטער באבובער רב האט געבעטן אז ער זאל געפינען א וועג צו באפרייען ר' מיכל'י פון מיליטער דינסט, און האט אויס געלאזט מיט די ווערטער, "**ובטוח אני שתמלא בקשתי**", זאגט ר' ישראל יצחק צו ר' מיכל'י, "**און אמת'ן ווייס איך נישט מיט וואס איך קען דיר העלפן אין דעם ענין, אבער אויב דער רב האט געשריבן אז ער איז בטוח אז איך וועל ממלא זיין זיין בקשה, איז זיכער אז איך וועל בעז"ה**

מצליח זיין", ער האט דאן באשלאסן צו גיין אויף זוכן עסקנים, וואס האבן א מעגליכע ידיעה אין די ענינים, און ער האט זיך געלאזט גיין אין בית המדרש אריין.

ביים אריינקומען אין בית המדרש, קומט צו אים צו א דארפ'ס איד פונעם געגנט פון די שטאט וויעליטשקא, און ער פרעגט אים צי ער ווייסט פון א גוטן דאקטאר וואס קען העלפן זיין קראנקע פרוי ל"ע, ענטפערט ר' ישראל יצחק, אז עס איז דא אין קראקא א גרויסער דאקטאר מיט'ן נאמען "פוריינסקי", און ער האט אים געגעבן דעם דאקטאר'ס אדרעס, עס האט זיך דערנאך ערווארבן א שמועס צווישן זיי, און בתוך הדברים האט דער דארפסמאן געזאגט, אז ער איז אן אנגעשטעלטער ביי א הויכראנגיקן מיניסטער, און ער פירט אלע זיינע האנדלונגען.

א באגייסטערונג האט אנגעכאפט ר' ישראל יצחק ווען יענער האט דערנאך צו געגעבן, אז דער מיניסטער איז פון די הויפט ווארט זאגער ביים מיליטער, און אלע גענעראלן און אפיצירן זענען אים אונטערטעניג, ר' ישראל יצחק האט שוין יעצט אין דעם אנגעהויבן צו זען פונקען פון די ישועה אין וועלכע ער נויטיגט זיך.

ער האט ווייטער געשמועסט מיט אים פריינטליך, ביז ער האט באקומען מוט אים צו בעטן, אפן אין קלאר, אז ער זאל פויעלען ביים מיניסטער צו הייסן די באאמטע וואס געבן זיך אפ מיט'ן שטעלונג צום מיליטער, אז זיי זאלן באפרייען פון מיליטער דינסט, זיינ'ס א נאנטע פריינט מיט'ן נאמען "**מיכל אייזנבערג**", טראץ דעם וואס ער האט נישט קיין שום פעלער, ר' ישראל יצחק האט צו געגעבן, אז ער וועט דערפאר שיין באצאלן דעם מיניסטער.

זאגט דער מאן, אז דאס ענין איז ביי אים א קלייניקייט, און זיין באלעבאס וועט אים צוליב טוען אפילו אן קיין שום צאלונג, ר' ישראל יצחק האט אבער אנגענומען א כלל גדול פון זיין רבי'ן, אז אויב מען באצאלט גארנישט באקומט מען גארנישט, און מען מוז דורכאויס געבן א מנחה לעשו, דערפאר האט ער אים שטארק געבעטן צו נעמען ביי אים געלט פאר'ן מיניסטער, ביז דער מאן האט געזאגט, אז היינט האט ער געזען אין א געשעפט א שירעם, וואס איז באצירט מיט שיינע און גלאנצעדיגע שטיינדלער, און ס'איז ראטזאם אז ער זאל דאס קויפן א געשאנק פאר די פרוי פון זיין באלעבאס.

ר' מיכל איז געגאנגען אין געשעפט, און געקויפט דעם שירעם פאר בלויז עטליכע גראשן, דער דארפסמאן האט געגעבן דעם שירעם צו די פרוי פון דעם הער, און זי האט זיך דערמיט שטארק געפרייט, אויף צומארגנס איז ר' מיכל געגאנגען אין מיליטער אמט, און האט דארט געווארט מיט אנדערע שטעלערס, אין צווישן קומט אריין דער מיניסטער, ער נעמט ארויס פון זיין קעשענע א צעטל, וואס דער דארפסמאן האט אים געגעבן, און רופט אויס, "**איז מיכל אייזנבערג דא**", "**יא**" ענטפערט ר' מיכל'י הערנדיג ווי מ'רופט אויס זיין נאמען, "**גיי אהיים**", זאגט אים דער מיניסטער, "**דו ביסט נישט פעהיג צו דינען אין מיליטער**".

• • •

אין די שטאט אמסאנא איז געווען א גרויסע רשע וואס האט אסאך געפייניגט די אידן פון שטאט, איינמאל איז דער צדיק רבי שלמה מבאבוב זי"ע געווען אין שטאט אמסאנא, וועו ראש חודש טבת איז אויס געפאלן ערב שבת חנוכה, זענען די אידן חסידים פונעם רבין געקומען מזכיר זיין ביים רבין, לגבי דעם גוי דער רשע וואס פייניגט אידן, און זיי האבן געבעטן דעם רבין, אז ער זאל פויעלען א ישועה פאר די אידן פון שטאט.

האט דער צדיק געזאגט בזה"ל, "**חסידים פונעם זיידן דער הייליגער צאנזער רב זי"ע האבן דערציילט, אז איינמאל זענען אידן געקומען זיך מזכיר זיין ביים זיידן אויף א געוויסע גלח וואס פייניגט אידן, און דער צאנזער רב זי"ע האט זיך אנגעריפן בזה"ל, עס איז שוין צייט אז דער רשע זאל האבן א מפלה**".

לפלא אזוי ווי דער זיידע האט ארויס געזאגט די ווערטער, **האט א בליץ געכאפט דעם גלח און ער האט געהאט א מפלה**, און ווי נאר דער צדיק רבי שלמה מבאבוב זי"ע האט געענדיגט דערציילן די מעשה, איז געווארן פארוואלקנט, **און א בליץ האט געכאפט דעם רשע זיצענדיג ביי זיך אין שטוב, און ער האט אויפן פלאץ געפגר'ט**, און פון דעם איז דאן

ארויס געקומען א גרויסע קידוש השם, כן יאבדו כל אויביך ד'.

• • •

ווערט געברענגט א מעשה וואס האט פאסירט בשנת תרס"א, ווען דער צדיק רבי שלמה מבאבוב זי"ע איז געווען אין שטאט לעמבערג ביים דעמאלסדיגן לעמבערגער רב הגה"ק **רבי יצחק שמעלקיש בעל בית יצחק מלעמבערג** זי"ע, האט מען דאן אריין געברענגט פארן גאון רבי שמעלקיש זי"ע זיין ספר "**שו"ת בית יצחק**" וואס איז דאן געדריקט געווארן, און דער גאון דער בית יצחק האט דאס דערלאנגט פארן באבובער רב זי"ע.

אזוי קוקענדיג אינעם ספר, האט דער רבי שלמה מבאבוב זי"ע געזען אויפן ערשטן בלאט, א תשובה וואס דער גאון דער בית יצחק האט געענטפערט אויף א שאלה בנוגע איינע פון די אויסגעריפענע צדיקים פונעם דור, וואס די רעבעצין האט נישט געוואלט נעמען קיין גט, און דער צדיק האט אנגעפרעגט א שאלה, אויב ער קען באקומען א היתר מאה רבנים, און דער בית יצחק האט דארט געשריבן די גאנצע מעשה מיט אלע איינצעלהייטן פין יענעם צדיק, און ער האט דארט גע'פסק'נט, **אז מען קען נישט געבן קיין היתר מאה רבנים פאר יענעם צדיק**.

ווען דער צדיק רבי שלמה מבאבוב זי"ע האט געזען דעם פסק, איז ער אויפגעציטערט געווארן זיעענדיג די מעשה, ווייל רוב רבנים און גאונים האבן דאן גע'פסק'נט, **אז יענער צדיק מעג יא באקומען א היתר מאה רבנים**, און יענער צדיק האט טאקע מיט דעם היתר נאכאמאל חתונה געהאט, און דער צדיק דער באבובער רב זי"ע האט געהאלטן, אז אויב דער ספר וועט ארויס קומען מיטן איסר אויף די היתר מאה רבנים, וועט יענער צדיק האבן גרויסע צער און עגמת נפש און בושות.

דערפאר האט ער געבעטן דעם גאון דער בית יצחק, אז מען זאל איבער דריקן דעם תשובה אן קיין איינצעלהייטן, כדי קיינער זאל נישט כאפן פון וועם די תשובה רעדט זיך, האט אבער דער גאון דער בית יצחק געזאגט, אז אצינד איז שוין פארפאלן, ווייל מען גייט שוין בינדען דעם גאנצן ספר, און אלעס איז שוין גרייט צו בינדען, און עס איז שוין נישט דא וואס צו טון.

האט דער צדיק רבי שלמה מבאבוב זי"ע געזאגט פארן בית יצחק בזה"ל, "**עס איז דאך דא א עצה, זאל מען איבערדרוקן דעם ערשטן בויגן פון דעם ספר, דארט ווי עס שטייט דעם דערמאנטע תשובה, און מען זאל אויסלאזן אלע איינצעלהייטן פון די מעשה, כדי קיינער זאל זיך נישט כאפן פון וועמען מען רעדט דא, און איך נעם אויף מיר צו באצאלן די הוצאות פון איבערדרוקן דעם בויגן**".

ווען דער הייליגער גאון דער בית יצחק האט געזען ווי די זאך גייט אזוי בנפשו פונעם באבובער רב זי"ע, האט ער טאקע מסכים געווען, און מען האט דאס טאקע ארויס גענומען און איבער געדריקט, וואס כאטש דער באבובער רב זי"ע האט יענעם צדיק בכלל נישט געקענט פרעזענליך, און נישט געהאט קיין שום שייכות מיט יענעם צדיק, איז ער אבער געווען גרייט צו ווערן א בעל חוב מיטן איבערדרוקן יענעם תשובה, נאר כדי אז א איד זאל ח"ו נישט פארשעמט ווערן און האבן צער.

• • •

די צייט ווען דער צדיק רבי שלמה מבאבוב זי"ע

איז נאך געווען רב אין שטאט ווישניצא, זענען געקומען גאר אסאך חסידים אויף יו"ט שבועות צום רבין, און עס איז שוין נישט געווען קיין פלאץ אינעם ביהמ"ד פארן גאנצן עולם, האט מען אויף געשטעלט א גרויסע געצעלט אינדרויסן פונעם ביהמ"ד, ווי מען זאל פלאצירן דעם איבעריגע עולם.

אבער נאכדעם וואס מען האט שוין אויף געשטעלט די וועגט, האט מען נישט געהאט די גלט צו פארענדיגן דעם דאך פונעם געצעלט, פארשטייט זיך אז דער צדיק רבי שלמה מבאבוב זי"ע האט געהאט גרויסע צער און עגמת נפש פון דעם, אבער דער עולם האט נישט געוויסט וואס צו טון.

איז דארט געווען א קלוגער איד, וואס האט געוואלט דערפרייען דעם רבין, איז ער אריבער געפארן צום שטאט קראקא, און ער האט דארט פון זיין אייגן גלט געקויפט לייוונט, און ער האט פארדעקט דעם דאך פונעם געצעלט, פארשטייט

זיך אז דער צדיק האט שטארק הנאה געהאט פון דעם, זעענדיג דאס געטריישאפט פון דעם יונגערמאן, און דער צדיק האט אים געגעבן א ברכה "**אריכות ימים**", דער יונגערמאן האט גאר שטארק מאריך ימים געווען **און געלעבט ביז איבער די הונדערט יאר**.

• • •

דער הייליגער צדיק רבי שלמה הראשון מבאבוב זי"ע, איז געווען באויסט מיט זיין געוואלדיגע אהבת ישראל, ער האט באמת ליב געהאט יעדן איד מיט א געוואלדיגע אהבה, און געווען גרייט אפילו אויף מסירת נפש פאר א אנדערן איד, האט אמאל פאסירט, ווען דער צדיק האט נאך געוואוינט אין שטאט ווישניצא, איז א איד א גרויסער סוחר אריינגעפאלן אין א שווערע פלאנטער מיט די רעגירונג, מען האט אים באשולדיגט אין א ערנסטע פארברעך קעגן די געזעץ, און עס האט דעם איד געדראעט א שווערע שטראף פון זיצן יארן אין תפיסה.

דער איד איז אריין צום צדיק רבי שלמה מבאבוב זי"ע, און ער האט מיט ביטערע טרערן דערציילט פארן רבין די צרה, אז אויב ווערט ער געפינען שולדיג אין די עבירה, וועט ער גיין זיצן אין תפיסה יארן, און זיין משפחה וועט ח"ו חרוב ווערן, און ער האט געבעטן דעם רבין אז ער זאל אים העלפן, דער הייליגער צדיק רבי שלמה האט נישט געטראכט קיין צוויי, נאר מיט גרויס אהבת ישראל האט זיך דער צדיק אנגעטון זיינע שבת'דיגע בגדים, און איז גלייך אריבער צום הויפט-ריכטער פונעם געגנט, וואס איז געווען א שטרענגער גוי.

ווען דער צדיק איז אנגעקומען צום ריכטער, האט דער ריכטער גאר שיין מכבד געווען דעם צדיק, ווייל ער האט דעם צדיק צוליב זיין ערליכקייט גאר שטארק רעספעקטירט, דער צדיק רבי שלמה האט זיך אנגעהויבן בעטן ברחמים צום ריכטער, אז ער זאל העלפן דעם איד און אים באפרייען פונעם גערעכט, אבער דער ריכטער האט זיך גאר שטארק גע'עקש'נט און געזאגט "**רבי, די געזעץ איז געזעץ, און די באווייזן זענען שטארק קעגן דעם איד, און איך קען גארנישט טאן**".

ווען דער צדיק האט געזעהן, אז די דיבורים מאכן נישט קיין רושם אויפן ריכטער, האט דער צדיק געזאגט פארן ריכטער מיט א הויער קול און מיט א אמת, "**אויב איר קענט נישט באפרייען דעם איד, דאן נעמט מיך אויך אין תפיסה, ווייל אויב איין מיטגליד פון מיין קהילה ליידט, קען איך נישט בלייבן פריי ביי מיר אין שטוב**", די ווערטער פונעם צדיק האט גאר שטארק באירט דעם ריכטער, זענענדיג די מסירת נפש פונעם צדיק, אז ער איז באמת גרייט צו גיין זיצן פאר א אנדערן איד, האט ער אויפן פלאץ גלייך צעריסן דעם קלאגע קעגן דעם איד, און ער האט אויפן פלאץ באפרייט דעם איד פון אלע קלאגעס, אלעס פארן כבוד פונעם צדיק רבי שלמה מבאבוב זי"ע.

• • •

דער צדיק רבי שלמה מבאבוב זי"ע איז געווען מפורסם אלס א איש האמת, און דער צדיק האט דערציילט, אז זייענדיג א יתום פונעם טאטן יונגערהייט, איז ער אויפגעוואקסן אין שטוב פונעם זיידן דער הייליגער דברי חיים מצאנז זי"ע, וואס איז געווען באויסט מיט זיין מדת האמת עד למאוד, דער הייליגער צאנזער רב זי"ע האט נישט געקענט פארטראגן אפילו נאר א שמץ פון שקר.

איינמאל אלס קינד האט זיך דער אייניקל שלמה דער שפעטערדיגע באבובער רב, געשפילט מיט קינדער, און ער האט ארויסגעזאגט פאר א חבר א ווארט, וואס איז נישט געווען הונדערט פראצענט אמת'דיג, צו ס'איז געווען א גוזמא, אדער נישט אינגאנצן פונקטליך אזוי ווי סתם קינדער רעדן אמאל.

ווען דער זיידע דער הייליגער צאנזער רב האט דאס געהערט, האט ער גארנישט געטון ספעציעל, נאר האט א בליק געגעבן אויפן אייניקל מיט זיינע הייליגע אויגן, האט דערציילט דער אייניקל רבי שלמה מבאבוב, "**דער דאזיגער בליק פונעם זיידן, האט אריינגעברענגט אין מיר אזא שרעק פון שקר, אז מיין גאנץ לעבן האב איך מורא געהאט ארויסצוזאגן א ווארט פון מויל, וואס איז נישט געווען מיטן ריינסטן אמת**".

• • •

איינמאל אינמיטן א קאלטן ווינטער נאכט, איז דער צדיק רבי שלמה הראשון מבאבוב זי"ע געווען אויפן וועג מיט א קבוצה חסידים, ער האט געהייסן פארן בעל עגלה ער זאל זיך אפשטעלן אין א געוויסע אכסניה, וואס איז געפירט געווארן דורך א

גאר פשוטע איד, די אכסניה איז געווען פיל מיט פראסטע פויערן וואס האבן פארברענגט און געטרינקען און געהאליעט.

דער בעל אכסניא זעענדיג דעם צדיק רבי שלמה אריינקומען, האט ער גלייך געגומען דעם צדיק מיט די חסידים, און האט זיי אריינגעטראגן מיט גרויס כבוד אין א זייטיגע פריוואטע שטוב, און ער האט מכבד געווען דעם צדיק מיט א גלעזל טיי און מזונות.

נאכן זיך אביסל דערווארעמען אין שטוב, האט דער צדיק רבי שלמה מבאבוב זי"ע געזאגט פאר די חסידים, "**די וועלט מיינט אז א צדיק זיצט אין זיין חדר מיוחד, און ברענגט אראפ השפעות פאר אידישע קינדער, אבער וויסן זאלט איר, אז דער פשוט'ער איד וואס האלט אויס א קרעטשמע צווישן גוים, און האלט זיך ערליך, און זיין גרעסטע שמחה איז, ווען א איד קומט אריין, און ער קען אים דערלאנגען עפעס צו עסן אדער טרינקען מיט א ווארעם הארץ, אזא איד טוט אויף אין די הימלען פיל מער מיט זיין אמונת חכמים און מיט זיין חסד**".

• • •

ביי די חסידים איז באקאנט, אז דער צדיק רבי שלמה מבאבוב זי"ע האט געפירט זיין גאנצע חסידות מיט א געוואלדיגע שטארקייט, ספעציעל איז דער צדיק געווען מפורסם, מיט זיין גרויסן **כוח הנגינה**, און דער צדיק האט טויזענטער אידן מקרב געווען צום גרויסן באשעפער מיט דעם כוח הנגינה, דער צדיק פלעגט קענע זיצן שעות לאנג ביים טיש מיט די חסידים און בחורים תלמידים, **און מחבר געווען גאר הייליגע ניגונים**, און ער האט דאס געזינגען מיט א טיפע נאסטאלגישן און דביקות.

דער צדיק האט אמאל מסביר געווען פאר זיינע חסידים און תלמידים, "**אז א ניגון האט נישט אין זיך קיין שום פניות, ווייל א ווארט קען מען זאגן מיט א גאוה אדער פאר כבוד, אבער א ריינער ניגון וואס קומט ארויס פון די טיפענישׂ פונעם הארץ און נשמה, גייט דאס גלייך ארויף צום כיסא הכבוד אן קיין שום מחיצות**", און דער צדיק פלעגט זיך כסדר אויסדריקן איבער די עבודת הנגינה בזה"ל, "**עס זענען דא צדיקים וואס עפענען די שערי שמים מיט תורה, און דא אזאנע וואס טיען דאס מיט תפילה, אבער איך וויל עפענען די הערצער פון אידישע קינדער דורך הייליגע ניגונים**".

• • •

איינמאל איז א חסיד אריינגעקומען צום הייליגען עטרת שלמה מבאבוב זי"ע, און מיט א צובראכן הארץ דערציילט פארן צדיק, אז ליידער איז זיין ווייב שטערבליך קראנק, און ליגט אין שפיטאל אין א גרויסע שטאט, און דאקטורים האבן שוין רח"ל אויפגעגעבן און פעסטגעשטעלט, אז עס איז ליידער שוין נישט דא קיין שום האפענונג פאר זיין ווייב, און דער איד האט געבעטן פונעם צדיק, אז ער זאל פועלן א ישועה פאר זיין ווייב.

דער צדיק רבי שלמה האט דעם איד אויסגעהערט מיט געדולד, אבער אנשטאט ווערן דערשלאגן פונעם מצב, האט דער צדיק זיך געגעבן א שטעל אויף, און געגעבן א קלאפ אויפן טיש און געזאגט הויער אויפן קול, "**דער דאקטאר האט נאר רשות צו היילן, אבער ער האט נישט קיין רשות צו זאגן יאוש, לויף צוריק אין שפיטאל, און זאג פארן דאקטאר אין מיין נאמען, אז ער זאל טוישן די מעדעצין און איר געבן יענע ספעציפעשע מעדעצין**".

דער איד האט נישט געטראכט קיין מינוט, נאר איז מיט זיין געוואלדיגע אמונת צדיקים גלייך אריבער גען שפיטאל, און ער האט פארן דאקטאר וואס איז געווען א גוי איבער געזאגט די ווערטער פונעם רבין, דער דאקטאר האט זיך צעלאכט און געזאגט מיט חוזק, "**וואס פארשטייט אייער רב אין מעדעצין, איך האב געלערנט יארן לאנג אין אוניווערסיטעט חכמת הרפואה**", אבער דער איד האט נישט נאכגעגעבן און זיך געוועקש'נט, אז ער גייט נישט אוועק ביז דער דאקטאר וועט טון וואס די רבי האט געהייסן.

ווען דער דאקטאר האט געזעהן, אז דער איד גיט נישט אויף, האט ער געביטן די מעדעצין לויטן באפעל פונעם רבין, און צו זיין איבערראשונג האט ער געזעהן א שינו לטובה אינעם מצב, און נישט לאנג נאכדעם איז די פרוי אינגאנצן אוסגעהיילט געווארן, דער פראפעסער וואס איז געווען א גוי איז ממש ארויס פון די גלייזן, נישט גלייבענדיג וואס זיינע אויגן האבן דא צו געזעהן, ער איז שפעטער אליין אריבער צום צדיק רבי שלמה מבאבוב, און ער האט געזאגט פארן צדיק, "**איז זעה**

יעצט, אז ס'איז דא א חכמה העכער פון אונזערע ביכער", און דאס האט געמאכט א גרויסע **קידוש השם**.

• • •

א יונגערמאן א גרויסע חסיד פונעם הייליגען באבוב'ער רב זי"ע, איז איינמאל אריינגעקומען צום צדיק בעטן א ברכה פאר הצלחה, ער גרייט זיך אריין צו גיין אין א גרויסע געשעפט צוזאמען מיט א שותף, און דער יונגערמאן האט שטארק אויסגעריעמט דעם שותף, אז ער איז א ערליכער איד און א גרויסע בעל צדקה אז מען קען אים געטרויען בלינדערהייט.

דער צדיק דער הייליגער באבוב'ער רב האט א קוק געטאן אויפן יונגערמאן, און האט דאן פארמאכט זיינע הייליגע אויגן פאר א מינוט, און דערנאך זאגט ער פאר דעם יונגערמאן, "**איך רעקאמענדיר דיר נישט אריינצוגיין אין דעם שותפות, ווייל דאס געלט וועט גיין לטמיון**", דער יונגערמאן האט זיך שטארק געוואונדערט אויף דעם רבינ'ס ריידט, ווייל ער האט גוט געקענט דעם שותף און ער האט זייער געוואלט דעם געשעפט.

האט דער יונגערמאן מחליט געווען צו טון א שטיקל, ער האט גענומען דעם שותף, און זיי זענען ביידע אריין אינאיינעם צום הייליגער באבוב'ער רב, און דער יונגערמאן האט געטראכט ביי זיך, אז ווען די רבי וועט כאפן א בליק אויפן שותף און זען ער איז א ערליכער, וועט ער זיכער בייטן זיין מיינונג איבער די געשעפט, ער איז אריין צום רבין, און געטראכט אז ער וועט גארנישט רעדן איבער די געשעפט, נאר ביידע וועלן נאר זאגן שלום עליכם פארן צדיק.

ווי נאר די צוויי זענען אריינגעקומען צום צדיק אין שטוב, האט דער באבוב'ער רב אויפגעהויבן זיינע הייליגע אויגן און א קוק געטאן אויפן שותף, און האט זיך גלייך אויסגעדרייט צום יונגערמאן און געזאגט מיט א שטרענג קול, "**איך האב דיר שוין געזאגט מיין מיינונג ווען די בוסט דא געווען אליין, פארוואס ברענגסטו אים מיט**".

דער יונגערמאן האט זיך שטארק דערשראקן **זענדיג די אפענע רוח הקדוש פונעם רבין**, ווייל ער האט נאך אפילו נישט געזאגט פארן רבין וועד דער איד איז, און מיט דעם אלעם האט די רבי גלייך דערקענט וועד דער מענטש איז, פארשטייט זיך, אז ער האט גלייך אפגעלאזט דעם געשעפט, נישט לאנג נאכדעם איז יענער שותף נתגלה געווארן אלס א גרויסער שווינדלער וואס האט ליידער באנקראטירט און מיט געשלעפט אסאך מענטשן אין פעקל, דאן האט דער יונגערמאן געזעהן, אז די רבי האט אים מיט זיינע הייליגע אויגן און רוח הקדוש, געראטעוועט פון האבן א גרויסע שאדן.

• • •

ביי די באבוב'ער חסידים פלעגט מען דערציילן, א איינער פון די מקורבים פונעם הייליגער צדיק רבי שלמה מבאבוב זי"ע, האט געהאט א קינד וואס איז זייער קראנק געווארן מיט א שווערע פיבער, די דאקטורים האבן פראבירט וואס זיי האבן געקענט טון פארן קינד, אבער אלע האבן געזאגט, אז ליידער איז שוין נישט דא וואס צו טון, און דאס קינד איז געווען אין א גרויסע מצב סכנה.

עס איז דאן געווען שבת קודש, איז דער חסיד גלייך אריבער געלאפן צום טיש פונעם רבין, או ער האט מזכיר געווען זיין קינד וואס איז אין א מצב סכנה, ד**ער צדיק רבי שלמה האט גענומען אן עפל, ער האט געגעסן דערפון א כזית, און דאן האט ער דאס געגעבן פארן חסיד אלס שיריים** און געזאגט, "**געב דאס פארן קינד צו עסן, און דער באשעפער וועט שיקן א רפואה שלימה בקרוב**".

דער טאטע איז גלייך אהיים געלאפן צום קינד, אבער וועו ער איז אנגעקומען, איז די מצב שוין געווען גאר ערנסט ביים קינד, ער איז שוין געווען כמעט באוואוסטלאז, און האט שוין נישט געקענט גארנישט עסן, האט דער איד ארויסגעקוועטשט אביסל זאפט פונעם עפל, און האט אריינגעטראפט אביסל זאפט אינעם קינד'ס מויל, **ווי נאר די שיריים פונעם צדיק האט אנגעריט דאס מויל פונעם קינד, האט דאס קינד אויפגעמאכט די אויגן, זיך אויפגעזעצט אויפן בעט, און געבעטן צו טרינקען וואסער**, דאס קינד איז נאכדעם געזונט געווארן, און די דאקטורים האבן אלע מודה געווען, אז דאס איז געווען **חוץ לדרך הטבע**, און נאר דער צדיק האט דאס געקענט באווייזן מיט זיין גרויסן כוח.

יארצייט ב' תמוז

הרה"ק רבי אברהם ב"ר מרדכי זי"ע
(טוואַרסקי)
בעל מגן אברהם, המגיד מטריסק

ער איז געבוירן אין שטאט וואהלין, **בשנת תקס"ו**.

צו זיין טאטן הרה"ק **רבי מרדכי המגיד מטשארנאביל** זי"ע,
בן הרה"ק **רבי מנחם נחום בעל מאור עינים מטשערנאביל** זי"ע, (תלמיד מובהק **מבעש"ט הקדוש** זי"ע, און א תלמיד פון הרה"ק **המגיד ממעזריטש** זי"ע),
בן הגה"ק **רבי צבי** זי"ע,
בן הגה"ק **רבי נחום גאון** זי"ע,

און צו זיין מאמע **הרבנית הצדקת מרת פייגא** ע"ה,
בת הרה"ק **רבי דוד לייקס** זי"ע, (**מגדולי תלמידי הבעש"ט הקדוש** זי"ע).

ער איז געווען א איש קדוש וטהור מאוד, און א גאון הגאונים, ער איז געווען א בקי נפלא בתורת הנגלה והנסתר, און דער צדיק דער מגיד מטריסק איז געווען מפורסם האבנדיג א זכרון נפלא, ער האט זיך זיין גאנץ לעבן גאר אסאך מסגף געווען מיט געוואלדיגע סיגופים, ער האט די גאנצע וואך כמעט נישט געגעסן, און אפילו שבת קודש האט ער געגעסן ממש נאר לכבוד שבת.

דער צדיק האט געהאט א מנהג, אז פונעם פיש שבת קודש האט ער געגעסן נאר די אויגן, טויזנטער תלמידים זענען געקומען לערנען פון דעם גדול חכמת התורה און יראת שמים, ער איז געווען מפורסם אלס א בעל מופת עצום און א גרויסע פועל ישועות בקרב הארץ.

מען דערציילט, אז ביי די 3 יאר איז דער הייליגער טריסקער מגיד געווען מיט זיין טאטן ביי א חתונה, און דארט איז געווען דער הייליגער בעל התניא זי"ע, און דער בעל התניא האט דארט געזאגט א גאר טיפע דרשה אויף חסידות, און יארן שפעטער האט דער טריסקער מגיד געקענט נאך זאגן, **וואלט ביי וואלט פון יענעם דרשה**, דאס איז געווען זיין געוואלדיגע זכרון שוין פון אלס גאר יונג קינד.

דער טאטע דער הייליגער מגיד מטשערנאביל זי"ע האט כסדר מפליא געווען דאס גדלות בתורה און די געוואלדיגע קדושה פונעם זון, און האט אים אסאך מאל מיט געגומען אויף נסיעות, ווי דער טאטע האט אסאך אויף געטון אין תיקון נשמות.

ער האט חתונה געהאט מיט **הרבנית הצדקת מרת ריקל** ע"ה,
בת הרה"ק **רבי יעקב ארי' לייב שפירא מקאוולא** זי"ע,
בן הרה"ק **רבי מרדכי מנעשכיז** זי"ע,
וואס איז געווען דער זעקסטע דור פון הגה"ק **בעל מגלה עמוקות** זי"ע,
און די זיבעטע דור פון הגה"ק **בעל חנוכת התורה מקראקא** זי"ע.

ווי ערוועגט האט דער צדיק כמעט נישט געגעסן, איין וואך שבת איז דער צדיק געווען בצלו פון הרה"ק רבי ארון מקראקא הנקרא דער הויכער ר' ארון זי"ע, און ווען ר' ארון האט געזען אז דער צדיק מטריסק עסט גארנישט, האט ער געפרעגט דעם צדיק פארוואס ער עסט גארנישט.

האט דער מגיד מטריסק געזאגט אז ער איז א אונס, ווייל ער קען נישט אריינלייגען קיין מאכל אין זיין מויל, האט דער צדיק ר' ארון אים געפרעגט, פארוואס נישט, האט ער געזאגט, ווייל ער קען נישט שלאפן, און דערפאר קען ער נישט עסן אויך נישט, און דער צדיק מטריסק האט געזאגט, איך וועל אייך דערציילן די מעשה.

דער טאטע דער הייליגער מגיד מטשערנאביל זי"ע, פלעגט אונז קינדער אסאך מיט נעמען אויף זיינע הייליגע נסיעות, **ווען ער האט אפ געראכטען תיקון נשמות און ענייניים נסתרים וגבוהים, און ער האט דאן מפרנס געווען אסאך פון די ל"ו צדיקים נסתרים בדורו**, איינמאל האט ער אונז מיט גענומען אויף א נסיעה, און מען איז אנגעקומען צו א קרעטשמע, און דארט איז געווען אסאך מענטשן וואס זענען געקומען טרינקען ביים קרעטשמע, דער טאטע האט געבעטן פונעם בעל הבית, אז מען זאל מאכן א מחיצה ווי ער זאל זיך קענען דארט

אויפהאלטן ווילאנג ער איז דארט, אז ער זאל קענען עוסק זיין אין זיין עבודה אומגעשטערט.

נאך א שטיק צייט איז אנגעקומען צו דעם קרעטשמע א וואגן, ווי עס איז געזעצן א אלטער איד וואס איז געווען גאר קראנק און פיל מיט וואונדען, און דער אלטער איד האט געפרעגט, אויב דער מגיד פון טשערנאביל איז דא, דער טאטע איז ארויס און מקבל פנים געווען דעם איד מיט א געוואלדיגע שמחה, און מען האט דעם איד איריין געברענגט אין שטוב, און דער טאטע איז געזעצן מיט דעם איד, און פארברענגט אונטערן פירהאנג.

ווען דער איד האט זיך געגרייט אוועק צו גיין, האט דער טאטע אונז געבעטן, אז מיר זאלן העלפן פאר דעם איד ארויס צו גיין, וויבאלד ער איז אזוי שוואך אין קראנק, ווען אונז האבן דעם איד געהאלפן ארויסגיין, האט דער איד גאר שטארק געקרעכצט, און עס האט אונז אלע געכאפט א שרעקליכע פחד, און ממש מיט ניסים האט מען באוויזן ארויס צו טראגן דעם איד און אריינלייגען אונעם וואגן, און ער איז אוועק געפארן.

ווען מיר זענען צוריק אריין צום טאטן, און דערציילט, אז עס האט אונז אלע אנגעכאפט א גרויסע פחד בשעת מען האט זיך מטפל געווען מיט דעם איד, צוזעענדיג די גרויסע יסורים פון דעם זקן, האט דער טאטע געפרעגט, **ווייסט עטץ ווער דער זקן איז געווען, דאס איז משיח צדקנו, וואס אויף משיח שטייט, וְהוּא מְחֹלָל מִפְּשָׁעֵנוּ מְדֻכָּא מֵעֲוֹנֹתֵינוּ, און ביז עס איז נאכנישט געקומען די גאולה שלימה, ליידט משיח צדקינו יסורים נוראים וועגן די עוונות פון כלל ישראל און וועגן די צער השכינה**, האט דער טריסקער מגיד צוגעענדיגט פאר רבי ארון זי"ע, פון די מעשה, **ווען איך האב געזען די צער און ווייטאג פון משיח צדקנו, קען איך מער נישט שלאפן אדער עסן**.

כ' אייר בשנת תקצ"ז ווען זיין הייליגע טאטע דער מגיד מטשערנאביל זי"ע איז נסתלק געווארן, האט זיך דער צדיק מטריסק אריבער געצויגען קיין טריסק, און דארט האט דער צדיק עוסק געווען בתורה מיט א געוואלדיגע התמדה, און דארט האט ער מרביץ תורה געווען פאר טויזנטער תלמידים.

דארט איז דער צדיק נתפרסם געווארן מיט זיין גדלות בתורה און זיין געוואלדיגע קדושה וטהרה מיט וואס דער צדיק האט זיך דאן געפירט, און אפילו זייענדיג נאר 30 יאר אלט, האבן אידן יראה השם און גדולי עולם זיך מדבק געווען אין דעם צדיק וקדוש, און הונדערטער אידן זענען שוין געקומען דאן זיך מסתופף זיין בצלו און מיט האלטן זיין עבודת הקודש וואס איז געווען מיט א דביקות און התלהבות דקדושה.

צווישן זיינע חסידים זענען געווען אסאך פון די צדיקי הדור ובתוכם.

הרה"ק **רבי יעקב צבי מפאריסוב** זי"ע,
הרה"ק **רבי יחיאל מאלכסנדר** זי"ע,
הרה"ק **רבי אלימלך מגראדזיסק** זי"ע,
הרה"ק **רבי אברהם ישכר בעל חסד לאברהם מראדומסק** זי"ע,
הרה"ק **רבי ארי' לייבוש מאוזרוב** זי"ע,
הרה"ק **רבי יחיאל מאיר מגאסטינין** זי"ע.

הרה"ק רבי ברוכ'ל גארליצער זי"ע דער זוהן פונעם צאנזער רב זי"ע, איז געפארן צו דעם צדיק, און ער האט געזאגט בזה"ל, "**פון מיין טאטן האב איך מיך געלערנט, אז מען קען לעבן אן שלאפן, און פונעם טריסקער מגיד האב איך מיך געלערנט, אז מען קען לעבן אן עסן**".

דער טריסקער מגיד איז אמאל געפארן אויף א שבת קיין טארנא, און דארט איז געווען א צאנזער קלויז ווי בערך דריי הונדערט חסידים פונעם צאנזער רב האבן געדאווענט, איז מען געקומען פרעגן פונעם צאנזער רב, ווי אזוי מען זאל זיך באציען צום טריסקער מגיד.

האט דער צאנזער רב געשיקט זאגן, **אז מען זאל דעם טריסקער מגיד איבערגעבן דעם צאנזער קלויז, און מען זאל אים מכבד זיין ווי א מלך ישראל**, און דער צאנזער רב האט געשיקט זיינע קינדער און גבאים, אז זיי זאלן זיין דארט אין טארנא פאר שבת, און זיכער מאכן אז מען איז מכבד דעם טריסקער מגיד מיטן כבוד הראי' לו.

דער צדיק מטריסק האט דארט אין שטאט טריסק משמש געווען אלס מגיד מישרים, און זיין

נאמען איז געווען מפורסם און אלע שטעט ארום מיט זיינע געוואלדיגע דרשות, ער האט דארט אין טריסק געדינט אלס מגיד משירים פאר איבער 50 יאר, אויך האט ער געהאט א גרויסע עבודה מיטן דערציילן מעשיות פון צדיקים.

זיין ברידער הרה"ק רבי דוד'ל מטאלנא זי"ע האט מעיד געווען אויפן ברידער, "**אז מען קען צו אים נישט רעדן בעניני עולם הזה, ווייל דער צדיק איז נישט אויף די וועלט בכלל**".

די עבודת התפלה פון דעם צדיק איז געווען מיט א מוראדיגע התלהבות און דביקות בשם, הונדערטער אידן זענען געקומען זיך מסתופף זיין בצלו און מיט האלטן זיין עבודת הקודש, און הונדערטער אידן האט דער צדיק געברענגט צו תשובה און תיקן המעשים און יראת שמים, ורבים השיב מעון.

אמאל איז הרה"ק רבי יעקב משה זי"ע דער זוהן פון הרה"ק רבי אליעזר מקאמארנא זי"ע, געווען אויף שבת ביים הייליגען טריסקער מגיד זי"ע, און נאך די תורה זאגן ביים טיש, האט ער געזען, ווי דער הייליגער טריסקער מגיד בייגט זיך צי צו זיין זוהן הרה"ק רבי מרדכי מקוזמיר זי"ע, און פרעגט אים עפעס שטילערהייט, און דער זוהן זאגט "**יא**", און דאן האט דער מגיד געזאגט, "**נו קען מען שוין בענטשן**".

רבי יעקב משה האט זייער געוואלט וויסן וואס דער מגיד האט געפרעגט פונעם זוהן, אבער דער זוהן רבי מרדכי האט אים אפ געשטיפט און נישט געוואלט דערציילן וואס דער טאטע האט אים געזאגט, אבער נאכדעם וואס ער האט אים זייער מפציר געווען, האט דער זוהן רבי מרדכי אים געזאגט, "**וואס האב איך דיר צו זאגן, אז איר וועט מיר סיי ווי סיי נישט גלייבן**".

אבער דער גאסט רבי יעקב משה האט אים געזאגט, איך וועל אייך אוודאי גלייבן, האט דער זוהן געזאגט, "**דער טאטע האט מיך געפרעגט צי ער האט שוין געזאגט תורה**", און דאס איז שוין געווען נאכן אפזאגן א תורה פאר א שיין שטיק צייט, ווייל דער צדיק איז נישט געווען אויף די וועלט בשעת'ן זאגן זיינע הייליגע דברי תורה.

איינמאל בעפאר דעם יו"ט סוכות, האט דער צדיק געהייסן פאר די קינדער, אז זיי זאלן דורך לערנען דעם גאנצן מסכת סוכה לכבוד דעם הייליגען יו"ט סוכות, און מיט דעם זיך גרייטן אויפן גרויסן יו"ט, ווען זיי האבן געענדיגט דעם מסכת, זענען זיי געקומען זאגן פארן טאטן, אז זיי האבן געענדיגט די מסכת, האט דער טאטע געפרעגט, וויפיל סוכות כשרות, און וויפיל סוכות פסולות, שטייען אין די מסכת, די קינדער האבן דאס נישט געווסט, האט דער טאטע געזאגט, גייט ציילט איבער וועט עטץ זעהן, **אז עס איז דא ס"ו סוכות כשרות, און כ"ה סוכות פסולות, וואס דאס באטרעפט כמנין סו-כה**.

זיינע הייליגע דברי תורה איז געדריקט געווארן אונעם "**ספר מגן אברהם על התורה**", און ווי דער צדיק שרייבט די ווערטער אין די הקדמה, "**ובכח הזה הנני מברך את אשר יקח את הספר הזה, כי יתמשכו עליו חסדים רבים, ואלקי אברהם יהיה בעזריכם, למלאות כל משאלותיכם, בנים ובני בנים שתולים סביב לשלחניכם, למעלה ירים קרניכם**".

ער האט איבער געלאזט זיינע הייליגע קינדער.

הרה"ק **רבי מנחם נחום טווערסקי אדמו"ר מטריסק, בריסק** זי"ע,
הרה"ק **רבי מרדכי טווערסקי הנקרא ר' מאטעלע מקאזמיר** זי"ע,
הרה"ק **רבי יעקב אריה לייב טווערסקי מטריסק** זי"ע, ממלא מקום אביו,
בתו **הצדקת מרת שיינא רייזא** ע"ה, אשת הרה"ק **רבי אפרים מרגליות ממאציב** זי"ע, **בזיווג ראשון**,
בתו **הצדקת מרת פייגא מינטשע** ע"ה, אשת הרה"ק **רבי שמואל העשיל אדמו"ר מקרילוביץ** זי"ע, נכד הרה"ק **מאפטא** זי"ע,
בתו **הצדקת מרת מלכה** ע"ה, אשת הרה"ק **רבי אפרים מרגליות ממאציב** זי"ע, **בזיווג שני**,
בתו **הצדקת מרת גיטל לאה** ע"ה, אשת הרה"ק **רבי מרדכי טווערסקי מקוריסטשוב** זי"ע,
בתו **הצדקת מרת צפורה** ע"ה, אשת הרה"ק **רבי ישראל טווערסקי אדמו"ר מסקווירא** זי"ע,
בתו **הצדקת מרת פייגא** ע"ה, אשת הרה"ק **רבי דוד טווערסקי אדמו"ר ממקארוב** זי"ע.

נסתלק לגנזי מרומים **ב' תמוז בשנת תרמ"ט**, ומנוחתו כבוד איז אין ביה"ח אין **טריסק**, דער מקום

פון זיין ציון איז געווען א מקום תפלה פאר כלל ישראל, און אסאך אידן זענען ביי דעם ציון געהאלפן געווארן, און עד היום דערציילן אסאך אידן פון גרויסע ישועות וואס מען זהט ביי דעם ציון הקדוש.

זכותו הגדול יגן עלינו
ועל כל ישראל אמן.

מעשיות

איינמאל איז דער הייליגער טריסקער מגיד אריין געקומען אין בית המדרש מיט צוויי פרעמדע אידן, און ער האט געהייסן אז מען זאל צוזאמען רופען די גאנצע שטאט אין בית המדרש, צו הערען די מעשה וואס די צוויי מענטשן וועלן דערציילן, מען האט טאקע צוזאמען גערופען די גאנצע שטאט, און די אידן האבן אנגעהויבן צו דערציילן ווי פאלגענד.

אונז צוויי זענען שותפים אין א גרויסע געשעפט, מיר האבן געברויכט אוועק פארן צום יריד איינקויפן אסאך סחורה פאר אונזער געשעפט, האבן מיר זיך איינגעפאקט און מיר האבן איינגעשפאנט די פערד און וואגען, און מיר האבן אנגעגרייט די גרויסע סומע פון פינף הונדערט גאלדענע רענדליך, און מיר האבן זיך ארויס געלאזט אויף די לאנגע וועג.

אויף די וועג האבן מיר געזעהן א איד שלעפט זיך מיט זיין פעקעלע און ער גייט צופיס, און ער האט אויס געזעהן זייער אויסגעמאטערט, מיר האבן זיך אפ געשטעלט, און מיר האבן אים געפרעגט ווי ער גייט, ער האט אונז געזאגט ווי ער גייט, האבן מיר אים געזאגט, אז ער זאל מיט אונז קומען ווייל מיר גייען אין די זעלבע ריכטונג, און ער איז ארויף געקומען און מיר האבן אנגעהויבן צו שמיסען מיט אים, און מיר האבן געזעהן, אז ער איז זייער א געשמאקע איד וואס קען אסאך לערנען און ער איז א ירא שמים, מיר האבן זיך זייער געפרייט מיט אים, און אזוי זענען מיר ווייטער געפארן ביז עס איז געווארן נאכט.

מיר האבן זיך אפ געשטעלט ביי א גאסט הויז צו נעכטיגן, און מיר האבן געזאגט פאר דעם איד, אז ער זאל אויך קומען נעכטיגען דא, און אזוי וועט ער קענען פארן ווייטער מיט אונז מארגען צופרי, דער איד האט געזאגט אז ער קען נישט נעכטיגן דא, ווייל ער האט נישט קיין געלט צו באצאלען פארן גאסט הויז, האבן מיר אים געזאגט, אז מיר וועלן אים אויסצאלען פאר'ן גאסט הויז, און אזוי איז ער געקומען דארט נעכטיגן, מיר האבן געזומען איין צימער און ער האט געזומען אן אנדערע צימער, און מיר האבן אריין געברענגט אונזערע פעק אין אונזער צימער, און מיר האבן זיך געלייגט שלאפן.

מיר זענען אויפגעשטאנען אינדערפרי, און מיר האבן זיך אנגעגרייט צו פארן ווייטער, מיר האבן געזיכט דעם איד און מיר האבן געטראפען זיין צימער ליידיג, מיר האבן געזיכט אונזער פעקל מיט די פינף הונדערט גאלדענע רענדליך, און מיר האבן עס נישט געפינען, עס איז ג'ענב'עט געווארען, מיר האבען נישט געוואלט בשום אופן גלייבען, אז דער איד האט עס ג'ענב'עט, ווייל ער האט אויס געזעהן צו זיין זייער א פיינע מענטש.

האבן מיר געפרעגט דעם בעל הבית פון די גאסט הויז, וועו דער איד איז געגאנגען, האט ער דערציילט אז ער איז אויף געשטאנען אינמיטען די נאכט און ער איז אוועק געגאנגען, ער האט אונז געוויזען אין וועלכע ריכטונג ער איז געגאנגען, ער האט אויך געזאגט פאר אונז, אז פאר ער איז געגאנגען האט ער געבעטען אביסעל פאדעם מיט א נאדעל און איך האב אים געגעבן.

מיר האבן תיכף אנגעהויבן אים נאך צו יאגען און מיר האבן אים דערגרייכט אין מיט'ן וועג, מיר האבן אים געפרעגט צו ער האט געגומען די געלט, האט ער געזאגט אז ער האט נישט קיין געלט, מיר האבן אים אויסגעטאפט און מיר האבען געטראפן אריינגענייט אין זיין קלייד פינף הונדערט גאלדענע רענדליך.

מיר האבן יעצט געזעהן אויף זיכער אז ער האט ג'ענב'עט די געלט, ווייל ער האט אליין געזאגט אז ער האט נישט קיין געלט, מיר האבן צו געגומען די געלט, און מיר האבען אים אנגעבראכען זיינע ביינער און מיר האבן אים דארט איבער געלאזט א צוקלאפטער, און מיר

זענען געפארן ווייטער צום ירید, און מיר האבן איין געקויפט אסאך סחורה און מיר זענען צוריק אהיים געפארן.

אזוי ווי מיר זענען אנגעקומען אהיים, זענען אונזערע בני בית אנטקעגן געקומען, וועו זיי האבן געזעהן אלע סחורה וואס מיר האבן געקויפט, האבן זיי זיך געווינדערט, ווי אזוי מיר האבן געקענט קויפן אלע סחורה, איר האט דא בטעות איבער געלאזט די בייטעל מיט די געלט מיט די פינף הונדערט גאלדענע רענדליך, אזוי ווי מיר האבן דאס געהערט, איז אונז פינסטער געווארן פאר די אויגן, מיר האבן פארשטאנען, אז מיר האבן צו געגומען פון דעם איד זיינע רענדלעך, מיר זענען תיכף צוריק געפארן צו יענע גאסט הויז, און מיר האבן געפרעגט צו זיי ווייסן עפעס פון דעם איד.

האבן זיי געזאגט, אז נאכדעם ווי מיר האבן אים נאכגעיאגט, איז ער צוריק געקומען א צובליטיגטער און א צובויילטער און ער האט געווויינט און געזאגט, אז צוויי מענטשן האבן אים אוועק גענומען זיין גאנצע געלט וואס ער האט פארדינט זייענדיג א מלמד אין א דארף אפאר יאר, און ער האט מיט דעם געלט געדארפט חתונה מאכן א טאכטער, ער האט זיך דא אויפגעהאלטען אפאר טעג, און ער איז נישט געקומען צו זיך פון זיינע קלעפ און פון זיין צער, ביז ער איז נעבעך נפטר געווארן.

עס איז פאר אונז זייער פינסטער געווארן און מיר זענען יעצט געקומען צום טריסקער מגיד, אז ער זאל אונז געבען א תשובה פאר אונזערע שווערע חטא פון הרג'ענען אן ערליכע איד, און דער הייליגע טריסקער מגיד האט אויס געפירט, **אידן טייערע, פון דא זעט מען ווי וויט מען דארף זיין פארזיכטיג פאר מען איז דן א מענטש, מען דארף זיין הונדערט פראצענט זיכער און האבן געזעהן אליין, פאר מען קען דן זיין א מענטש, אז ער האט געטוהן א שלעכטע זאך.**

• • •

אמאל האט דער הייליגער מגיד מטריסק געבעטן א נדבה פון א עושר וואס איז געווען א קארגע מענטש, האט זיך דער עושר אנגערופן, "**איך האב נאכנישט געטראפן דעם פאסיגן ארימאן, אז ער זאל זיין ראוי מען זאל אים געבן צדקה**", האט דער הייליגער מגיד געזאגט פאר דעם איד, "**אין הימל האט מען אויך נישט געזוכט דעם ריכטיגן מענטש אים צו שענקן עשירות**", וואס ער האט געמיינט צו זאגן, אז אויב דער עושר זיכט דעם ריכטיגן ארימאן, וועט מען אין הימל אויך זוכן א בעסערע עושר ווי אים.

• • •

א איד איז אמאל געפארן צום הייליגען טריסקער מגיד, און ביים בענטשן נאכן סעודה, וועו דער מגיד איז אנגעקומען צו, "**הרחמן הוא ישלח לנו את אליהו הנביא זכור לטוב**", האט דער טריסקער מגיד **געזחלש'ט**, דער איד אן אונגארישער איד, האט זיך זייער דערשראקן, אבער צו זיין וואונדער זעט ער וואו די אלע חסידים זיצן זיך אזוי רואיג, ווי גארנישט וואלט פאסירט.

פרעגט ער איינעם, וואס גייט דא פאר, השם ישמרנו, וואו קען מען אין אזא מצב זיין אזוי שטיל, און גארנישט טון, דאן האבן אים די חסידים געזעבן צו פארשטיין, **אז דאס איז א רוטינע זאך ביים רבין, אז יעדעס מאל וועו ער קומט אן צו די הרחמן, און דערמאנט זיך אז עדיין בן דוד לא בא, ווערט אים אזוי שלעכט אויפן הארץ, אז ער האלט דאס נישט אויס און חלש'ט אוועק.**

• • •

עס איז אמאל געקומען א פרוי צו דעם הייליגען טריסקער מגיד זי"ע ווייזנענדיג, אז זי וואלט שוין זייער לאנג פאר קינדער און זי וויל שוין געהאלפן ווערן, און זי האט זיך געבעטן צו הייליגען טריסקער מגיד, אז ער זאל איר וואונטשען אז זי זאל שוין זוכה זיין צו א קינד, דער מגיד האט איר געפרעגט ווי אלט זי איז, די פרוי וואס איז שוין געווען אביסעל עלטער און האט מורא געהאט צו זאגן דעם אמת, ווייל זי האט געטראכט ביי זיך, אז אפשר אין די יארן וואס זי איז שוין, קען זי נישט האבן קיין קינדער.

דערפאר האט זי נישט געזאגט פאר דער צדיק די אמת ווי אלט זי איז, נאר זי האט געזאגט עפעס אנדערש, אז דער צדיק זאל מיינען אז זי איז אסאך יונגער, און אזוי וועט ער איהר וואונטשן, דער צדיק האט איהר טאקע געוואונטשן אז זי זאל געהאלפן ווערן, אין די פרוי איז ארויס פון דארט

צופרידן, און געגלייבט באמונה שלמה אין די ברכה פון דעם טריסקער צדיק.

שפעטער ווען די פרוי איז ארויס, האט דער צדיק זיך פארטראכט, און ער האט צוריק געפרעגט די פרוי און ער זאגט איהר "**געשעפט איז געשעפט**", (דאס הייסט אז דו וועסט געהאלפן ווערן), אבער פארוואס האסטו געדארפט טוישן פון די אמת, און דער צדיק האט איר מוסר געזאגט, אז מען טאר נישט ליגענט זאגן, **אבער וויבאלד ער האט שוין געוואונטשן די ברכה, וועט עס שוין מקיים ווערן**.

דערנאך האט דער מגיד זיך אנגערופען צו הרה"ק רבי אלימלך מגרודז'יסק זי"ע, וואס איז דארט געווען, און איז געווען פון די נאנטע תלמידים פון דער מגיד בזה"ל, "**דער אייבישטער האט אונז ליב אזוי שטארק, אז אפילו איך וועל זאגן אויף א ליידיגע בוים פון וואלד, אז עס זאל דארט וואקסן פרוכט, וועט עס געשען**", און כך הוה, דער פרוי איז געהאלפן געווארן מיט א קינד.

• • •

הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע האט אמאל געזאגט, הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק זי"ע איז געווען **רבי איבער אלע רבי'ס אין גאליציע**, דער הייליגער מגיד מטשערנאביל זי"ע איז געווען **מגיד איבער גאנץ רוסלאנד**, און הרה"ק רבי אברהם המגיד מטריסק זי"ע, איז געווען **דער מגיד איבער גאנץ פולין**.

• • •

עס האבן דערציילט אידן פון שטאט סאטמאר, אז עס האט דארט געווואוינט א איד א זקן, וואס האט זיך נאך מסתופף געווען בצלו פון הרה"ק רבי אברהם המגיד מטריסק זי"ע, און דער איד האט דערציילט, **אז ביי די שובבים תורה ביים הייליגען מגיד מטריסק זי"ע, האט מען די גאנצע צייט כסדר געברויכט ארויס טראגן אידן וואס זענען פון גרויס פחד און התעוררות צוזאמען געפאלן**.

• • •

צוויי חסידים פונעם הייליגען טריסקער מגיד זי"ע האבן דערציילט, אז איינמאל זענען זיי געפארן זיך מסתופף זיין בצלו פונעם הייליגען מגיד מטריסק זי"ע, ווי באוויסט איז דער הייליגער מגיד געווען א איש חלוש מאוד, וויבאלד דער צדיק האט דאך די גאנצע וואך כמעט נישט געגעסן, נאר יעדע נאכט האט דער צדיק געטרינקען א האלב גלעזל מילך, און דאס האט ער געטאן נאר כדי צו האבן כח צו דינען דעם גרויסן באשעפער.

איז געווען איינגעפירט ביים הייליגען טריסקער מגיד, אז יעדער איד איז דורך דעם צדיק לברך ולהתברך, אבער צוליב דעם חלשות פונעם צדיק, איז יעדער שנעל דורך געלאפן, אבער די צוויי חסידים האבן זייער געוואלט נאכאמאל דורך גיין, און האבן די זכי' נאכאמאל א בליק טאן אויפן צדיק.

אבער לפלא אזוי ווי זיי זענען צוריק געקומען דאס צווייטע מאל נעבן דעם צדיק, האט דער הייליגער טריסקער מגיד זי"ע אויף געהויבן זיינע הייליגע אויגן און געזאגט, **איך האב אייך שוין איינמאל געזען**.

האבן די צוויי פון גרויס פחד געזאגט, **אז מיר האבן געוואלט זיכער מאכן אז די רבי פארגעסט אונז נישט**, האט דער הייליגער מגיד געזאגט, מיר זאגן דאך ביי תפילות ראש השנה, "**כִּי אֵין שִׂכְחָה לִפְנֵי כִסֵּא כְבוֹדֶךָ, וְאֵין נִסְתָּר מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ**".

• • •

א ענליכע מעשה ווערט דערציילט, אז הרה"ק רבי יחיאל הורוויץ מפאקשוויץ זי"ע, בן הרה"ק רבי מאיר ב"ר אליעזר מדזיקוב זי"ע, האט געהאלטן אפאר יאר נאך די חתונה, און ער האט נאכנישט זוכה געווען צו קיין זש"ק, איינמאל איז ער געפארן ימים נוראים קיין טריסק פאר א ברית, און ער איז געבליבן אויף יום הקדוש ביים הייליגען טריסקער מגיד זי"ע, ערב יום הקדוש איז דער רבי יחיאל אריין צום מגיד, און זיך מזכיר געווען פאר א ברכה, אז ער זאל זוכה זיין צו זש"ק.

יום הקדוש ביינאכט נאכן דאווענען און נאך זיין הייליגע עבודת הקודש פון כל נדרי און מעריב, האט דער הייליגער טריסקער מגיד ארום שפאצירט אינעם שוהל, איז דער רבי יחיאל נאכאמאל צו געגאנגען צום מגיד, און זיך נאכאמאל מזכיר געווען, אז ער זאל זוכה זיין צו זש"ק, האט דער הייליגער מגיד געזאגט בזה"ל, "**נא, נא, אֵין שִׂכְחָה לִפְנֵי כִסֵּא כְבוֹדֶךָ,**" און לפלא צום יאר איז ביי דעם רבי יחיאל געבוירן געווארן א בן זכר.

• • •

וועו דער הייליגער טריסקער מגיד איז אמאל געווען אין שטאט דובנא, וואס איז געווען א שטאט פון מתנגדים, האבן די מתנגדים געוואלט אויספראבירן דעם רבין, האבן די אידן גענומען א געזונטן מענטש, און אריינגעזעצט אין א וועגעלע, און צוגעטראגן דעם איד צום פענסטער פונעם צדיק, איינע פון זיי איז אריין צום צדיק, און מזכיר געווען דעם איד וואס זיצט אונעם וועגעלע אינדרויסן ביים פענסטער, און געזאגט פאר דעם צדיק, ער זאל ארויס קוקען פונעם פענסטער, און אנווואונטשן פאר דעם איד א רפואה שלימה.

וועו דער הייליגער מגיד האט ארויסגעקוקט פונעם פענסטער אויף דעם איד, האט ער גלייך מרגיש געווען אז דאס איז נאר א שפיל, האט דער צדיק געזאגט, **ע"ס שטייט דאך אין די משנה מסכת פאה, וכל מי שאינו לא חיגר ולא סומא, ועושה עצמו כאחד מהם, אינו מת עד שיהיה כאחד מהם, וואס טייטש אז איינער וואס איז נישט א הינקעדיגער און ער מאכט זיך ווי ער הינקעד, וועט ער נישט שטארבן ביז ער וועט ווערן א היקעדיגער**, כך הוה דער איד איז רח"ל געווארן א הינקעדיגער זיין גאנץ לעבן.

• • •

איינער פון די גרויסע חסידים פונעם טריסקער מגיד איז געווען א איד א גרויסער עושר פונעם שטאט מאטשוב, וואס האט זיך איינגעקויפט א חשובע איידעם א עילוי און א מתמיד עצום, וואס איז שפעטער נתפרסם געווארן אלס הגה"ק רבי יעקב אב"ד בילגוריי זי"ע, וואס איז קודם געווען א מתנגד פון דעם דרך החסידות, און דער שווער האט זייער געוואלט אז זיין איידעם זאל נתקרב ווערן צום הייליגען צדיק דער טריסקער מגיד זי"ע.

איינמאל האט דער איידעם געזאגט פארן שווער, אז ער איז מסכים צו פארן צום הייליגען טריסקער מגיד, נאר בתנאי אז דער הייליגער טריסקער מגיד זאל אים פאר ענטפערן א שווערע תוספות אויף וועלכע ער דער איידעם מיטשעט זיך שוין א גאר לאנגע צייט.

וועו דער שווער איז אריין צום רבין, האט ער דערציילט פארן רבין, אז ער האט מיטגעברענגט זיין איידעם צום רבין, אבער ער בעט דעם רבין אז ער זאל אים לעכטיג מאכן און פארשטיין געבן א תוספות וואס איז אים שוין שווער א שטיק צייט, האט אים דער צדיק געזאגט, עטץ גייט דאך דא זיין ביז נאך שבת קודש, מיר האבן נאך צייט צו רעדן דערפון דורכ'ן שבת קודש.

דער מגיד האט געהאט א דרך, אז די שבתים צווישן פסח און שבועות פלעגט ער זאגן תורה ביי שלש סעודות אויף מסכת אבות אויף דעם פרק וואס מען לערנט יענע וואך, דער מגיד האט יענעם שבת געזאגט תורה פון אן ענין וואס האט געהאט שייכות צו יענעם תוספות, וואס איז שווער געווען פארן איידעם פון דעם עושר, און הפלא ופלא, אז בשעת דער מגיד האט געריידט פון דעם תוספות, איז פאר דעם יונגערמאן דעם איידעם לעכטיג געווארן דער תוספות, און אלע שווערקייטן זענען אים פארענטפערט געווארן.

מוצאי שבת קודש וועו דער שווער מיטן איידעם זענען אריין געגאנגען אל הקודש פנימה צום מגיד, פרעגט דער מגיד דעם יונגערמאן, "**נו יעצט פארשטייסטו שוין דעם תוספות**", פארשטייט זיך אז דער איידעם איז שוין געבליבן א חסיד פונעם הייליגען טריסקער מגיד.

• • •

דער זון הרה"ק רבי מרדכי מקוזמיר זי"ע האט דערציילט, אז איינמאל בעפאר די ימים נוראים האט זיך זייער פארשפרייט רח"ל די מחלה פון "**חולירע**" אינעם געגענט פון טריסק, איז מען אריין צום טאטן דער הייליגער מגיד מטריסק זי"ע, און מען האט אים געזאגט, אז מען וויל לאזן וויסן פאר די חסידים, אז קיינער זאל נישט קומען אויף די ימים טובים קיין טריסק, וויבאלד וועו מענטשן שטיפען זיך, קען מען ח"ו דורך דעם פארשפרייטן די מחלה.

האט דער הייליגער טריסקער מגיד זי"ע געזאגט, "**מען ברויך דאס נישט טון, ווייל ער האט שוין מיט זיינע תפילות גע'פועל'ט, אז קיין איינער זאל ח"ו נישט ווערן אן געשטעקט פון די מחלה**", יענעם יום טוב זענען געקומען א גרויסע עולם חסידים צום הייליגען טריסקער מגיד זי"ע, און טאקע אזוי ווי דער צדיק האט פאר געזאגט, איז קיינער טאקע נישט געווארן אן געשטעקט פונעם מחלה.

אבער הושענא רבה בעשת דער צדיק דער טריסקער מגיד זי"ע האט אפ געראכטן זיין הייליגע עבודה ביי די נענועים, איז איינע פון די חסידים קראנק געווארן מיט די מחלה פון "**חולירע**", מען האט גלייך געוואלט מזכיר זיין דעם איד ביים מגיד, אבער דער איד האט נישט געלאזט שטערן דעם צדיק אינמיטן זיין הייליגע עבודה, און ביז דער צדיק האט געענדיגט זיין עבודה, איז דער איד ליידער רח"ל נפטר געווארן.

שפעטער ווען דער צדיק האט געענדיגט זיין עבודה, האט מען דערציילט פארן טריסקער מגיד, אז דער איד האט נישט געלאזט שטערן דעם רבין פון די עבודה, האט דער צדיק געזאגט מיט א ווייטאג, **ווען מען וואלט ווען מזכיר געווען דעם איד, וואלט איך געקענט פויעלען א ישועה פאר אים, און איך וואלט געקענט מבטל זיין די גזירה פון אויף אים**.

שפעטער ביי די לוי' פון יענעם איד, איז דער מגיד אויך ארויס צום לוי', און דער צדיק האט געלייגט 4 גראשן אויפן מיטה, און געזאגט פאר דעם נפטר, אז ער זאל גיין בעולם העליון צו זיין טאטן דער מגיד מטשערנאביל זי"ע און די זיידע דער הייליגער מאור עיניים זי"ע, און ער זאל פאר גארנישט מורא האבן, **ווייל זיי וועלן זיין א שמירה פאר אים**.

יענעם יאר ביי די הקפות שמיני עצרת, ווען דער מגיד מטריסק זי"ע האט זיך אראפגעזעצט אינמיטן די הקפות, האט ער צו געריפן זיין זון און געזאגט, קוק ווי ווייט דער איד איז שוין אנגעקומען בעולם העליון, ווייל ער איז שוין אן געקומען צום טאטן און אויך צום זיידן דער מאור עיניים זי"ע, און יעצט איז ער דא צוזאמען מיט די צוויי צדיקים געקומען מיט האלטן די הקפות.

• • •

דער הייליגער טריסקער מגיד זי"ע האט אמאל אום פורים געריידט כלפי שמיא, און ממליץ טוב געווען אויף די אידישע קינדער, בעטנדיג אז דער אייבישטער זאל שוין שיקען דער גאולה, און ער האט געזאגט בזה"ל, "**רבונו של עולם, אִם הַחֵרֵשׁ תַּחֲרִישִׁי בָּעֵת הַזֹּאת, אויב וועסטו נישט יעצט צואיילן דער גאולה, דעמאלטס, רֶוַח וְהַצָּלָה יַעֲמוֹד לַיְּהוּדִים מִמָּקוֹם אַחֵר, די אידן וועלן ח"ו זיך זוכן פרנסות פון דער סטרא אחרא, זיי וועלן לערנען זייערע קינדער צו זיין דאקטורים, אדוואקאטן אד"ג, און זיי וועלן פארן קיין אמעריקע, און זיך אפלאזן פון די תורה'דיגע וועגן און בגשמיות וועט עס טאקע זיין א רוח והצלה**".

"**אבער וְאַ"תְּ, דער תורה הקדושה, וואס אירע אותיות הייבן זיך אהן מיט אן א' און ענדיגן זיך מיט ת', וּבֵית אָבִיךְ, די תפילות וואס די אבות הק' האבן מתקן געווען, תֹּאבֵדוּ, וועט פארגעסן ווערן, וּמִי יוֹדֵעַ אִם לְעֵת כָּזֹאת הִגַּעַתְּ לַמַּלְכוּת, אויב וועסטו כביכול צו וואַרטן נאך אביסל, ביז זיי וועלן מקבל זיין עול מלכות שמים, ס'איז דאך אין מלך בלא עם, וועט ווייסט צו עס וועט נאך זיין וואס צו וואַרטן, דערפאר בעט איך דיר רבוש"ע, אייל שוין צו דער גאולה השלימה**".

• • •

צום הייליגען טריסקער מגיד זי"ע איז אמאל געקומען א חסיד און זאגט פאר'ן רבי'ן, אז ער געדענקט נאך ווען די רבי איז אלט געווען 3 יאר און ער האט אים דעמאלטס געזען, האט דער טריסקער מגיד געענטפערט, אוודאי געדענק איך אייך פון דעמאלט, **כִּי אֵין שִׂכְחָה לִפְנֵי כִּסֵּא כְבוֹדֶךָ**.

דער חסיד האט געקוקט אזוי מיט א וואונדער, ווי קען אים דער רבי געדענקען פון דעמאלטס, האט זיך אנגערופן דער מגיד, נישט נאר דאס געדענק איך, נאר פון א האלבער יאר פריער ווען מיין ברודער ר' יעקב ישראל פון טשערקאס האט חתונה געהאט, איז די משפחה געפארן קיין ליאזני אויפן חתונה, און דארט האט דער רב געזאגט א טיפער דרוש אין חסידות, און איך קען אייך יעצט איבער זאגן די גאנצע דרוש, דאס איז געווען די געוואלדיגע זכרון נפלא פונעם גרויסן מגיד מטריסק זי"ע.

• • •

עס איז געווען א איד א משכיל ל"ע וואס האט אפגעלאזט דעם דרך התורה והמצות, און האט כסדר חוזק געמאכט פון די חסידים און צדיקים בדורו, ער האט ליידער קיין שום מצוה נישט אנגעהאלטן, אבער איין יאר בעפאר פסח, האט **דעם משכיל אנגעכאפט א גלוסטעניש, צו האבן מצה שמירה אויף פסח פונעם הייליגען טריסקער מגיד**, און ער האט געשיקט א שליח קיין טריסק, צו בעטן א מצה פונעם מגיד, פארשטייט זיך אז די

גבאים וואס האבן געקענט דעם משכיל, האבן נישט געוואלט אריינלאזן דעם שליח צום מגיד אין שטוב.

אבער דער מגיד האט געהערט ווי עס רידערט זיך אזוי אינדרויסן אינעם קוויטל שטוב, האט דער מגיד געפרעגט, וואס עס גייט פאר, האבן זיי דערציילט פארן מגיד, אז עס איז געקומען א שליח פונעם משכיל בעטן א מצה פונעם מגיד אויף פסח.

האט דער צדיק דער הייליגער מגיד געהייסן, אז מען זאל אהין געבן א שיינעם מהודר'דיגע מצה פארן שליח, די מקורבים האבן זיך שטארק געוואונדערט, און געפרעגט פונעם צדיק, "**רבי, ער איז דאך א להכעיס'ניק, און ער וועט נאך חוזק מאכן דערפון, פארוואס זאל די רבי אים געבן מצות**".

האט דער הייליגער צדיק דער מגיד מטריסק געענטפערט מיט טיפע חכמה, "**אין הגדה של פסח שטייט, "רָשָׁע מָה הוּא אוֹמֵר, מָה הָעֲבוֹדָה הַזֹּאת לָכֶם, וְאַף אַתָּה הַקְהֵה אֶת שִׁנָּיו", ווייל חז"ל זאגן אונז, אז מען ברויך ענטפערן פארן רשע און אויף אים משפיע זיין, אבער מיט וואס קען מען משפיע זיין אויף א רשע, אויב ער וויל דאך גארנישט הערן, נאר זאגן חז"ל "הַקְהֵה אֶת שִׁנָּיו", געב פאר זיינע ציין א שטיק מצה שמירה, און די קדושה פון די מצה וואס ווערט געריפן "מיכלא דמהימנותא", וואס די מצה האט אין זיך א כוח אריינצוברענגען אמונה אין די טיפסטע פלעצער פון א אידישע נשמה, און אים צוריק ברענגען צום טאטן אין הימל**", טאקע אזוי ווי דער צדיק האט פארגעזאגט, נאכדעם וואס יענער משכיל האט געגעסן פון די מצה, האט אים די קדושה אזוי געירירט, אז ער האט שפעטער תשובה געטאן.

• • •

איין יאר האט זיך געמאכט א שרעקליכע טריקעניש אינעם שטאט טריסק, אלע ברונעס האבן זיך פארטריקענט, און עס איז נישט געווען קיין פריש וואסער אין שטאט, די שטאט מענטשן האבן געהאט גרויסע צער און עגמת נפש, וויבאלד מען האט נישט געקענט אנטרינקען די פעלדער, אויך די קהילה אין שטאט האבן געהאט א גרויס זארג, ווייל מען האט געברויכט דאס וואסער פאר די בית המחץ און פאר די מקוו', וואס ביי די חסידים איז דאס געווען גאר וויכטיג.

זענען די ראשי קהילה איריין צום הייליגן מגיד, און זיך באקלאגט איבער דעם גרויסן צער, דער הייליגער מגיד האט געהערט די צרה, האט דער הייליגער מגיד געזומען זיין קאפעלוטש, און דאס דערלאנגט פאר די גבאים און געזאגט, "**נעמט מיין קאפעלוטש, גייט צום גרויסן ברונעם נעבן דעם מרחץ, און קלאפט דערמיט אויפן דעק פונעם ברונעם דריי מאל**", די גבאים האבן אויסגעפאלגט וואס דער צדיק האט געהייסן, און אזוי ווי מען האט געקלאפט דריי מאל, האט מען געהערט א גרודער פונעם ברין, **און גאר שנעל האט זיך עס אנגעפילט מיט א געוואלדיגע קראפט מיט קלארע ריינע וואסער**, און נישט נאר דאס, נאר אלע ברונעמס אין שטאט האבן זיך צוריק אנגעפילט מיט וואסער.

• • •

א ערליכע אידענע איז איין טאג אריינגעקומען צום הייליגן מגיד מטריסק זי"ע, און זי האט זייער געווייגט און דערציילט איר צרה, די **קאנטענסטן** האבן פארכאפט איר איינציגער זוהן צו די **רוסישע ארמיי**, און מען גייט אים פארשיקן פאר 25 יאר, וואס דאס האט געמיינט א זיכערע אונטערגאנג בגשמיות און ברוחניות, און זי האט געבעטן דעם צדיק, אז ער זאל אויספועלען א ישועה פאר איר איינציג זוהן.

דער הייליגער מגיד האט אויסגעהערט די ביטערליכע געווייַן פון די צובראכענע פרוי, און דער צדיק האט זיך פארטראכט פאר א מינוט, און דערנאך האט דער הייליגער מגיד א קלאפ געגעבן אויפן טיש, און געזאגט מיט א פעסטקייט, "**ער וועט נישט דינען דעם קייסער, פאר אהיים מיט א רואיג הארץ**", די מאמע איז געווען א ערליכע און האט געגלייבט מיט ריינע אמונת צדיקים, אז זי איז א געהאלפענע.

דעם אנדערן אינדערפרי, ווען דער מיליטערישע דאקטורים האבן דורכגעפירט דעם לעצטן מעדיציניש בדיקות, אויב מען איז ראוי צו דינען אין די מיליטער, **האט דער דאקטאר געזעהן א גרויסע קלארע פעלער אויפן קערפער פונעם בחור, עפעס וואס ער האט נישט געזעהן ביז יעצט**, און דער הויפט-אפיציר האט א קוק געטאן און געזאגט מיט גרויס כעס, "**דער בחור טויג נישט פאר קיין סאלדאט, שיקט איז שוין אהיים**", און דער

בחור איז אויפן פלאץ באפרייט געווארן פון די מיליטער און צוריק געקומען צו די מאמע אהיים, אזוי ווי די רבי האט פארגעזאגט, **לפלא האט מען שפעטער בכלל נישט געזעהן אויפן בחור דעם פעלער וואס דער דאקטאר האט געזעהן**, ווייל דער הייליגער מגיד האט געברענגט דעם פעלער נאר פאר די צייט וואס ער האט זיך געשטעלט פארן דאקטאר.

• • •

ווערט דערציילט, אז אין שטוב פון איינע פון די גרויסע חסידים פונעם מגיד מטריסק זי"ע, האט פאסירט א שרעקליכע זאך, א יונגער בחור א זוהן פונעם חסיד, איז ליידער נשפע געווארן פון די **השכלה** וואס האט דאן געבאשעווען אין גאנץ פולין און ארומיגע מדינות, ער איז געגאנגען אזוי ווייט, **אז ער האט מחליט געווען זיך צו שמד'ן רח"ל, און געוואלט חתונה האבן מיט א טאכטער פון א פוילישן פריץ**, די עלטערן וואס זענען געווען געטרייע תורה'דיגע אידן, האבן פון דעם געהאט גרויס צער און עגמת נפש, זיי האבן פראבירט צו רעדן מיטן בחור און מסביר זיין וואסערע שרעקליכע זאך ער גייט דא באגיין, אבער ער איז געווען עקשנות'דיג, און בשום אופן נישט געוואלט אויפגעבן.

דער טאטע האט אפגעמאכט צו פראבירן נאך איין זאך, ער האט צוגערעדט דעם בחור, אז ער ברויך ער זאל מיט אים מיט קומען און אים באגלייטן פאר א געשעפט-רייזע, און דער בחור איז מיט געקומען מיטן טאטן, אויפן וועג איז דער טאטע אנגעקומען מיטן בחור אין שטאט טריסק, און ער איז גלייך אריבער געפארן צום צדיק אין שטוב, וועלן דער טאטע מיטן בחור האבן נאר אריינגעטרעטן אין שטוב פונעם מגיד, **האט דער מגיד גארנישט געזאגט פארן בחור, נאר דער צדיק האט מיט זיינע הייליגע אויגן אריינגעקוקט פאר דעם בחור אין די אויגן פאר א לאנגע צייט**.

פלוצלונג האט דער בחור אנגעהויבן ציטערן ווי א בלעטל, און ער האט פלוצלונג געשפירט ווי זיין גאנצע הארץ ווערט איבערגעקערט, און נאך עטליכע סעקונדעס האט זיך דער בחור אראפ געוואלט אויף דער ערד, און אנגעהויבן ביטערליך ווויינען, ער איז דאן צוגעגאנגען און געקושט די האנט פונעם הייליגען מגיד און געזאגט, "**רבי איך טו תשובה**", ער האט איבערגעלאזט דעם פריץ'ס טאכטער און אויך די גאנצע השכלה, און ער איז געווארן א ערליכער בחור.

שפעטער איז דער בחור געווען פון די גרעסטע חסידים פונעם הייליגען טריסקער מגיד זי"ע, און חסידים פלעגן זאגן, אז מיט דעם איינעם בליק האט דער הייליגער מגיד אריינגעקוקט אין די שורש נשמה פונעם בחור, און האט דאס אויסגעוואשן פון די טמא'נע קליפה פון די השכלה, און אים צוריק געברענגט צום ריכטיגען וועג, דאס איז געווען די גרויסע כח און קדושה פונעם גרויסן מגיד מטריסק זי"ע.

• • •

עס האט דערציילט א יונגערמאן וואס האט חתונה געהאט ווינטער תשע"ג, אז נאך די חתונה האט ב"ה אלעס אויסגעזען גינגאלד, אין פאקט איז עס געווען גאר גוט, למעשה איז דורך געגאנגען א האלבע יאר, און ס'האט שוין אויס געקוקט ווי אלעס גייט אויפן ריכטיגן וועג, אבער גאנץ שנעל האט זיך אויסגעלאזט מיט גארנישט, און נאכן גיין צו א גרויסן דאקטאר, איז נתברר געווארן, אז ס'דא א פראבלעם וואס קען זיין זייער ערענסט ח"ו, אזאנס וואס קומט זייער אסאך מאל צו גאר שווערער דורך געגנ, און מאנכע מוטשען זיך ארום מיט דעם יארן לאנג ביז זיי זענען זוכה צי האלזן זייער ערשטע קינד.

הכלל, ווי פארשטענדליך איז זיין הארץ איינגעפאלן, א אינג קינד קוים ארויס פון ישיבה, ב"ה טאקע חתונה געהאט גליקלעך און צופרידן, אבער דא אזא פראבלעם, ביז ווען גייט זיך דאס אזוי ציען, מ'זעהט נישט די ליכטיגקייט, וואס זיי האבן דאן געשפירט קען נאר איינער וואס איז דאס דורך געגאנגען פארשטיין, און איינער וואס האט נישט געהאט אזא תקופה, וועט דאס קיינמאל נישט פארשטיין, מיר האבן אנגעהויבן געוויסע שווערע דורכגענג וואס מען קען נישט מסביר זיין, די שווערקייטן זענען געווען ממש אימדערטרעגליך, אזוי האט מען געשטופט מיט אנגסט און האפענונג ביז אינמיטן זומער תשע"ד.

ב' תמוז תשע"ד בשעת מנחה מעריב אין ביהמ"ד, קומט צו מיר צו א איד וואס האט מאיזה סיבה שיהיה אביסל מיט געהאלטן און געוואוסט

וואס ס'טוט זיך, און פרעגט מיר, אויב איך פארמאג דעם ספה"ק מגן אברהם פונעם הייליגן טריסקער מגיד זי"ע אין שטוב, ווי ווייט איך האב געדענקט האב איך עס נישט געהאט דעמאלסט אינדערהיים.

זאגט ער מיר, היינט איז דער יארצייט פונעם הייליגען טריסקער מגיד זי"ע, און ער שרייבט צו בכתי"ק אין די הקדמה אויף זיין הייליג ספר, אז ער איז מבטיח אז ווער עס וועט אריין נעמען זיין ספר צו זיך אין שטוב (נישט דוקא אויף צי לערנען דערין), וועט געהאלפן ווערן בכל מיני ישועות בכלליות ובפרטיות.

אבער איין געוויסע ענין איז ער מפרט, וואס דאס איז דאס ענין פון זש"ק, ווי ער דריקט זיך עקסטער אויס, אז ער וועט זוכה זיין צו נחת מבנים ובני בנים וכו', און דער אינגערמאן לייגט מיר צי, אז ער האט עס געזאגט פאר צוויי יאר צוריק פאר אן אנדערע אינגערמאן וואס האט זיך געמוטשעט, און ער האלט שוין יעצט ביים צווייטן קינד.

איך האב געהערט וואס דער איד פארציילט, אבער איך בין געווען סקעפטיש, וואס א נייע סגולה, לאז דיך אפ, האב איך איהם געזאגט, אבער למעשה האט יענער מיר שטארק געדרוקט און מיר געזאגט, וואס קען שוין שאטן, וועסטו העכסטנס פארמאגן אזא הייליג ספר ביי דיר אין שטוב.

הכלל, איך האב מיך געלאזט איבער רעדן אבער נאר מיט איין תנאי, איך גיי נישט ארויס אפי' א טראפ פון מיין וועג פאר דעם, יעצט געפינט זיך דא אין ביהמ"ד א איד, וואס פארט אפט ארום דער וועלט פארקויפן ספרים, ביכער וכדו', איך גיי איהם פרעגן צי ער האט דעם ספר יעצט מיט זיך, אויב יא קויף איך עס, און אויב נישט איז נישט, און איך גיי אפי' נישט ווארטן ער זאל עס ברענגן פון זיין אכסניא.

צו דעם פשרה זענען מיר ביידע איין געגאנגען, עודי מדבר עמו, און דער איד, דער ספרים פארקויפער קומט מיר ממש אנטקעגן, איך גיי צו צו איהם און פרעג איהם, אויב ער האט דא דעם ספר מגן אברהם, זאגט ער מיר, אז ער איז די רגע געקומען אין ביהמ"ד מיט א סעט, שוין, האמיר שוין געזעהן אז מאת ד' היתה זאת, און מ'האמיר זיך איינגעהאנדלט א סעט.

איין יאר איז פארביי א' תמוז תשע"ה נאכמיטאג והנני חובק בן!!, צומארגנס צופרי כאפענדיג א בליק אויף די יארצייטן ליסטע בין איך געבליבן שטיין פארגליווערט, ממש מיום ליום ומשעה לשעה ווען עס איז נשלם געווארן א יאר "צום מינוט" ווען דער הייליג ספר איז אריין אין מיין באזיץ, איז מקוים געווארן במלואה די הייליגע הבטחה.

יארצייט ג' תמוז

הרה"ק רבי ברוך יהודה ב"ר יואל זי"ע, (שניצלער)
אב"ד דערעטשקע
"הנקרא בפי כל ר' ברוכ'ל דערעטשקערי"

ער איז געבוירן **בערך בשנת תקפ"ט**.

צו זיין טאטן הגה"ק **רבי יואל שניצלער אב"ד קויטה** זי"ע,
דער טאטע איז געווען איינע פון די **בני עליה קדישא** פון הרה"ק **רבי צבי הירש בעל עטרת צבי מזידיטשוב** זי"ע, און ער איז געציילט געווארן **צווישן די 70 חסידים מובהקים**, **וואס זענען געגאנגען אנגעטוען בגדי לבן ביים הייליגען זידיטשובער רבי** זי"ע,
בן הרה"ק **רבי ברוך אב"ד קאלוב** זי"ע,
חתן הגה"ק **רבי שמואל שמעלקא מניקלשבורג** זי"ע.

און צו זיין מאמע **הרבנית הצדקת מרת ליבא גיטל** ע"ה,
בת הרה"ק **רבי אברהם אהרן ווייס מסאספאלווא** זי"ע.

ער איז געווען א איש קדוש מאוד און א צדיק הדור, ער איז געזעצן דעם גאנצן טאג מעוטף בטלית ותפילין און עוסק געווען בתורה ועבודת השם, ער האט ממש נישט געגעסן דעם גאנצן טאג, נאר דאס ביסל וואס די רעבעצין האט אים געברענגט אין ביהמ"ד, ער פלעגט אהיים גיין נאך תפילות מעריב ממש נאר צו זעהן די קינדער און זיכער מאכן אז אלעס איז גוט, און דאן איז דער צדיק צוריק אין ביהמ"ד, ער האט כמעט נישט איבערגענעכטיג ביי זיך אין שטוב אויסער שבת קודש, אויך איז ער געווען מפורסם אלס א גרויסע בעל מופת, און א גרויסע פועל ישועות בקרב הארץ, הונדערטער אידן זענען צו דעם צדיק געקומען נעמען א ברכה.

ער האט חתונה געהאט מיט **הרבנית הצדקת מרת חי'** ע"ה,
בת הגה"ק **רבי יעקב דוב הלוי מאנן מבאלדאג** זי"ע.

נאך די חתונה האט זיך דער צדיק באזעצט אונעם שטאט **דערעטשקע**, און דארט האט ער ווייטער עוסק געווען בתורה ועבודת השם מיט א געוואלדיגע קדושה און התמדה, און בשנת תרל"ז ווען דער רב פון שטאט דערעטשקע הגה"ק **רבי אליהו א"ש** זי"ע איז נסתלק געווארן, האט מען אויף געמומען דעם צדיק פאר רב אין דעם שטאט **דערעטשקע**.

נאך צוויי יאר וואס ער איז געווען רב אין שטאט, האט ער אפ געלאזט דעם שטעלע אלס רב, וויבאלד עס האט אים געשטערט פון זיין עבודת הקודש, און דאן האט מען אויף געמומען אויף זיין פלאץ פאר רב הגה"ק **רבי שלמה סופר** זי"ע, בן הגה"ק **בעל כתב סופר** זי"ע, בן הגה"ק **בעל חתם סופר** זי"ע.

ווי ערוועגט פריער האט דער צדיק גארנישט געוויסט אויף די וועלט אויסער תורה און עבודת ד', אין שטוב האט געהערשט א גרויס ארימקייט, עס איז ממש נישט געווען וואס צו געבן פאר די קינדער, איינמאל ערב שבת קודש, אונעם שטוב פונעם צדיק איז נישט געווען מיט וואס זיך צו גרייטן אויפן הייליגען שבת קודש.

איז די רעבעצין די צדקת געלאפן צו איר הייליגע מאן אין ביהמ"ד, און זי האט זייער געווייגט און געזאגט, די גאנצע וואך אז איך האב נישט קיין עסן אין שטוב גייט מיך נישט אן, אבער ווי אזוי קען איך מיך גרייטן אויפן הייליגען שבת אן גארנישט.

האט דער הייליגער מאן געזאגט פאר זיין רעבעצין, **גיי אין מארק און דער רבוש"ע וועט שוין מזמן זיין עפעס אויף שבת קודש**, די רעבעצין האט נישט געפרעגט קיין שאלות, נאר מיט איר אמונה אונעם גרויסן באשעפער איז זי געלאפן צום מארק, אזוי ווי זי קומט דארט אן שרייט א גויע צו איר, און פרעגט איר, ווי ביסטו געווען ביז יעצט, איך וואלט שוין אזוי לאנג אויף דיר, און זי גיבט פארן רעבעצין א גאנצע זעקל מיט כל טוב וטוב אויף שבת קדוש, און זאגט דא האסטו פאר שבת, די רעבעצין האט איר געזאגט, אז זי האט נישט קיין פרוטה צו באצאלן, האט די גויע געזאגט, עס איז גוט וועסט שוין באצאלן זונטאג.

פארשטייט זיך די רעבעצין איז אהיים און צוגעגעריט דעם שבת קודש מיט גרויס כבוד,

אבער זונטאג וועט די רעבעצין איז צוריק צום מארק כדי צו באצאלען פאר די גויע, האט זי נישט געקענט טרעפן די גויע, און קיינער האט בכלל נישט געוויסט צו זאגן וועגן איר, איז די צדקת אריבער צו איר מאן און דערציילט די מעשה און געפרעגט וואס זי זאל טון, האט דער צדיק געזאגט, **עס איז א שאד דאס זיכן די גויע, זי איז נישט געווען קיין געוועגליכע שליח**.

ווערט דערציילט, אז ווי באוויסט איז דער צדיק רבי ברוך יהודה זי"ע נסתלק געווארן יונגערהייט, און ער האט צו געזאגט פאר זיין רעבעצין די צדקת, **אז זי וועט ליגן נעבן אים לאחר מאה ועשרים**, די רעבעצין איז נפטר געווארן בערך 33 יאר נאכן מאן בשנת תרפ"ו, אבער דארט נעבן דעם צדיק איז בכלל נישט געווען קיין פלאץ ווי צו לייגן די רעבעצין.

אבער לפלא וועט עס איז געקומען צו די לוי' פון די רעבעצין, און מען איז ארויף געקומען צום ביה"ח, האט מען געזען ווי די מאן דער צדיק האט געמאכט פלאץ אויפן לינקע זייט ווי מען זאל לייגן די רעבעצין.

און וועט מען האט געגראבען דעם קבר פאר די רעבעצין, איז דאס געווען ממש נאנט צום קבר פון די מאן, **לפלא אינמיטן גראבן איז ארויס געפאלן א האנט פונעם צדיק, אריין צום קבר פון די רעבעצין, און לפלא אפילו 33 יאר שפעטער האט מען געזען דאס האנט פריש כאילו מען האט אים ממש יעצט באערדיגט**.

ער איז געווען א תלמיד מובהק פון הגה"ק **רבי שמואל שמעלקא קליין בעל צרור החיים אב"ד סעליש** זי"ע, אויך איז ער געווען א חבר נאמן מיט הרה"ק **רבי יהוסף ראטענבערג בעל בני שלישים מקאסאן** זי"ע.

דער צדיק וקדוש האט זיך אסאך מסתופף געווען בצלו פונעם **הייליגען דברי חיים מצאנז** זי"ע, ער איז אסאך געפארן צום הייליגען דברי חיים, און בעיקר איז ער געווען אין צאנז פון אנפאנג די ימים נוראים ביז נאך שבת בראשית, אויך אויף שבועות צו קבלת התורה פלעגט דער צדיק פארן קיין צאנז צום הייליגען צאנזער רב זי"ע.

עס ווערט דערציילט, אז דער צדיק איז נסמך געווארן אלס א **פועל ישועות** דורכן הייליגען צאנזער רב זי"ע, ווי מען זעהט אין די מעשה.

איינמאל איז דער צדיק רבי ברוך יהודה זי"ע געפארן מיט א גרופע צדיקים מפורסמים צום הייליגען צאנזער רב ובתוכם, הרה"ק **רבי שמואל פרענקל בעל אמרי שפר מקאמאדא** זי"ע, הרה"ק **רבי נפתלי הירצקא מראצפערט** זי"ע, הרה"ק **רבי אהרן ישעי' פיש מהאדאס** זי"ע, הרה"ק **רבי אפרים ממוזשאי** זי"ע, און מען איז געפארן מיט די פערד אין וואגן פון רבי הירצקעלע מראצפערט זי"ע, וואס איז געווען א גבאי קודש פון צדקת רבי מאיר בעל הנס.

פארענדיג אויפן וועג האט זיך א רעדל פונעם וואגן צובראכן, און זיי האבן נישט געקענט פארן ווייטער, זענען זיי צוגעפארן צום נאנטען שטאט צו זהען וואס זיי קענען טון צו פארעכטן דעם רעדל פונעם וואגן, אבער די צדיקים האבן ביי זיך אפגעמאכט, אז מען וועט נישט בעטן קיין מתנת חינם פון קיינעם דארט אין שטאט, האבן די צדיקים אפגעמאכט, אז איינע פון זיי זאל אויף זיך מקבל זיין, אז אויב א איד וועט קומען זיך מזכיר זיין פאר א ישועה, וועט ער יענעם מבטיח זיין א ישועה, בתנאי אז יענער צאלט אויס די הוצאות צו פאריכטען דעם וואגן.

מען האט געווארפן גורל, און עס איז ארויס געקומען אויפן רבין רבי ברוך יהודה זי"ע, אז ער וועט זיין רבי, און הרה"ק רבי אפרים וועט דינען אלס גבאי, און אזוי ווי זיי קומען דארט אן און די מענטשן פונעם שטאט האבן געזען א וואגן פון אידן בעלי צורה, האט מען געזען אז דאס זענען הייליגע אידן, איז א איד צוגעקומען און געזאגט, אז ער האט א בקשה, זיין טאכטער איז זייער קראנק און די דאקטורים האבן זיך שוין מייאש געווען אויף איר לעבן, בעט ער אז דער צדיק זאל בעטן פאר א רפואה פארן טאכטער.

דער צדיק רבי ברוך יהודה האט מקיים געווען וואס די חברים האבן אים געבעטן, און ער האט פאר דעם איד מבטיח געווען א ישועה, אבער מיטן תנאי אז דער איד וועט באצאלן צו פאריכטען דעם וואגן, דער איד האט מיט א שמחה באצאלט צו

פאריכטען דעם וואגן, און נאך צו געגעבן א שיינעם פדיון פארן רבין, און די צדיקים האבן ווייטער ממשיך געווען זייער וועג צום ייליגען צאנזער רב.

וועו די צדיקים זענען אנגעקומען צום צאנזער רב, איז דער ייליגער צאנזער רב זיי קעגן געגאנגען און אויף געגנומען די צדיקים בסבר פנים יפות, און געפרעגט אויב זיי האבן מיט געברענגט געלט, ווייל דער צאנזער רב האט געברויכט א סכום געלט פאר א וויכטיגע צוועק, און די צדיקים האבן איבער געגעבן דאס געלט פארן צאנזער רב.

דאן דרייט זיך דער ייליגער צאנזער רב אויס צו רבי ברוך יהודה, און זאגט אים בדרך צחות, "**איז דען שיין צו טון אזוי, צו מבטיח זיין פאר א איד א ברכה און נעמען קוויטלער און פדיונות און פירן רביסטוווע**".

דער ייליגער צדיק רבי ברוך יהודה האט זיך מתנצל געווען פארן ייליגען דברי חיים און געזאגט, אז זיי האבן נישט געהאט קיין אנדערע ברירות ווייל זיי האבן געברויכט פאריכטען דעם וואגן און זיי האבן נישט געוואלט נעמען קיין מתנת חינם פון קיינעם, דאן האט דער ייליגער דברי חיים געזאגט פאר רבי ברוך יהודה בזה"ל, "**נו אז די האסט שוין געוואונטשן וועט עס מקיים ווערן, און די וועסט אויך זיין א רבי**".

וועו די צדיקים זענען צוריק אהיים געפארן זענען זיי דורך געפארן יענעם שטאט, האבן זיי געהערט אז די ברכה פון רבי ברוך יהודה איז טאקע מקיים געווארן, אין די טאכטער פון יענעם איד איז טאקע געזונט געווארן, זונט דאן זענען הונדערטער אידן געקומען נאך ברכות פון דעם צדיק, און ער האט אסאך ישועות געפועל'ט פאר אידישע קינדער.

ווי געשריבן איז דער צדיק געזעצן ביים ייליגען דברי חיים פאר גאנץ תשרי און זיך מסתופף געווען בצלו פונעם ייליגען דברי חיים זי"ע, איינמאל איז דער צדיק אנגעקומען נאנט צו חנוכה צום דברי חיים, און דאס איז געווען אפאר וואכן נאכדעם וואס ער האט דארט געוויילט פאר גאנץ תשרי.

האט דער ייליגער דברי חיים געפרעגט, וואס איז פשט פארוואס ער איז שוין צוריק געקומען, האט ער געזאגט פארן ייליגען דברי חיים, אז ער האט א שאלה צום רבין, און פרעגט דעם ייליגען דברי חיים, וו**אס זאל א סוחר טון וועו ער לויפט אויס פון אלע זיינע סחורה אין זיין געשעפט**, האט דער צאנזער רב געזאגט, **וואס הייסט ער גייט און קויפט איין נאך סחורה**, האט דער צדיק רבי ברוך יהודה געזאגט פארן דברי חיים, **טאקע דאס טו איך יעצט, און דערפאר בין איך געקומען צום רבין, כדי איין צו קויפן נאך קדושה און יראת שמים**.

זיינע דברי תורה זענען געדריקט געווארן אונעם **ספר ברכות שמואל** פון זיין זוהן אב"ד טשאבא זי"ע.

ער האט איבער געלאזט זיינע ייליגע קינדער.

הרה"ק **רבי יואל** זי"ע,
הרה"ק **רבי חיים צבי מטאטפאלו** זי"ע, הי"ד,
הרה"ק **רבי אליהו נתן** זי"ע,
הרה"ק **רבי שרגא שמואל בעל ברכות שמואל אב"ד טשאבא** זי"ע.

דער צדיק מדערעטשקע זי"ע האט געלאזט צוואה, אז ווער עס וועט לערנען משניות לעילוי נשמתו ביים יארצייט, און זאגן בפה מלא, "**הרינו לומד משניות זו לעילוי נשמת הרה"ק רבי ברוך יהודה ב"ר יואל זי"ע**", און דערנאך זאל מען שרייבן די בקשה אויף א פאפיר, וועט ער זיך משתדל זיין בעולם העליון א טובה צו טון פאר דעם איד און פויעלען א ישועה.

נסתלק לגנזי מרומים **ביום ג' תמוז בשנת תרנ"ד**, ומנוחתו כבוד איז אין ביה"ח אין שטאט **דערעטשקע**.

זכותו הגדול יגן עלינו
ועל כל ישראל אמן.

מעשיות

דער צדיק וקדוש רבי ברוך יהודה מדערעטשקע זי"ע איז געווען באוויסט, אלס א אמת'ע עובד השם במסירת נפש, דער צדיק האט געלעבט א העכער לעבן נישט אויף די וועלט

בכלל, אבער מיט דעם אלעם האט זיך דער צדיק אוועק געגעבן פאר אידן'ס וועגן פון שטאט מיט א געוואלדיגע אהבת ישראל.

חסידים האבן דערציילט, אז וועו דער צדיק פלעגט עוסק זיין אין זיין עבודת התפילה, פלעגט זיך דער צדיק איינוויקלען אינעם טלית, און אריין אין א געוואלדיגע דביקות, אז מען האט דעם צדיק נישט געקענט שטערן פון זיין דביקות פאר קיין שום זאך.

איינמאל איז א איד געקומען צו לויפן קיין דערעטשקע מיט א גרויסע צרה, און ער האט געברויכט א ישועה ווי שנעלער, אבער וועו ער איז אנגעקומען האט דער צדיק געהאלטן אינמיטן דאוונען, און מען האט דעם איד געזאגט, אז מען קען נישט שטערן דעם רבין בשעת ער דאוונט, וויבאלד ער איז אין אזא דביקות בשעת ער דאוונט, אבער דער איד איז געווען אזוי בצער און נישט געקענט ווארטן, איז ער ארונטער געלאפן דעם טלית פונעם צדיק, און האט דארט געווויינט מיט בכיות נוראות און דערצייט זיין בקשה.

דער צדיק מיט זיין גרויס אהבת ישראל האט נישט געקענט אויסהאלטן די צער און געוויין פון א איד, און האט אויסגעהערט דעם איד איבער זיין צרה, און דאן האט צדיק אנגעקוקט דעם איד מיט זיינע הייליגע אויגן, און ער האט דארט אונטערן טלית אונגעוואונטשן א ברכה פאר דעם איד מיטן גאנצן הארץ, פארשטייט זיך אז דער איד איז נישט לאנג נאכדעם געהאלפן געווארן מיט א ישועה חוץ לדרך הטבע, און זייט דעמאלט האבן די אידן פון שטאט דערעטשקע גענאגט, "**אונטערן טלית פון דערעטשקע רב, קען מען פועלן גרויסע ישועות**".

• • •

דער צדיק מדערעטשקע איז געווען מפורסם אלס א גרויסער קנאי וועו עס איז געקומען צו די תורה, ער האט נישט נאכגעלאזט א זוז כל שהוא פון אן הלכה אדער א מנהג ישראל, אבער פון די אנדערע זייט, איז דער צדיק געווען באוויסט מיט זיין געוואלדיגע אהבת ישראל, ער האט באמת ליב געהאט יעדן איד מיטן גאנצן הארץ.

וועט דערציילט, אז איינמאל האט אויסגעבראכן א שווערע מחלוקה צווישן צוויי משפחות איבער א קרעטשמע אין א דערנעבעדיגן דארף, און עס האט שוין געהאלטן אזוי ווייט, **אז מען האט געוואלט אריינטראגן דעם מחלוקה אינעם גוי'שע געריכט**.

וועו דער צדיק מדערעטשקע האט געהערט איבער דעם מחלוקה, האט ער איבערגעלאזט אלעס ביי זיך אין שטאט, און דער צדיק בכבודו בעצמו איז אריבער געפארן צו דעם דארף, ער האט זיך אראפגעזעצט מיט ביידע צדדים, און דער צדיק איז שעות אריכות געזעצן און אויסגעהערט ביידע זייטן, און דער צדיק האט זיי געזאגט, "**איך פארלאז נישט דעם צימער, ביז איר גיט זיך די האנט איינער פארן אנדערן, און עס ווערט שלום**", לפלא האט דעם צדיק'ס הייליגע צורה און זיין געוואלדיגע ליבשאפט און חן דקדושה משפיע געווען אויף די צוויי זייטן, און די צוויי האבן אויפן פלאץ שלום געמאכט און זיך איינער דעם אנדערן איבערגעבעטן, און די מחלוקה איז נעלם געווארן.

• • •

אין די צייט וועו דער צדיק האט געדינט אלס רב אין שטאט דערעטשקע, האט זיך געמאכט גאר אפט, אז די רעגירונג האט געמאכט גזירות אויף די אידן פון שטאט, ווייל זיי האבן געקענט טון מיט די אידן וואס זיי האבן געוואלט, און דער צדיק האט גאר אסאך שווערע ארבעט אריינגעלייגט צו מבטל זיי די גזירות, און ער האט מיט זיין מסירת נפש גאר שטארק מצליח געווען צו מבטל זיין די גזירות, איין טאג איז ארויסגעקומען א שווערע גזירה פונעם קאמיסאר פונעם געגנט פון דערעטשקע, **און די רעגירונג האבן געוואלט אריינברענגען נייע לימודים אין די חדרים אין מוסדות התורה**.

די ראשי קהילה זענען גלייך אריבערגעלאפן צום צדיק מדערעטשקע, און מיט גרויס שרעק דערציילט די צרה וואס שטייט אויס אויפן אידענטום אין דערעטשקע און די גלילות ארום, לפלא האבן זיי געזעהן ווי דער צדיק זיצט רואיג און הערט זיי אויס, אבער פלוצלונג האט זיך דער צדיק אויפגעשטעלט, אנגעטון זיין הוט און בעקיטשע, ער האט זיך געשטעלט ביי די וואנט ביי זיך אין שטוב, און דער צדיק האט אנגעהויבן זאגן קאפיטלעך תהילים מיט בכיות נוראות מיט קולות, אז די גאנצע שטוב האט ממש געציטערט.

וועו ער האט געגדיגט מיט זיין עבודה מיטן תהילים זאגן, האט ער זיך אויסגעדרייט צו די ראשי קהילה און געזאגט בזה"ל, "**מיין רבי, דער הייליגער צדיק רבי שמעלקא מסעליש זי"ע האט מיר געלערנט, אז וועו א איד מיינט באמת דעם כבוד שמים און גיסט אויס דאס הארץ צום באשעפער, קען קיין שום שונא נישט שולט זיין אויף אזא איד**", לפלא נאך יענעם טאג איז אנגעקומען א ידיעה אין שטאט דערעטשקע, אז דער באאמטער וואס האט ארויסגעגעבן דעם גזירה, איז פארטריבען געווארן פון זיין אמט, און מיט דעם איז בטל געווארן די גאנצע גזירה.

• • •

ווי באוויסט האט דער צדיק מדרעטשקע אזוי ווי אסאך צדיקי הדור, עוסק געווען מיטן פארייכערן דעם לולקע, און פארשטייט זיך אז דער צדיק האט מיט דעם אויפגעטון גאר געהויבענע זאכן, מען האט געזעהן אויפן צדיק, אז בשעת ער האט פארייכערט דעם לולקע, האט ער אינזין געהאט סודות און כוונות נוראות און מעלה געווען ניצוצות הקדושים.

איין ווינטער נאכט, בשעת דער צדיק איז געזעצן ביי זיך אין שטוב און עוסק געווען בתורה מיט א געוואלדיגע התמדה און געווען פארטיפט אין די סוגיות התורה, און האט בשעת מעשה פארייכערט דעם לולקע, איז אריין געקומען א איד א צובראכענע סוחר, און האט דערציילט פארן צדיק, אז ער האט ליידער פארלוירן זיין גאנצע געלט און האט נישט קיין פרנסה און ער איז אריינגעפאלן אין גרויסע חובות, און ער האט שוין נישט וואכן לאנג קיין ברויט אין שטוב.

דער צדיק האט דעם איד אויסגעהערט מיט זיין גאנצע הארץ און מיט א ליבשאפט, און בשעת מעשה פארייכערט זיין לולקע, און בשעת דער צדיק האט ארויסגעבלאזן א גרויסע וואלקן פון רויער, האט דער צדיק געזאגט פאר דעם איד מיט א שמייכל, "**די דאגות וועלן בקרוב צעפליען און נעלם ווערן, פונקט ווי דער רויען צעפליעט, גייט אהיים מיט אמונה, און דו וועסט בקרוב זעהן די ישועה**", דער איד האט שפעטער דערציילט, אז ווי נאר ער איז ארויס פונעם רבין'ס שטוב, האט ער באגעגנט א גויי'שע פריץ, **וואס האט אויפן פלאץ מסכים געווען צו קויפן זיין גאנצע סחורה וואס ער האט פארמאגט, פאר א דאפעלטע פרייז ווי געווענליך, און ער איז געווארן צוריק א עושר איבערנאכט**, דאס איז געווען דעם צדיק'ס גרויסע כח און זיין ריינע אמונה בשם.

• • •

דער צדיק איז געווען באוויסט מיט זיין מסירת נפש וועו עס איז געקומען צו סיי וואס האט זיך געגרענעצט מיט די תורה אדער א מנהג ישראל וואס מען האט מקבל געווען מדורות הראשונים, און דער צדיק האט נישט נאכגעלאזט אפילו אויף א קליינע מנהג ישראל, ליידער האט מען יענע צייטן אסאך געליטן פון די מתחדשים וואס זענען ליידער פארכאפט געווארן אין השכלה, און זיי האבן כסדר פראבירט איינצופירן נייע מנהגים וואס מען האט נישט געזעהן בעפאר ביי די צדיקים, פארשטייט זיך אז דער צדיק האט לוחם געווען קעגן די מתחדשים און זיך נישט געלאזט אוועקרירן קיין זוז כל שהוא.

איין טאג זענען אריינגעקומען עטליכע מאדערנע פירער'ס, און זיי האבן פראבירט צו פועלן ביים צדיק, אז מען זאל נאכגעבן עטליכע קלייניקייטן פאר די רעגירונג באאמטע פון אנגארין, כדי מען זאל מוצא חן זיין אין זייערע אויגן, און אפשר וועט דאס אביסל משפר זיין די אידן אין זייערע אויגן.

דער צדיק האט זיך אויפגעשטעלט, און א זעץ געגעבן אויפן טיש און געזאגט, "**איך האב געלערנט ביי מיין גרויסן רבין ר' שמעלקא מסעליש זי"ע, דעם חומר הענין פון משנה זיין א מנהג ישראל, און מיין רבי האט מיך מקבל געווען אלס תלמיד, נאר ווייל ער האט געוויסט, אז איך וועל קיינמאל נישט מורא האבן פאר א בשר ודם, ווי אזוי קען איך ארויף קומע אויפן עולם האמת, אויב איך וועל מורא האבן פון א מענטש ח"ו מער ווי פארן באשעפער**".

די ווערטער פונעם צדיק וואס זענען געזאגט געווארן מיט אזא אמת, האט ארויסגערופן א מורא'דיגע רעספעקט ביי די מאדערנע פירער'ס, און פון דאן האט קיינער פון זיי מער נישט געוואגט צו קומען בעטן דעם צדיק פאר פשרות איבער סיי וואס האט געהאט מיט אידישקייט, ווייל דער צדיק האט באמת כסדר נאר געקוקט אויפן כבוד שמים און האט אפילו נישט געוואלט הערן סיי וואס מען

האט געוואלט טון צו ח"ו פארמינערן דעם כבוד שמים, און דאס אלעס האט ער געטון מיט א מסירת נפש ממש.

• • •

ווערט דערציילט, אז ווען דער צדיק איז נסתלק געווארן, האבן די חברא קדישא צו געגרייט א גאר חשובע לחקה אינעם ביה"ח אלס כבוד פון זייער באליבטן רב, אבער אפאר טאג נאך די לוי' האט א גוי'שע פריץ, וואס האט געוואוינט בשכינות פונעם ביה"ח, אנגעהויבן צו פארפירן, אז דער חלק פונעם ביה"ח ווי דער רב ליגט איז צו נאנט צו זיין שטח, און ער האט געפאדערט ביי די רעגירונג, אז מען זאל ח"ו צווינגען די קהילה צו מפנה זיין דעם גוף קדוש פון יענעם פלאץ.

פארשטייט זיך אז די חברה קדישא האבן בשום אופן נישט געוואלט טראכטן פון טון אזא חילול פארן צדיק וקדוש, אבער יענע צייטן האבן די פריצים ליידער געהאט א גרויסע השפעה און האבן געקענט טון וואס זיי האבן געוואלט.

די פרנסי הקהילה האבן שטארק מורא געהאט אז דער פריץ וועט נאך מצליח זיין מיטן פלאן, אבער די רעבעצין די צדקת האט זיך בכלל נישט דערשראקן, זי האט מיטן זעלבן כח און תקיפות וואס זי האט באדינט איר הייליג מאן זיין גאנץ לעבן, אויך דא נישט איינגערירט, זי איז יעדן טאג ארויס צום ציון פון איר הייליג מאן און מפלל געווען ביים צדיק און געזאגט, "**מיין הייליגע מאן דער צדיק האט זיך מוסר נפש געווען זיין גאנץ לעבן פארן אמת און פאר די תורה, און קיין שום רשע וועט נישט באירן זיין מנוחה**".

ווערט דערציילט, אז דער פריץ איז כסדר אריבער געפארן דעם ביה"ח, און יעדעס מאל ער האט געזעהן די רעבעצין שטיין ביים פרישן קבר פון איר מאן, האט דער פריץ געקריצט מיט די ציין און געקוקט מיט כעס און צו געזאגט, אז ער וועט נאך אויספירן זיין פארלאנג פון מפנה זיין דעם רב.

איין טאג ווען דער פריץ איז דורך געפארן רייטענדיג אויף זיין פערד, האבן זיך די פערד פלוצלונג משונה'דיג צעווילדעוועט און זיי האבן אינגאנצן אויפגעהויבן די פיס און אראפגעווארפן דעם פריץ, און דער פריץ איז אומגעפאלן ממש נעבן דעם מויער פונעם ביה"ח, עס האט ממש געפעילט א האר אז דער רשע זאל גע'הרג'ט ווערן, פארן פריץ האט געכאפט א שרעקליכע פחד, ווייל ער האט גלייך פארשטאנען, אז דאס האט פאסירט ווייל ער האט געהאט די חוצפה פון קעמפן מיט דעם רב ווואס האט געהאט הימלישע כוחות, פארשטייט זיך אז ער האט גלייך אפגעטרעטן און מער נישט אפילו געריידט איבער מפנה זיין דעם רב'ס מקום קבורה.

יארצייט ד' תמוז

הגה"ק רבי פנחס ב"ר צבי הירש הלוי זי"ע
(איש הורוויץ), בעל הפלאה, מפרנקפורט

ער איז געבוירן אין שטאט טשורטקוב, **בשנת תצ"א**.

צו זיין טאטן הגה"ק **רבי צבי הירש הלוי הורוויץ מטשורטקוב** זי"ע,
בן הגה"ק **רבי מאיר הלוי הורוויץ המהר"ם מטיקטין** זי"ע,
מגזע הגה"ק **בעל השל"ה הקדוש** זי"ע,
ומגזע הגה"ק **בעל הרמ"א** זי"ע.

און צו זיין מאמע **הרבנית הצדקת מרת מלכה** ע"ה,
בת הגה"ק **רבי מרדכי אב"ד סלוצק** זי"ע.

ער איז געווען א גאון הגאונים האמיתי, בוצינא קדישא, חסידא ופרישא, רבן של כל בני הגולה, ער איז געווען א בקי נפלא בתורת הנגלה והנסתר, ער האט געלערנט יומם ולילה מיט א געוואלדיגע התמדה, נאך זייענדיג גאר יונג האט מען שוין געזען זיין גדלות בתורה און זיין געוואלדיגע קדושה וטהרה, אויך האט דער גאון עוסק געווען אין צדקה וחסד אויף א געוואלדיגע מדרגה, ער האט מרביץ תורה געווען פאר הונדערטער תלמידים גאונים וגדולים בתורה, און פארשיינט די וועלט מיט זיינע הייליגע דברי תורה, ער איז געווען מפורסם אלס א בעל מופת עצום און א גרויסע פועל ישועות בקרב הארץ.

דער הייליגער בעל הפלאה זי"ע איז געווען א ברודער מיט הרה"ק **רבי שמואל שמעלקא מניקלשבורג** זי"ע, און דער טאטע רבי צבי הירש איז אנפאנג געווען א מתנגד פונעם הייליגען בעש"ט זי"ע, אבער איינמאל איז ער געפארן צום בעש"ט זי"ע, און געזען דעם קדושה מיט וואס דער בעש"ט דינט דעם באשעפער, איז ער געווארן א חסיד פונעם בעש"ט.

שפעטער איז דער בעש"ט איינמאל געווען אין שטאט טשורטקוב, און עוסק געווען אין תורה מיט רבי צבי הירש פאר 12 שעה ברציפות, דאן וועז דער בעש"ט הקדוש איז אוועק געגאנגען, האט ער געזאגט פאר זיינע תלמידים, **אז ער לאזט זיי איבער מיט רבי צבי הירש וואס איז אזא צדיק ווי איך**.

ער האט געלערנט פון אלס יונג קינד ביי זיין הייליגען טאטן רבי צבי הירש מטשורטקוב זי"ע, ער האט פון זיין טאטן אסאך תורה ועבודת השם געלערנט, שפעטער האט ער געלערנט ביי זיין הייליגע ברודער הגה"ק **רבי נחום הלוי מפרוסקורוב** זי"ע, אבער רוב פון זיין גדלות בתורה האט ער געלערנט ביי זיין הייליגען ברודער הגה"ק **רבי שמואל שמעלקא מניקלשבורג** זי"ע.

ווי דער הייליגער בעל הפלאה שרייבט אויף זיין ברידער, "**נפשי קשורה בנפש אחי הרב הגאון מו"ה שמעלקא הלוי ז"ל, ונוחים זה לזה באהבה נפלאה, כאהבה של דוד ויהונתן**", און שרייבט ווי זיי האבן געלערנט מיט א געוואלדיגע התמדת התורה בש"ס ופוסקים, און זיך מיגע געווען צו פארשטיין לאמיתה של תורה, און השי"ת האט אונז באגליקט **אז מיר האבן געהאט אן הצלחה און עס איז מקיים געווארן דעם פסוק, מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד**.

און דער הייליגער הפלאה האט געזאגט, אז רוב פון זיינע חידושים וואס זענען ארויס געקומען האט ער געשריבן דאן וועז ער האט געלערנט מיטן ברודער רבי שמעלקא זי"ע.

אנפאנג זענען די צוויי ברודער רבי שמעלקא און רבי פנחס נישט געווען קיין חסידים, זיי האבן געלערנט אונעם ביהמ"ד פון הגה"ק **בעל הגר"א מווילנא** זי"ע, וואס איז געווען א גרויסער מתנגד צום דרך החסידות, וואס דארט האבן זיי קונה געווען זייער דרך הלימוד, אבער שפעטער זענען די צוויי הייליגע ברודער נתקרב געווארן צום דרך הבעש"ט הקדוש זי"ע, דורך הרה"ק **רבי אברהם מקאליסק** זי"ע פון די גרויסע תלמידים פונעם הייליגען **מגיד ממזריטש** זי"ע.

און די הקדמה פונעם שו"ע הרב, פונעם הייליגען בעל התניא זי"ע שרייבן די קינדער פונעם בעל התניא גאר גרויסע שבחים אויף די צוויי ברודער, אויך קען מען זעהן די בריוו וואס דער הייליגער בעל התניא האט געשריבן פארן בעל הפלאה גלייך נאכדעם וואס דער בעל התניא איז ארויס געקומען פון תפיסה.

וועז מען האט געפרעגט דעם הייליגען בעל הפלאה, פארוואס ער פארט צו א צדיק, ווי צום הייליגען מגיד ממזריטש, וועז ער קען דאך אין די

צייט זיצן ביי זיך אין שטוב און לערנען אסאך מער, האט ער ענטפערט מיט חכמה, וו**ען איך לערן מוסר קומט דער יצר הרע און לאזט מיך נישט לערנען דעם בלעטל ווי עס שטייט דער מוסר וואס איך דארף לערנען, אבער ווען איך קום צום רבין, ווייזט ער מיר דווקא דעם בלעטל וואס איך דארף לערנען**.

אין ספר שמן הטוב ברענגט ער אראפ בשם פון הרה"ק רבי משה קאברינער זי"ע בשם זיין רבין הרה"ק רבי נח מלעכוויטש זי"ע, אז בשעת די צוויי ברודער דער הפלאה און רבי שמעלקא זי"ע זענען אמאל געווען ביים הייליגען מגיד ממזריטש, האט זיי דער מגיד געזאגט, "**איר זאלט וויסן, אז אפילו א איד פירט זיך אויף דעם גאנצן טאג ערליך, און בעפאר ער גייט שלאפן מאכט ער זיך א חשבון הנפש וואס יעדער איד ברויך מאכן פארן גיין שלאפן, און ער הייבט אן פילן גוט, אז ער האט ב"ה געהאט א גוטן טאג מיט זיין עבודת השם, און ער טראכט ביי זיך, איך האב דאך די גאנצע טאג געלערנט און עוסק געווען אין עבודת השם און געטון מצוות ומעשים טובים, איז אויב ברענגט דאס אריין אינעם מענטש א מחשבה פון גאות, מאכט מען מיט דעם קאליע די מצוות ומעשים טובים**".

ער האט חתונה געהאט מיט די טאכטער פון **הגביר הרבני הנגיד רבי יואל ב"ר ישראל הלפרין** זי"ע.

ווערט דערציילט, לגבי די געוואלדיגע ענווה און שפלות וואס דער גאון האט פון זיך געהאלטן, שטייט אינעם פנקס פון שטאט בראד, אז מען האט איינמאל מכבד געווען דעם גאון דער בעל הפלאה זי"ע צו זאגן א דרשה אינעם קלויז אין שטאט בראד, וואס דער שטאט איז געווען א עיר ואם בישראל, א שטאט פיל מיט תלמידי חכמים און גאוני הדור, און דער בעל הפלאה אז דאך געווען א גאון הגאונים.

פארשטייט זיך, אז ער האט געזאגט א גאר טיפע דרשה פיל מיט חריפות ובקיאות התורה, האט זיך אבער נישט אנגעזען קיין שום גאווה אדער גרויסקייט אויפן פנים פון דעם גאון, נאר אדרבה ער איז די גאנצע דרשה געשטאנען מיט אראפ געבויגענעם קאפ און מיט א אימה ויראה און א געוואלדיגע הכנעה צו די גאונים פון שטאט, און אזוי האט דער גאון אראפ געלייגט א דרשה, וואס אלע גדולים דארט האבן גאר שטארק באוואונדערט, אבער דער גאון האט בכלל נישט געמאכט קיין וועזן דערפון, נאר ער האט דאס געטון לכבודו פון די גדולים וואס זענען דארט געזעצן.

ער איז געווען רב אין שטאט **וויטקוב** פאר א שטיק צייט, דערנאך איז ער געווארן רב אין שטאט **לעכאוויטש**, און די לעצטע 33 יאר איז ער געווען רב אין שטאט **פרנקפורט**, וואס איז דאן געווען א עיר מלאה חכמים און א עיר ועם בישראל, דארט אין פרנקפורט האבן גאר גרויסע גאונים געדינט אלס רב, ווי דער **של"ה הקדוש**, דער **פני יהושע**, און נאך גדולי ישראל, ער איז געווען דאן פארעכענט אלס איינע פון די גאונים בדורו, מיט דעם אלעם איז דער בעל הפלאה געווען א עניו מאוד.

ער האט דארט אין שטאט פרנקפורט געדינט פאר 33 יאר, ער האט דארט גאר אסאך אויפגעטון פאר אידישקייט, אויך האט ער דארט גאר אסאך לוחם געווען קעגן די מתחדשים, און קעגן דעם רשע מענדעלזאהן שר"י.

אויך האט ער דארט אויף געשטעלט זיין ישיבה פון ווי עס זענען ארויס געקומען גרויסע גאונים, ובתוכם הגה"ק **החתם סופר** זי"ע, וואס דער גאון האט ארויסגעוויזן פאר דעם תלמיד א געוואלדיגע אהבה, מען קען זעהן ווי אזוי דער רבי דער בעל הפלאה האט געערעדט פון זיין תלמיד, און ווי אזוי דער חתם סופר האט געערעדט פון זיין רבין, אויך האט דער הייליגער בעל הפלאה געהאט א חיבה יתירה פון דעם גאון הגה"ק **רבי נתן אדלער** זי"ע, וואס האט געערעדט פון דעם גדלות פון דעם הייליגען בעל הפלאה זי"ע.

ווערט דערציילט, אז ווען דער גאון הגה"ק **רבי יחזקאל לאנדא בעל הנודע ביהודה** זי"ע האט דאס ערשטע מאל געזען דעם ספר בעל הפלא"ה פון דעם גאון, האט ער שטארק געשטוינט דערפון, און אויס געדריקט פאר זיינע תלמידים זיין גרויס וואונדער, און ער האט זיך אויס געדריקט בזה"ל, "**איך פארשטיי נישט ווי דער גאון האט צייט צו לערנען, ווייל באלד צופרי געט דער גאון זיין טיפע שיעורים פאר די תלמידים, און דאן לערנט ער זיין שיעור אין קבלה, און דאן לערנט דער גאון יראת שמים מיט זיינע תלמידים, בלייבט דאך נאר איבער**

א גאר קורצע צייט אין טאג, איז ווי האט דער גאון געקענט אריין לייגן די צייט פאר דעם געוואלדיגע חיבור, נאר וויבאלד זיי זענען חסידים, זענען זיי זוכה אז זייער תורה בלייבט אפגעהיטן ביי זיי".

הרה"ק רבי אברהם יהושע פריינד אב"ד נאסויד זי"ע האט געזאגט, אז ער האט געהערט פון הרה"ק בעל דברי יחזקאל משינאווא זי"ע, אז דער חתם סופר זי"ע איז פארעכנט **צווישן די תלמידי הבעש"ט הקדוש** זי"ע, וויבאלד ער איז געווען א תלמיד פונעם הייליגען **בעל הפלאה** זי"ע, וואס איז געווען א תלמיד מובהק פונעם **הייליגען מגיד ממזריטש** זי"ע.

ער האט איבער געלאזט זיינע הייליגע חיבורים.

ספר פנים יפות, על התורה,
ספר נתיבות לשבת, על שו"ע,
חידושי הפלא"ה, על מסכת ברכות,
ספר הפלא"ה, על מסכתות מתלמוד בבלי,
ספר תוכחות מוסר.

ער האט איבער געלאזט זיינע הייליגע קינדער.

הגה"ק **רבי מאיר יעקב** זי"ע, נפטר געווארן בחייו פון זיין טאטן,
הגה"ק **רבי צבי הירש אב"ד פראנקפורט בעל לחמי תודה** זי"ע, חתן הגה"ק **רבי זלמן פרלסיס מבראד** זי"ע, ממלא מקום אביו,
בתו **הצדקת מרת מרים** ע"ה, אשת הגה"ק **רבי צבי יהושע אב"ד טרייוויטש בעל סמיכת משה** זי"ע, בן הגה"ק **רבי שמעלקא מניקלשבורג** זי"ע,
בתו **הצדקת מרת מלכה** ע"ה, אשת הגה"ק **רבי אברהם חיים בעל אורח לחיים מזלאטשוב** זי"ע.

נסתלק לגנזי מרומים **ד' תמוז בשנת תקס"ה**, ומנוחתו כבוד איז אין ביה"ח אין שטאט **פרנקפורט**.

זכותו הגדול יגן עלינו
ועל כל ישראל אמן.

מעשיות

דער הייליגער הפלאה זי"ע און זיין ברודער דער רבי ר' שמעלקא זי"ע, ווען זיי זענען שוין ביידע געווען רבנים אין די גרויסע קהילות פרנקפורט און ניקלשבורג, זענען זיי אמאל געקומען צו פארן צוריק צו זייער היים לאנד, קיין פוילן, און אויפן וועג איז זיי אויס געקומען דורכצופארן די שטאט זלאטשוב.

האבן זיי געהאט אין פלאן דארט צו ווילן א פאר טעג, און האבן געקלערט איינצושטיין ביים זלאטשובער מגיד רבי ר' מיכל'ע זי"ע, איידער זיי זענען אן געקומען אין שטאט זלאטשוב, איז שוין געקומען די ידיעה אין שטאט, אז די צוויי הייליגע ברודער די גדולי הדור קומען צו פארן, זיי וועלן זיין דא אונטערוועגנס, און וועלן דא איינשטיין.

האט זיך אבער געמאכט א סיבה, אז דער רבי ר' מיכל'ע האט פונקט געמוזט וויכטיג ערגעץ אוועק פארן, האט רבי מיכל'ע אן געזאגט אין שטוב, און ספעציעל פאר'ן זוהן הרה"ק רבי יצחק דער שפעטערדיגער ראדווילער רבי זי"ע, וועלכער איז נאך געווען א בחור, אז ווען די צוויי ברודער וועלן אנקומען, זאל מען זיי אויפנעמען אויפן שענסטן און בעסטן אופן, אזוי איז טאקע געווען, די צוויי ברודער זענען אנגעקומען קיין זלאטשוב, זיי זענען איין געשטאנען דארט אין שטוב פונעם צדיק רבי מיכל'ע, אין צוויי באזונדערע צימערן איינע נעבן די אנדערע, די צימערן האבן געהאט א טיר פון איינע צו די אנדערע.

איז געווען א בחור א זלאטשובער איינוואוינער, וועלכער איז געפארן קיין פרנקפורט לערנען ביים הפלאה אין די ישיבה, און יעצט איז ער אהיים געקומען, ער האט געהאלטן פאר די חתונה, און הערנדיג אז דער הפלאה איז דא אין שטאט, איז ער געקומען צו אים בעטן ער זאל אים אויס לערנען א דרשה, כדי ער זאל קענען דרש'ענען ביי די חתונה, ווי דער מנהג איז געווען בימים ההם.

דער הפלאה האט געזומען לערנען א פשט'ל מיט דעם בחור, ער האט געזאגט א מאמר פון די גמרא וואס האט זיך אנגעהויבן מיט "אמר רבא", ער האט געפרעגט דערויף **צוויי און צוואנציג קושיות**, און נאכדעם געענטפערט **איין תירוץ** וואס האט אלעס פאר ענטפערט.

דער רבי ר' שמעלקא האט אלעס געהערט דורך די טיר, און ווען זיין ברודער דער הייליגער

הפלאה האט געענדיגט זאגן דעם גאנצן פשט'ל, האט דער רבי ר' שמעלקא געגעבן א קום אריין אין צימער, און געזאגט צום הפלאה, "**מיין ברודער, אמת אז אזוי איז דער פשט אין דעם מאמר, ווייל רבא אליין איז יעצט געווען ביי מיר, און געזאגט אז טאקע דאס האט ער געמיינט**", די מעשה שרייבט הגאון בעל "מנחת שבת" וואס ער האט דאס געהערט פון אן איש אמת, וועלכער האט דאס געהערט מפה קדשו פונעם ייליגען ריז'ינער זי"ע וואס רבי איציקל ראדווילער האט דאס אים דערציילט.

• • •

אונעם ספר יכבד אב ווערט דערציילט, אז ווען דער ייליגער הפלאה איז געווען רב אין שטאט **לעכאוויטש**, איידער ער איז געווארן רב אין **פרנקפורט**, איז אינטער געקומען א מעשה, וואס האט געמאכט דעם ייליגען הפלאה **אוועק פארן פון לעכאוויטש**, און די מעשה איז געווען ווי פאלגענד.

אין שטאט לעכאוויטש האט געוואוינט א געמיינער מענטש, וועלכער האט אנגעווארפן א שרעק אויף יעדן איינעם וואס איז נאר געקומען אין באירונג מיט אים, איינמאל האט דער איד געהאט עפעס א סוכסך מיט א אנדערן איד, און עס איז אנגעקומען צו א דין תורה ביים בית דין, און דער ייליגער הפלאה איז געווען צווישן די דיינים, און דער מענטש האט געהאט די חוצפה, צו פאדערן פונעם רב דער ייליגער בעל הפלאה זי"ע, **נישט מער און נישט ווייניגער, אז דער רב זאל פסק'נען פאר זיין טובה, נישט קיין חילוק אויב ער איז געערעכט אדער נישט, דארף ער געווינען דעם דין תורה**.

דער ייליגער הפלאה האט מקיים געווען דעם פסוק פון די תורה הקדושה ,"**ולא תגורו מפני איש**", און ווען עס איז אויס געקומען אז דער מענטש איז נישט געערעכט, האט דער הפלאה ארויסגעגעבן דעם פסק דין ווי די הלכה איז, און דער אנדערער צד איז ארויס געערעכט.

דער מענטש איז געגאנגען און פאר'מסר'ט דעם בעל הפלאה ביים שר, דער דוכס פונעם שטאט, אין יענע צייטן האט דער דוכס געהאט די מעגליכקייט צו טוען וואס ער האט געוואלט, האט דער דוכס געהייסן מ'זאל שלאגן דעם הפלאה, די משרתים פונעם דוכס האבן ארעסטירט דעם הפלאה, אים אראפגעלייגט אויף דער ערד און זיך געגרייט אים צו שלאגן.

האט דער ייליגער הפלאה דאן געלאזט א טרער און געזאגט, "**אוי, כי שחה לעפר נפשנו, דבקה לארץ בטננו, קומה עזרתה לנו ופדנו למען חסדך**", און ווי נאר דער ייליגער הפלאה האט געגדיגט די דיבורים, **איז פארגליווערט געווארן די הענט פון די משרתים, וואס האבן אים געוואלט שלאגן, און זיי האבן מער נישט געקענט שלאגן דעם הפלאה**, און אזוי איז דער גאון ניצול געווארן פון זייערע הענט, און צוליב דעם מעשה איז דער ייליגער הפלאה מער נישט געבליבן דארט אין שטאט, נאר אנטלאפן קיין **יאמפאלא** ווי ער האט זיך אויף געהאלטן אפאר חדשים, ביז ער איז אויף געגומען געווארן אלס רב אין **פרנקפורט**.

דערציילט הגה"ק בעל מנחת שבת זי"ע, איך האב געהערט, אז עד היום הזה, איז נישט אפגעטוען געווארן דעם קללה פון דעם ייליגען הפלאה פון דעם איד און אויף זיין משפחה, און פון יענעמס קינדער און אייניקלעך זענען נעבעך דא משוגעים און חסרי דעת און אנדערע מרעין בישין רח"ל.

• • •

עס איז באקאנט דער געשעעניש פון דעם "קליווער גט", וואס אין די פרשה זענען אסאך גדולי הדור געווען פארמישט, **טייל האבן גע'פסק'נט אז דער גט איז פסול, טייל האבן גע'פסק'נט אז עס איז כשר**, און דער דעמאלטס'דיגער רב אין פרנקפורט הגה"ק **רבי אבוש'ל פראנקפורטער** זי"ע **האט גע'פסל'ט דעם גט**, אין פראנקפורט איז די קהלה געווען שטארק בייז אויף די רבנים, וואס האבן זיך געקריגט אויף זייער גרויסן רב.

א יאר שפעטער איז דער גרויסער פראנקפורטער רב הגה"ק רבי אביש'ל זי"ע נסתלק געווארן, דער פראנקפורטער קהלה וואס איז דאן פרעכענט געווארן פון די שענסטע און גרעסטע קהלות ביי אידן, האט אנגעהויבן זוכן א רב פאר זייער שטאט, פארשטייט זיך אז יעדער רב וואס האט חולק געווען אויף זייער געווענעם רב, איז נישט געקומען אפילו אין באטראכט.

אין די ענדע איז אויסגעווען געווארן דער ייליגער הפלאה זי"ע, און ער איז געווארן רב אין די עיר ואם בישראל פרנקפורט, און דא האט מען געזען, אז ווי פון הימל האט מען צוגעפריט פון פריער, אז דער ייליגער הפלאה זאל קענען זיין רב אין פראנקפורט, און מעשה שהיה כך היה.

דעמאלט ווען עס איז אן געגאנגען די שאלה פונעם גט, און עס איז אנגעקומען די שאלה צום ייליגן הפלאה, האט דער ייליגער הפלאה דורכגעטוען דעם ענין, און ער האט געזאגט זיין מיינונג אז דער גט איז יא כשר, און דער הפלאה האט זיך אוועק געזעצט שרייבן א לאנגע תשובה.

אבער ווען דער ייליגער הפלאה האט גענדיגט שרייבן די תשובה, האט ער אויסגעשטרעקט זיין האנט צו נעמען דאס פלעשעלע זאמד, וואס איז געלעגן אויפן טיש צו אויסטריקענען די טינט, און ער האט בטעות גענומען דאס פלעשעלע טינט, און געגעבן א גיס אויס די טינט אויף דעם בריוו, און די בריוו איז מער נישט געווען לייענבאר.

ווען ער האט אכט גענומען די מעשה, האט ער זיך בארעכנט אז אפשר איז דאס א צייכן פון הימל, אז ער דארף נישט שיקן קיין תשובה, ער האט דאס דאן איבער גערעדט מיטן שפעטערדיגער לעמבערגער גאון רבי מרדכי זאב אורנשטיין זי"ע דער פאטער פונעם ישועות יעקב זי"ע, און ער האט אויך געהאלטן אז דאס איז א סימן פון הימל, אז ער זאל נישט איבער שרייבן די תשובה, מד' מצעדי גבר כוננו, און אזוי האט ער געקענט שפעטער ווערן רב אין די שטאט פרנקפורט.

• • •

ווען מען האט פאר די צוויי גאונים דער ייליגער בעל הפלאה זי"ע און זיין ברודער רבי ר' שמעלקא מניקלשבורג זי"ע, אן געטראגען רבנות אין די צוויי גרויסע שטעט, "**פראנקפורט, און ניקלשבורג**", און וויבאלד די שטאט פרנקפורט איז געווען פיל א גרעסערע שטאט ווי ניקלשבורג, האבן די צוויי ייליגע ברודער נישט געקענט באשליסן ווער עס זאל גיין ווי, ווייל יעדער פון זיי האט געהאלטן, אז דער אנדערע ברודער איז מער ראוי לאותה איצטלא צו זיין רב אין שטאט פרנקפורט.

הרה"ק רבי שמעלקא זי"ע האט געהאלטן מיט זיין גרויס עניוות, אז זיין ברודער דער בעל הפלאה זי"ע, אפילו ער איז טאקע יונגער ווי אים, איז ער אבער מער ראוי צו נעמען דאס רבנות אין פרנקפורט, אבער דער ייליגער בעל הפלאה זי"ע האט געהאלטן, אז וויבאלד זיין גאנצע גדלות בתורה און חשיבות, קומט נאר פון זיין עלטערע ברודער, איז ער דערפאר מער ראוי צו נעמען דאס רבנות אין פרנקפורט.

האבן די צוויי צדיקים מחליט געווען, אריבער צו פארן צו זייער גרויסן רבין דער ייליגער מגיד ממזריטש זי"ע, און זיי וועלן אן פרעגן ביים רבין וואס מען זאל דא טון, אנקומענדיג קיין מעזריטש צו זייער רבין, האט זיך ווידער געמאכט דעם וויכוח צווישן די צוויי ייליגע ברודער, וועט עס זאל קודם אריין גיין צום רבין אין שטוב, ווייל קיינער פון זיי האט נישט געוואלט אריין גיין בעפאר דעם צווייטן.

אבער באלד ווען דער ייליגער מגיד ממזריטש זי"ע וואס האט מרגיש געווען דאס עניוות פון די צוויי צדיקים איז ארויס געקומען, האט ער אויס געריפן בזה"ל, "**זאל ערשט אריין גיין דער ניקלשבורג'ער רב, ווייל ער איז דאך עלטער**", דאן האבן די צוויי ייליגער ברודער שוין באקומען דעם ענטפער, אז רבי ר' שמעלקא וואס איז עלטער, זאל וועלן רב אין **ניקלשבורג**, און דער ברודער דער ייליגער בעל הפלאה, זאל וועלן רב אין **פרנקפורט**.

• • •

ווען דער ייליגער בעל הפלאה זי"ע איז געפארן קיין פרנקפורט איבער נעמען דאס רבנות פון די חשובע שטאט, האט ער זיך באגעגנט אינמיטן וועג מיט א איד א סוחר, וואס האט געהייסן ר' יעקב, דער ר' יעקב איז געווען פון די חסידים פונעם ייליגען מעזריטשער מגיד זי"ע, און פון דארט האט אים דער בעל הפלאה געקענט.

דער ייליגער הפלאה האט געבעטן דעם סוחר ר' יעקב, אז ער זאל מיט אים מיט קומען קיין פרנקפורט ביז איבער שבת, און כאטש ר' יעקב האט געהאט וויכטיגע געשעפטן צו ערלעדיגן, אבער וויבאלד 'אין מסרבין לגדול', האט ער געדינגען אן אנדערן איד, און אים געבעטן אז ער

זאל אים מסדר זיין זיינע געשעפטן, און ר' יעקב איז מיט געקומען מיט דעם הפלאה, די גאנצע שטאט פרנקפורט איז ארויס געקומען מקבל פנים זיין זייער נייער רב, און מ'האט אים געגעבן כבוד מלכים.

וואס בדרך אגב ווערט געברענגט אין א ספר, אז בשעת דעם גאנצן קבלת פנים פאר דעם גאון דער בעל הפלאה, **האט מען געזען ווי דער גאון זיצט אויף זיין פלאץ איינגעבויגן, און מען האט געזען גרויס צער אויפן פנים פון דעם גאון**, און וועז מען האט געפרעגט דעם גאון פשט, האט דער הייליגער צדיק דער בעל הפלאה געזאגט מיט זיין גרויס עניוות בזה"ל, "**איך זעה דאס גאנצע כבוד וואס מען גיבט מיר דא, און איך שטעל מיך פאר ווי עס איז יעצט מיין לוי' און איך ליג אינעם ארון**", און דאס איז געווען זיין גרויס צער, ווייל דער גאון האט באמת נישט געקענט פארטראגן ווען מען איז אים מכבד.

דעם ערשטן שבת קודש זענען אנגעקומען די גרויסע לומדים פון די שטאט, און אנגעהויבן צו רעדן מיט דעם גאון אין תורה, יעדער האט אנגעהויבן צו פרעגן קשיות, האט דער הייליגער הפלאה געבעטן דעם ר' יעקב, אז ער זאל זיי ענטפערן אויף זייערע שאלות, און רבי יעקב האט טאקע זיך מפלפל געווען מיט די לומדים, מיט א געוואלדיגע חריפות, און דער הייליגער הפלאה איז זיך געזעסן אין די זייט און צו זיך געזונגען שטילערהייט א ניגון 'ישמחו במלכותך'.

דאס איז געווען א פלא, אז דער רבי ר' יעקב וואס איז בכלל נישט געווען קיין גרויסער תלמיד חכם און חריף, נאר איז געווען א ביזנעס מאן און די גאנצע וואך געפירט געשעפטן, האט זיך אבער פלוצלונג גאר שטארק מפלפל געווען מיט די לומדים, און ער איז דעמאלט געווארן כמעיין המתגבר, דער פלא איז געווען, אז נאך שבת איז דער רבי יעקב געווארן צוריק ווי זיין שטייגער, און דאס האט דער גרויסער גאון וצדיק דער הייליגער הפלאה ספעציעל געטון, ווייל ער האט זיך נישט געוואלט גרויס האלטן בשעת ער איז זיך מפלפל מיט די אידן פונעם שטאט פרנקפורט.

• • •

מען דערציילט, אז ווען די צוויי ברודער דער רבי ר' שמעלקא מניקלשבורג זי"ע און זיין ברודער דער בעל הפלאה זי"ע זענען דאס ערשטע מאל געפארן זיך מסתופף זיין בצלו פונעם הייליגע מגיד הגדול ממזריטש זי"ע, ווען זיי זענען צוריק אהיים געקומען, האבן די אידן פון שטאט וואס זענען געווען גרויסע מתנגדים געפרעגט פון די צוויי ברודער, **איר האט נישט חרטה אז איר זענט געפארן צום מגיד און מבטל תורה געווען און גע'בטל'ט די צייט**.

האבן די צוויי גאונים געענטפערט, **אז זיי האבן יא חרטה**, פארשטייט זיך אז די מתנגדים האבן הנאה געהאט פון דעם ענטפער, אבער זיי האבן גלייך מסביר געווען, **אז זיי האבן חרטה אז זיי זענען געפארן, און נישט געגאנגען צופיס**, ווייל צו אזא צדיק און פאר אזא קדושה ברויך מען גיין צופיס.

• • •

די צוויי הייליגע ברודער די צדיקים און גאונים

רבי ר' שמעלקא מניקלשבורג זי"ע און זיין ברידער רבי פנחס הארוויץ דער בעל הפלאה מפרנקפורט זי"ע זענען שוין אין די יוגענט געווען גרויסע מתמידים און שטענדיג געלערנט תורה.

דער הייליגער רבי ר' שמעלקא פלעגט אויף זיין גאנצע נעכט און לערנען בהתמדה, **ער האט זיך קיינמאל נישט געלייגט שלאפן אין א בעט**, זיין שלאפן איז געווען נאר, ווען ער פלעגט צוזאם פאלן פאר מידקייט און דאס איז נאר געווען אנלייידענדיג זיין קאפ אויף א באטל וואסער, ווידער זיין ברודער דער הייליגער הפלאה פאר גרויס חשק צו לערנען די הייליגע תורה, **האט נישט געהאט קיין צייט אפילו זיך צו וואשן צום עסן**, נאר ער פלעגט זיך באגענוגענען מיט עסן קוכן צו שטילען זיין הונגער.

האט די מוטער זייערע זיך אמאל אויסגעדריקט אויף איהרע צוויי קינדער, "**השי"ת האט מיר געשענקט צוויי קינדער, איינער בענטשט נישט קיין ברכת המזון, און דער אנדערער לייענט נישט קיין קריאת שמע על המיטה**".

• • •

הרה"ק בעל עבודת עבודה מטאהש זי"ע האט דערציילט, אז די צוויי ברודער'ס הרה"ק רבי שמעלקא מניקלשבורג זי"ע און זיין ברודער הרה"ק רבי פנחס בעל הפלאה מפרנקפורט זי"ע וואס זענען געווען תלמידים פונעם הייליגען גר"א

מווילנא זי"ע, דערנאך זענען זיי נתקרב געווארן צום דרך החסידות דורך דעם הייליגען מגיד ממעזריטש זי"ע.

ווען די צוויי ברודער'ס זענען דאס ערשטע מאל אנגעקומען צום מגיד, האבן זיי געבעטן דעם מגיד אז ער זאל זיי זאגן א פלפול אז זיי זאלן זעהן זיין גדלות בתורה, וויבאלד דער מגיד האט אזוי געווארט אז די צוויי ברודער'ס זאלן שוין קומען צו אים, ווייל ער האט געזען אז די צוויי ווילן נאך אויפטון גאר אסאך צו מקרב זיין אידישע קינדער צום באשעפער, האט דער מגיד מסכים געווען צו זייער בקשה.

דער מגיד האט געזאגט פאר די צוויי ברודער'ס א גאר טיפע פלפול אין סוגיות הש"ס, וואס אפילו די צוויי גדולים האבן זיך גאר שטארק געברויכט מצמצם זיין צו קענען מיט האלטן און פארשטיין, פארשטייט זיך אז די צוויי ברודער זענען גאר שטארק נתפעל געווארן פונעם גדלות בתורה פונעם מגיד, און זיי האבן זיך מדבק געווען אין אים.

נאכדעם וואס דער מגיד האט געענדיגט דעם פלפול האט ער געזאגט פאר זיי, "**וויסן זאלט איר, אז במשך די פאר שעה וואס איך האב ענק געזאגט דעם פלפול, בין איך געווען אין א גאר גרויסע סכנה ממש כחוט השערה צו פארלירן אלע מיינע מדריגות, וואס איך האב אזויפיל יארן געארבעט אויף דעם, דורך ח"ו האבן א טראפ התנשאות אדער גאווה, ווייל דער באשעפער איז מדקדק מיט צדיקים כחוט השערה, אבער מיט דעם אלעם האט זיך מיר דאס געלוינט, כדי צו מקרב זיין די אחים הקדושים צום דרך החסידות**".

• • •

מען זאגט נאך, אז דער הייליגער גר"א מווילנא זי"ע האט אמאל געזאגט, אז אויף אלע תלמידי בעש"ט הקדוש זי"ע האט ער קשיא'ס און טענות, חוץ אויף הרה"ק רבי שמואל שמעלקא מניקלשבורג זי"ע און זיין ברודער הרה"ק רבי פנחס בעל הפלאה מפרנקפורט זי"ע, **ווייל פנחס זה אליהו**.

• • •

דער הייליגער גר"א זי"ע האט זיך אמאל אויס געדריקט בזה"ל, "**ווי קומט מען צו צום עניוות פונעם הייליגען בעל הפלאה**", און ער האט דערציילט א מעשה, אז ווען ער דער הייליגער גר"א איז געגאנגען גלות ליידן, איז ער איינמאל אנגעקומען צום שטאט ווי דער הייליגער בעל הפלאה זי"ע האט געוואוינט, איז ער דאן איין געשטאנען אין שטוב פונעם גאון דער הייליגער הפלאה.

דער הייליגער הלפאה נישט וויסענדיג ווער דער גאסט איז, האט ער אים ביינאכט צו געדעקט מיט א צודעק, און דאן האט זיך דער הפלאה געזעצט לערנען, אבער דאן האט דער הפלאה געזען אז די דעק איז אראפ געפאלן, האט ער זיך אויף געשטעלט און נאכאמאל צו געדעקט מיטן דעק, און זיך צוריק געזעצט לערנען, אבער ביים דריטן מאל וואס ער האט געזען אז די דעק איז אראפ געפאלן, האט ער געבעטן דעם אורח, אז ער זאל אכטונג געבן אז די דעק זאל נישט אראפ פאלן, ווייל עס שטערט אים אינמיטן לערנען.

דאן האט זיך דער גר"א ארויס געכאפט און אנגערופן, "**דאס איז דאך שעטנ"ז לויטן רמב"ם**", אזוי ווי דער הייליגער הפלאה האט געהערט די ווערטער פונעם גאסט, איז דער הייליגער הפלאה גלייך געלאפן, און געברענגט אן אנדערן דעק פארן גאסט, וואס האט נישט געהאט אין זיך דעם שאלה פון שעטנ"ז, וואס אין אמת'ן נעמען רוב פוסקים נישט אן דעם הלכה, אבער כדי דער גאסט זאל זיך גוט געפינען ביי אים אין שטוב, האט ער געברענגט אן אנדערן דעק, **און אויף דעם גדלות אין ענווה האט דער הייליגער גר"א געזאגט, אז ער איז מקנא דעם הפלאה**.

• • •

דער הייליגער חתם סופר זי"ע האט דערציילט, אז זיין רבי דער הייליגער בעל הפלאה זי"ע איז ליידער סוף ימיו געווארן א סגי נהור און האט נישט געקענט זעהן אויף איין אויג, האט דער חתם סופר זי"ע געזאגט, אז נאכדעם וואס די רבי איז געווארן א סגי נהור, **איז ער געשטיגען אסאך מער אין כשרונות און חריפות בתורה און איז נתעלה געווארן אסאך העכער**, און ווען מען האט געברענגט א דאקטאר וואס זאל אויס היילן דעם גאון'ס אויגן, האט דער גאון געזאגט, **צו זעהן די וועלט ברויך איך נישט קיין אויגן, און אויף תורה איז מיר גענוג איין אויג אויך**.

• • •

ווי באקאנט האט דער הייליגער צדיק הרה"ק רבי אברהם חיים בעל אורח לחיים מזלאטשוב זי"ע נישט זוכה געווען צו האבן קיין קינדער ל"ע, צדיקים האבן דערציילט, אז בזיווג ראשון איז ער געווען א איידעם ביים גאון דער הייליגער הפלאה זי"ע, און וועז דער שווער האט זיך געגרייט צו פארן קיין פרנקפורט, האט ער זייער געבעטן דעם איידעם, אז ער זאל מיט קומען מיט אים, ווייל ער האט געוואלט האבן א היימיש פנים דארט, אויך ווייל דער איידעם איז געווען א גאון וגדול בתורה, אבער דער איידעם האט נישט געוואלט מיט גיין.

דער בעל הפלאה האט גלייך מרגיש געווען, אז דער איידעם זאגט זיך אפ, וויבאלד ער האט דאך נישט געהאט קיין קינדער, האט ער זייער געוואלט גט'ן דאס ווייב און חתונה האבן נאכאמאל, אפשר וועט ער דאן געהאלפן ווערן מיט קינדער, אבער בשעת זיין שווער וואוינט דא האט ער נישט געקענט דאס טון, האט זיך דער הייליגער שווער דער בעל הפלאה אויס געדריקט מיט א שווער לשון און געזאגט, "**עס וועט דיר נישט העלפן גארנישט**", און ליידער האט די וואַרט פונעם צדיק חל געווען, און דער איידעם דער אורח לחיים האט ליידער טאקע נישט זוכה געווען צו קיין קינדער מיטן זיווג שני אויך נישט.

ווערט דערציילט, אז עס איז געווען א גרויסע חסיד פונעם הייליגען דברי חיים מצאנז זי"ע, וואס האט געהייסן "**אברהם חיים**", וואס האט ליידער נישט זוכה געווען צו קיין קינדער, דער צאנזער רב זי"ע האט אסאך איינגעריסן פאר דעם איד און פראבירט אלע סגולות אז דער חסיד זאל זוכה זיין צו זש"ק.

איינמאל האט אים דער צאנזער רב געפרעגט, אויב ער הייסט אברהם חיים נאכן הייליגען אורח לחיים, האט דער איד געזאגט אז יא, ווייל זיין טאטע איז געווען א גרויסע חסיד פונעם אורח לחיים, האט דער הייליגער צאנזער רב זי"ע געזאגט, **דאן קען איך דיר נישט העלפן, ווייל דער אורח לחיים זי"ע האט געהאט אויף זיך דעם הקפדה פונעם שווער דער בעל הפלאה זי"ע, און נישט נאר ער האט נישט געקענט האבן קיין קינדער, נאר אפילו איינער וואס טראגט זיין נאמען קען אויך נישט**.

• • •

ווען דער הייליגער בעל הפלאה זי"ע איז נאך געווען א יונגער בחור, איז ער שוין געווען מפורסם אלס א עילוי נפלא בתורה און א קדוש מאוד, דערציילט מען, אז ווען מען האט אנגעטראגן דעם שידוך פארן הפלאה, וואס דער מחותן איז געווען א גרויסער עושר און א תלמיד חכם, און הערענדיג ווען דעם בחור דער עילוי פון שטאט טשורטקוב, האט דער עושר געוואלט נעמען דעם בחור אלס אן איידעם פאר זיין גערעטענעם טאכטער, אבער ער האט קודם געוואלט אליין גיין רעדן מיטן בחור, צו זעהן זיין גדלות בתורה.

דער הייליגער הפלאה איז שוין אלס יונגער בחור געווען מפורסם אלס א עניו און א שפל ברך מאוד און האט שוין דאן פיינט געהאט כבוד, דערפאר ווען ער האט געהערט אז איינער קומט אים זעהן און רעדן מיט אים איבער א שידוך, **האט ער זיך אנגעטון אן אלטן רעקל מיט א אלטן הוט און זיך ארומגעבינדען מיט א שטריק אנשטאט א גארטל**, און אזוי איז ער געגאנגען טרעפן דעם עושר.

ווען דער עושר האט דערזעהן דעם הפלאה, האט ער זיך געווואונדערט און דערשראקן און געטראכט, אז דער בחור איז זיכער נישט אינגאנצן אין ארדענונג, אבער ער האט דאך געוואלט רעדן מיטן בחור און זעהן מה טיבו, האט ער אנגעהובן רעדן מיטן בחור אין תורה, און האט אים פארגעלייגט אפאר שווערע קשיות אין איינע פון די טיפסטע סוגיות אין ש"ס, כדי צו זעהן זיין גדלות בתורה, אבער דער הייליגער הפלאה האט מיט זיין גרויס עניוות און חכמה זיך געמאכט כאילו ער פארשטייט נישט די קשיות, און האט גענטפערט אפאר נארישע און פשוטע תירוצים וואס האבן אויסגעזעהן ממש ווי גארנישט ספעציעל.

דער עושר זעענדיג אז ער האט געמאכט דא א טעות, מיינענדיג אז ער גייט דא טרעפן א בחור א גדול בתורה, אבער דערווייל רעדט ער דא צו א בחור וואס איז בכלל נישט באהאוועגט אין תורה, האט ער דעם בחור פנחס ארויסגעשיקט פון שטוב, ווען דער טאטע האט געהערט פונעם מחותן וואס זיין בחור האט געטון, און ער האט דאך יא געווויסט וואס זיין בחור איז, האט ער געבעט

דעם עושר, קוקט נישט אויף זיינע קליידער, נאר כאפט א בליק צומארגענס אין ביהמ"ד, אן דעם וואס דער בחור זאל וויסן אז איר זענט דארט, וועט איר שוין זעהן וואס דער בחור איז.

די קומענדיגע טאג איז דער עושר טאקע אריין אין ביהמ"ד באהאלטענערהייט, און דאן האט ער געזהן ווי דאס פנים פונעם בחור שיינט און לייכט ווי א מלאך, און עס ווארפט זיך טיפזיניגע סגיות און קשיות פון ש"ס ביי דעם בחור, האט ער שוין געזעהן אז דער מחותן איז געערעכט, אז דער בחור האט זיך דווקא נעכטן באהאלטן, כדי נישט צו באקומען כבוד פון מענטשן, און דער עושר האט געשלאסן דעם שידוך און געגומען דעם הפלאה פאר אן איידעם.

• • •

ווערט דערציילט, אז די קהילה קדושה אין פרנקפורט איז געווען פון די גרעסטע קהילות קדושות, ווען זייער רב דער צדיק וקדוש רבי אביש'ל פראנקפורטער זי"ע אז נסתלק געווארן, האבן זיך ארויסגעלאזט שליחים איבער גאנץ אייראפה זיכן א נייעם רב וואס פאסט פאר אזא עיר ואם בישראל, ווען די שליחים זענע אנגעקומען צום שטאט ווי דער הייליגער הפלאה האט געווואוינט, זענען זיי אריין אין ביהמ"ד, און זיי האבן געזהן דארט זיצן א איד ביים טיש, פארטיפט אין א שווערע סוגיא אין ש"ס, און דער איד האט זיי אפילו נישט באמערקט אריין קומען.

פלוצלונג זעהן די אידן, ווי דער איד נעמט זיך ווייענען מיט הייסע טרערן און בעט מיט א הייסע תפילה, **אז ער זאל זוכה זיין צו פארשטיין דעם אמת'ן פשט און כוונה פון די גמרא**, די שליחים האבן זיך געשטעלט אין די זייט און באטראכט דעם מחזה הוד, דאן הערן זיי ווי ער הייבט אן איבערגיין די גאנצע גמרא, און ער זאגט א שיינעם תירוץ וואס האט ערקלערט די גמרא און די גאנצע סוגיא לעכטיג און קלאר, די שליחים זענען שטארק נתפעל געווארן פון זיין ריינקייט און קדושה און זיין שכל הישר, און דאן האבן זיי אנגעטראגן פארן גאון דעם הייליגען הפלאה דאס רבנות ביי זיי אין שטאט.

• • •

מען דערציילט איבער די געוואלדיגע מידות פונעם גרויסן גאון דער הייליגער הפלאה זי"ע, ער איז געווען א עניו מאוד און אלעס אין זיין לעבן געטון נאר למען כבוד שמו יתברך אן קיין שום פניעות און בכלל נישט געוואלט מען זאל אים מכבד זיין, איינמאל איז אנגעקומען קין פרנקפורט א רב פון א אנדערע שטאט א גרויסער למדן, און דער רב האט געהאט אביסל די מידה פון ברויכן כבוד און אביסל גאווה, און ער האט זיך אריינגעלאזט אין א שמיעס מיטן הפלאה, און ער האט פראבירט צו ווייזן פאר הפלאה, אז ער איז א גרעסערע למדן און גאון בתורה.

דער הייליגער הפלאה האט גלייך מרגיש געווען וואס דער רב ווייל, און דערפאר האט דער הייליגער הפלאה אויסגעהערט דעם רב מיט גרויס געדולד און רואיגקייט און ענווה, ביי יעדע קשיא וואס דער רב האט געפרעגט, האט דער הפלאה זיך געמאכט כאילו ער ברויך שטארק טראכטן צו פארשטיין דעם קשיא, און ווען ער האט געטפערט פארן רב א תירוץ, האט ער דאס געטון זייער איידל און געזאגט, אפשר קען מען זאגן דעם תירוץ אזוי, אדער האט ער געזאגט פארן רב, איר זאגט דאך זייער גוט, אבער דער רמב"ם מיינט אפשר עפעס אנדערש, און אזוי האט דער הייליגער הפלאה מכבד געווען דעם רב, און ווען דער רב איז ארויס, האט ער געזאגט פאר די מענטש אין שטאט, "**אייער רב איז א גוטער איד, אבער ער איז נישט אזא גאון ווי מען מאכט אים**".

די תלמידים און חסידים וואס האבן באמת געוויסט אז דער הייליגער הפלאה איז א גאון עולם בתורה, זענען זיי געווען זייער באליידוגט און זיך געוואלט אנעמען פארן כבוד פון זייער רב, האבן זיי געפרעגט דעם הייליגען הפלאה, "**רבי, פארוואס האט די רבי אים נישט אפגענטפערט מיט אייער געוואלדיגע גאונות און אים געוויזן דעם אמת**", האט דער הייליגער הפלאה גענטפערט מיט א שמייכל, "**אויב איך וואלט אים געוויזן אז זיין תורה איז נישט ריכטיג, וואלט ער דאך אוועקגעגאנגען אינגאנצן צובראכן און מיט א בושה, יעצט אבער, איז ער אוועקגעגאנגען פרייליך און מיט א גוט געפיל, אז ער האט מיך מנצח געווען, איז דען נישט כדאי מוותר צו זיין אויף אביסל כבוד, נאר כדאי צו מחי' זיין א אנדערן איד**".

יארצייט ה' תמוז

הרה"ק רבי ישכר דוב בעריש ב"ר שמואל זאנוויל זי"ע, (בראוור/בעער)
אב"ד איסטריק

ער איז געבוירן אלס בן יחיד צו זיין טאטן הרה"ק **רבי שמואל זאנוויל מליטאוויסק** זי"ע, הנקרא **ר' זנוויל חריף** זי"ע,
א תלמיד מובהק פונעם **הייליגען חוזה מלובלין** זי"ע, און פונעם **הייליגען מגיד מקאזניץ** זי"ע,
בן הרה"ק **רבי יצחק צבי מלינסק** זי"ע, הנקרא **ר' איציקל מלינסק** זי"ע.

ער איז געווען א גאון וגדול בתורה און א צדיק און א איש קדוש מאוד און איינע פון די צדיקים בדורו, ער איז געווען א גדול בתורה און א איש אלקים חכם נפלא, און א בעל מופת עצום, טויזענטער חסידים זענען געקומען צו דעם צדיק פון אלע שטעט ארום, ער האט מרביץ תורה געווען און אריין געלייגט תורה און יראת שמים אין זיינע תלמידים און חסידים.

עס ווערט דערציילט, אז דער טאטע רבי זאנוויל זי"ע איז געווען פון די גרויסע תלמידים פונעם הייליגען חוזה מלובלין זי"ע, ער האט געהאלטן א שיינע פאר יאר נאך די חתונה, אבער ער איז נאכנישט געהאלפן געווארן מיט זש"ק.

ווען עס איז דורך 10 יאר, איז דער טאטע געגאנגען צו זיין רבין דער הייליגער חוזה זי"ע און געבעטן אז דער חוזה זאל אים אנוואונטשן א ברכה אז ער זאל זוכה זיין צו זש"ק.

האט דער חוזה געזאגט פארן טאטן, גיי ביי דיר אין שטאט און בעיט פונעם אידל **יענקל דראטאש**, וואס איז פון די **ל"ו צדיקים בדור**, אז ער זאל דיך געבן א ברכה פאר א בן זכר, און אפילו דער יענקל איז געווען א ארחי פרחי, האט דער טאטע אבער מיט זיין געוואלדיגע אמונת צדיקים גלייך געפאלגט וואס די רבי האט אים געהייסן, און געגאנגען צו דעם רבי יענקל ביי זיך אין שטאט,

דער רבי יענקל איז געווארן ברוגז און זיך געבייזערט אויף דעם רבי זאנוויל, און געזאגט, וואס ווילסטו פון מיר איך בין א פשוטע איד ווי אזוי ווילסטו איך זאל דיך בענטשן, און יענקל האט דעם רבי זאנוויל אוועק געשיקט.

אבער ווען די טאטע איז נאכאמאל צוריק געקומען צום חוזה און געזאגט וואס ר' יענקל האט אים געזאגט, האט דער חוזה געהייסן, אז ער זאל נאכאמאל גיין צי רבי יענקל און זאגן אז דער חוזה האט דיך געשיקט בעטן א ברכה.

ווען רבי זאנוויל איז צוריק געקומען נאכאמאל, און געזאגט פאר רבי יענקל אז דער חוזה האט אים געשיקט, האט רבי יענקל גלייך געגעבן א ברכה פאר אים, אז ער זאל בקרוב האבן א בן זכר, אבער האט אים אן געזאגט, אז ער זאל קיינעם נישט דערציילן דערוועגן, ווייל דער רבי יענקל איז געווען פון די **צדיקים נסתרים**.

פארשטייט זיך אז די ברכה פון דעם צדיק איז מקיים געווארן און עס איז געבוירן געווארן פאר זיי א בן זכר, און דאס איז געווען דער צדיק הרה"ק **רבי ישכר דוב בעריש מאיסטריק** זי"ע,

ווען דער קינד איז געווען 6 יאר אלט, האבן זיך די קינדער דארט אין שטאט געשפילט אויף די גאס, און דער טאטע רבי זאנוויל האט ארויס געקוקט פונעם פענסטער, און געזען ווי די קינדער ווארפן שטיינער און אנדערע זאכן אויף דעם רבי יענקל דראטאש, וואס איז געווען דער רחמנות פונעם שטאט, ווייל קיינער האט דאך נישט געוויסט אז ער איז א צדיק נסתר.

דער רבי זאנוויל האט זיך שטארק דערשראקן וויסענדיג דעם גדלות און קדושה פון דעם רבי יענקל, האט די טאטע אריינגערופען זיין קינד בעריש און אים געזאגט, "**דו ווייסט אויף וועמען עטץ האטס געווארפן די זאכן און פארשעמט**", און געזאגט פארן קינד אז דער יעקל איז פון די צדיקים נסתרים און **די ל"ו צדיקים פונעם דור**.

אבער וויבאלד דער טאטע האט מגלה געווען פארן קינד די סוד, אז רבי יעקל איז א צדיק נסתר, איז נישט דורך מער ווי 10 מינוט, און דער צדיק נסתר רבי יענקל איז אריין געקומען צום צדיק רבי זאנוויל אין שטוב, און געבעטן אביסל שטרוי, און

זיך אראפ געלייגט דארט אין שטוב, און נסתלק געווארן, און דער צדיק רבי זאנוויל האט טאקע נאר געהאט דעם איינעם בן יחיד.

ער איז געווען א תלמיד פון זיין הייליגען טאטן רבי זאנוויל זי"ע, און ער האט געלערנט מיט א געוואלדיגע התמדה יומם ולילה און געשטיגען אין תורה אין עבודת השם, גאר שנעל איז דער צדיק געווארן מפורסם מיט זיין גדלות בתורה און זיין געוואלדיגע קדושה, הונדערטער אידן זענען געהאלפן געווארן דורך זיינע ברכות און געזען גרויסע ישועות מיט א ברכה פון דעם צדיק וקדוש.

ער האט זיך אסאך מסתופף געווען בצלו פון הרה"ק **רבי נפתלי צבי בעל זרע קודש מראפשיץ** זי"ע.

ער איז קודם געווען רב אין שטאט **ליטוויסק**, און ווען זיין טאטע איז נסתלק געווארן כ"ט תמוז בשנת תקצ"ז, האט מען אים אויף געמומען אלס ממלא מקום אויפן טאטן'ס פלאץ אין שטאט **איסטריק**.

און דארט איז ער געבליבן ביז צו זיין פטירה פאר איבער 20 יאר כולן שוין לטובה, גרויסע צדיקים און גאונים בדורו האבן דעם צדיק וקדוש גאר שטארק מעריץ געווען און אים גאר שטארק מכבד געווען.

ער האט איבער געלאזט זיינע הייליגע קינדער.

הרה"ק **רבי נפתלי** זי"ע, ממלא מקום אביו באיסטריק, חתן הרה"ק ר**בי אליעזר ליפא מזבארוב** זי"ע,
הרה"ק **רבי משה אבא מאיסטריק** זי"ע, חתן הרה"ק **רבי יוסף ברוך עפשטיין דער גוטער איד מניישטאט** זי"ע,
חתנו הרה"ק **רבי ישעיה זלמן קאלעך מאיסטריק** זי"ע,
חתנו הרה"ק **רבי נפתלי מארילעס בעל אילה שלוחה** זי"ע, בן הרה"ק **רבי שמעון מיערוסלב** זי"ע,
חתנו הרה"ק **רבי אברהם חיים (השני) מלינסק** זי"ע,
בן הרה"ק **רבי מנחם מענדל מלינסק** זי"ע,
חתנו הרה"ק **רבי משה יוסף מאיסטריק** זי"ע,
חתנו הרה"ק **רבי אהרן מאיסטריק** זי"ע.

נסתלק לגנזי מרומים **ה' תמוז בשנת תרי"ט**, ומנוחתו כבוד איז אין ביה"ח אין שטאט **איסטריק**, און מען האט געבויעט א אוהל אויף זיין קבר, אויך ליגט דארט זיין טאטע זי"ע, און זיין זוהן הרה"ק רבי משה אבא מאיסטריק זי"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו
ועל כל ישראל אמן.